

การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
Youth Supervision Based on Islam Provided by Muslim Leaders
in Three Southern Border Provinces of Thailand

อับดุลลอฮมาลิก หมัดหะระ

Abdullohmalik Madreh

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Human and Social Development

Prince of Songkla University

2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์   การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน   นายอับดุลลอฮ์มาลิก หมัดหะระ
สาขาวิชา   พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหีม)

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดลมนรรัตน์ บากา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูฮำหมัดซาคี เจ๊ะหะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหีม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณ
บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหีม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นายอัครพลอสมาลิก หมัดหะระ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายอับดุลลอฮ์มาติก หมดหะระ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน	นายอับดุลลอฮ์หมัดหะระ
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้ คือ ผู้นำมุสลิม จำนวน 6 คน แกนนำเยาวชนจำนวน 6 คน และนักวิชาการมุสลิม จำนวน 6 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนาให้เป็นคำอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยถ้อยคำที่ต่อเนื่อง และสละสลวย ที่ครอบคลุมประเด็นการวิเคราะห์ที่กำหนด

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม มีวิธีการดูแลที่แตกต่างตามสภาพแวดล้อมและทักษะความสามารถของผู้นำมุสลิมในแต่ละชุมชน โดยมีแหล่งงบประมาณอยู่ 3 แหล่งด้วยกัน คือ เงินบริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชน และปัญหาที่ทำให้ผู้นำมุสลิมไม่สามารถดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามได้มี 4 ประการ คือ ประการแรกผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ประการที่สองผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชน ประการที่สามผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน และประการสุดท้ายผู้นำมุสลิมขาดความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน

Thesis Title	Youth Supervision Based on Islam Provided by Muslim Leaders in Three Southern Border Provinces of Thailand
Author	Mr. Abdullohmalik Madreh
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2012

Abstract

The purpose of this qualitative study was to investigate situations and problems of youth supervision based on Islam by Muslim leaders in three southern border provinces of Thailand. In-depth interviews were undertaken with principal informants: six Muslim leaders, six youth leaders, and six Muslim academics. Expansion description was employed to analyze the data. The results showed that in each community, Muslim leaders played a principal role in supervising youth based on Islamic belief by using different methods depending on the surrounding situations and individual ability. Supervisory budget sources were donation money, Zakat grants, and an endorsement budget from state organizations. However, there were four major problems which caused inefficiency in youth supervision: lack of understanding and definition of the roles and duties of some Muslim leaders, unawareness of the importance of youth supervision, skill and experience deficiencies in youth supervision, and a limited relationship between Muslim leaders and youth groups.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยการอนุเมตของ อัลลอฮ์ ﷻ และความช่วยเหลือจากหลายท่านและหลายหน่วยงาน ผู้วิจัยขอขอบคุณ ตัวแทน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสที่ให้ความช่วยเหลือประสานงานกับผู้นำมุสลิมในจังหวัดต่างๆเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่สนับสนุนทุนบัณฑิตศึกษา โครงการวิจัยแบบมุ่งเป้าภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะผู้บริหารและบุคลากรคณะศิลปศาสตร์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการนำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดลมนรรัตน์ บากา ประธานกรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร .เกษตรชัย และหิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร .รงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และดร.มุฮัมมัดซากิ เจ๊ะหะ กรรมการสอบ ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้นำมุสลิม นักวิชาการมุสลิม และเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดวิธีวิทยาการวิจัยให้แก่ผู้วิจัย

อับดุลลอฮมาลีก หมัดหะระ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย..... (	5)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... (	6)
กิตติกรรมประกาศ..... (	7)
สารบัญ..... (	8)
รายการผลงานที่ตีพิมพ์..... (	9)
ตำแหน่งฉบับที่ได้รับการยินยอมจากผู้พิมพ์ผลงาน..... (	10)
เนื้อหา	
บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
วัตถุประสงค์.....	59
ผลและการวิเคราะห์.....	59
สภาพการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม.....	59
ปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม.....	68
สรุปผล.....	79
บรรณานุกรม.....	83
บุคลากร.....	88
ภาคผนวก.....	90
ประวัติผู้วิจัย.....	109

รายการผลงานที่ตีพิมพ์

Laeheem, K. and Madreh, A. 2014. Youth Supervision Based on Islam Provided by Muslim Leaders in Southern Thailand. Kasetart Journal : Social Science, 35(1), xxx-xxx.

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการยินยอมจากผู้พิมพ์ผลงาน

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายเผยแพร่งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่ง มก. โทร. ๐๒-๕๗๙-๕๕๕๘, ๑๓๖๘

ที่ ศธ ๐๕๑๓.๑๒๕๐๔/๒๒๒ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง การเสนอเรื่องลงในวิทยาสารเกษตรศาสตร์

เรียน นายอับดุลกอซมีลิก นวดิหะ

ตามที่ท่านได้ส่งเรื่อง Youth Supervision Based on Islam Provided
by Muslim Leaders in Southern Thailand

เพื่อให้พิจารณาจัดพิมพ์เผยแพร่วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเรื่องของท่านแล้ว และเห็นสมควรให้ตีพิมพ์ในวิทยาสาร
เกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งกำลังดำเนินการพิมพ์อยู่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

กัญญา นิตยกุล

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาพ นิตยกุล)
บรรณาธิการวารสารวิทยาสารเกษตรศาสตร์
สาขาสังคมศาสตร์

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันมีผู้นับถือศาสนาอิสลามจากทุกประเทศทั่วโลก ไม่น้อยกว่า 1,900 ล้านคน ในประเทศไทยมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามอยู่ประมาณ 7.4 ล้านคนหรือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 กระจายอยู่ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ (ศูนย์ดาราศาสตร์อิสลาม , 2550) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีชาวมลายูมุสลิมร้อยละ 79 กล่าวคือในจังหวัดปัตตานีมีชาวมลายูมุสลิม 80 เปอร์เซนต์ (สำนักงานจังหวัดปัตตานี , 2550) จังหวัดยะลามีชาวมลายูมุสลิม 75 เปอร์เซนต์ (สำนักงานจังหวัดยะลา 2550) และจังหวัดนราธิวาสมีชาวมลายูมุสลิม 82 เปอร์เซนต์ (สำนักงานจังหวัดนราธิวาส, 2550) ชาวมลายูมุสลิมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เหมือนกับชาวมุสลิมทั่วโลก มีการยึดถือปฏิบัติอย่างเหนียวแน่นสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีต ตามรูปแบบที่ ศาสนาอิสลามได้กำหนดแบบแผนพฤติกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่า “มุสลิม” ให้ยึดถือเป็นแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยที่หลักการของศาสนาอิสลามเป็นแนวทางที่ครบถ้วนในทุกรายละเอียดของชีวิต ซึ่งเป็นระบอบที่ถูกประทานจากผู้เป็นเจ้า เป็นแนวทางที่สะท้อนถึงการยอมรับและยอมจำนนต่อพระเจ้า และการสร้างทัศนคติที่ถูกต้องที่มนุษย์พึงมีต่อตัวเอง ต่อโลกและสรรพสิ่ง และยังเป็นระบอบที่หล่อหลอมกิจกรรมทางโลกกับกิจกรรมทางธรรมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตามที่บัญญัติในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ โดยมุสลิมจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและเหนียวแน่น (ชัยคุ มุฮัมมัด ศอลิฮฺ อันนัจญิด, 2547)

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตเคยเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลาม มีปราชญ์ทางศาสนาอิสลามที่เป็นที่รู้จักกันในหมู่ผู้คนที่อาศัยอยู่ในแถบแหลมมลายู ไม่ว่าจะเป็นในประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย และมีผู้คนมากมายในแถบนี้ได้เข้ามาศึกษาศาสนาอิสลามกันเป็นจำนวนมาก ในบริบททางพื้นที่ๆเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางศาสนาอิสลามมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนาไม่เฉพาะคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ยังมีมุสลิมจากภาคอื่นๆของประเทศไทยที่เข้ามาศึกษาศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเยาวชน ในทางหลักการมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกรอบของศาสนาจึงทำให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความเคร่งครัดทางศาสนาของชาวมุสลิมในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเยาวชน ดังที่ รัตติยา สาและ (2551) กล่าวว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้พัฒนาเป็นแหล่งการศึกษาศาสนาอิสลามที่มีชื่อเสียงมาก ได้พัฒนาตัวตนให้เป็นเมืองมุสลิมอย่างสมเกียรติโดย

สร้างปราชญ์ทางศาสนาอิสลามที่มีชื่อเสียงหลายคน ปราชญ์เหล่านั้นได้ถ่ายทอดความรู้ลึกและความคิดอันเป็นพลังทางปัญญาและเป็นภูมิปัญญาอันอมตะฝากไว้ในรูป “กิตาบ” (คำภาษาอาหรับหมายถึงหนังสือหรือตำรา แต่ในบริบทความเข้าใจของคนมุสลิมภาคใต้ส่วนใหญ่หมายถึงตำราทางศาสนาอิสลาม) และอับดุลสุโก ดินอะ (2551) กล่าวว่า ปัตตานีในอดีตเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามในอุษาคเนย์ และเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามที่ดีที่สุดในแหลมมลายู ตำราทางศาสนาอิสลามทั้งหมดที่เขียนโดยปวงปราชญ์ปัตตานีที่มีชื่อเสียงมากมาย สะท้อนถึง สภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จากอดีตมาสู่ปัจจุบันเป็นพื้นที่ ที่มีผู้รู้และคอยสอนศาสนาอิสลามแก่ชุมชนมุสลิมให้สามารถดำเนินชีวิตตามหลักการอิสลาม

ในปัจจุบันสังคม ชุมชน ต้องเผชิญหน้าและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยอยู่ตลอดเวลา จนทำให้มนุษย์ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการตอบรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยดังกล่าวได้ อันส่งผลให้เยาวชนส่วนใหญ่ต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมและตามหลักการที่ศาสนากำหนดไว้ แม้แต่เยาวชนมุสลิมก็เช่นกันต่างก็มีวิถีชีวิตที่ผิดจากความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของ มลายูมุสลิมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานอย่างใกล้ชิดเหมือนแต่ก่อน เพราะสภาพทางเศรษฐกิจที่บีบรัด เยาวชนไม่สนใจกิจกรรมทางศาสนาเพราะหัน ไปสนใจกิจกรรมที่ถูกนำเสนอผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีรูปแบบเนื้อหาตื่นเต้น สนุกสนานกว่า ผู้นำชุมชนก็ปล่อยปะละเลยกับอบายมุขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายจนเป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นเหตุให้เยาวชนมุสลิมในยุคปัจจุบันเริ่มหันเหออกจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ไม่สามารถแยกแยะผิดถูกชั่วดีได้เหมาะสมกับคุณวุฒิและวัยวุฒิของตนเอง หลงระเริงไปกับสีสรรแห่งความเจริญจนกลายเป็นทาสของค่านิยมและวัฒนธรรมจากโลกตะวันตกที่ไหลทะลักเข้ามาสู่สังคมมุสลิมอย่างแทบหมดปัญญาที่จะสกัดกั้น (อนุหัมชะฮู อันวัดีย, ม.ป.ป.)

ในสังคมปัจจุบันสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหลายด้าน สภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นมาอย่างมากมาย ทั้งในด้านข่าวสาร กีฬา และ สิ่งบันเทิงเริงรมย์ต่างๆ ที่มันอุบัติขึ้นรอบๆตัวท่ามกลางยุคสมัยที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ ไม่ว่าจะเป็นสถานบันเทิง ผับ ภัตตาคาร บาร์ เบียร์ ดิสโก้เธค คาราโอเกะ ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากมาจากวัฒนธรรม และอารยธรรมที่ไม่ใช่มุสลิม ทำให้มุสลิมออกนอกแนวทางโดยมีอาจที่จะประคับประคองเอาไว้ได้ เยาวชนมุสลิมบางคนต้องตกเป็นทาสของความเจริญด้านวัตถุ ไม่สนใจใยดีกับหลักการศาสนา เอาแต่เล่นเกมส์ ดูหนัง ฟังเพลง พุดคุยโทรศัพท์ หรือคุยเล่นกันทางอินเตอร์เน็ต ทำแต่เรื่องไร้สาระ และมีการแต่งตัวก็เปิดเผยกันจนน่าเกลียด พฤติกรรมเหล่านี้ สวนทางกับบทบัญญัติของ อัลลอฮ์ ﷻ เยาวชนหลาย

คนได้กระทำการที่ไม่ดีต่างๆ อย่างไม่มีความยับยั้งชั่งใจ ทำเหมือนกับเป็นเรื่องปกติ ทำจนเกิดความเคยชิน จนในที่สุดเห็นสิ่งที่ไม่ดีกลายเป็นสิ่งที่ดีก็เป็นไปได้ ดังที่ ดลมนรรัตน์ บากา และเกษร รัชย์ และหิม (2550) ศึกษาพบว่า ชาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิม และไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมมัสลิน มาหะมะ (2552) กล่าวว่า ปัญหาของชาวชนมุสลิมที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากหลักการศาสนาอิสลามนั้น ถือได้ว่าเป็นปัญหาซ้ำซ้อนที่เรื้อรังมานาน และปัญหาดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลและหน่วยงานทุกฝ่าย

เยาวชนในยุคนี้มีอิสระมากขึ้น เติบโตเร็ว และอยู่ภายใต้สภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด ช่องว่างระหว่างความคิดของคนรุ่นพ่อแม่กับรุ่นลูกมีมากขึ้น วิถีชีวิตของพ่อแม่ถูกพันนาการด้วยภาระงานและความรับผิดชอบในเรื่องเศรษฐกิจ จึงทำให้ความใกล้ชิดและการใช้เวลาว่างกับลูกที่อยู่ในวัยเยาวชนมีน้อยลง อำนาจในการควบคุมดูแลจึงลดลง ซึ่งมีผลทำให้การอบรมกล่อมเกลา สอดแทรกทัศนคติในการดำเนินชีวิตกับลูกเบาบางหรือขาดหายไป การดำเนินชีวิตของเยาวชนจึงเปรียบเสมือนเรือที่ไร้หางเสือ ทำให้ถูกชักนำไปตามกระแสแฟชั่น อิทธิพลของสื่อและกลุ่มเพื่อนได้ง่าย สิ่งเหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษ เป็นเหมือนดาบสองคม ซึ่งเยาวชนก็ชื่นชอบกับความแปลกใหม่ทันสมัย จึงมีผลทำให้เยาวชนใช้เวลาว่างกับเทคโนโลยีไฮเทคทั้งหลาย เสพวัตถุรุนแรงที่สุด และใช้ชีวิตในรูปแบบที่รับรู้ว่าทันสมัย ดังนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบกับการดำเนินชีวิตในสังคมมุสลิมต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับสภาพปัญหาดังกล่าว บุคคลหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงคือ “ผู้นำมุสลิม” ทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา ได้แก่ โต๊ะอิหม่าม โต๊ะครู โต๊ะบิลาล โต๊ะคอเต็บ และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เป็นต้น และที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่อง นับถือ ความสามารถ หรือเป็นผู้ที่มีอำนาจที่ติดมากับสถาบันที่บุคคลผู้นั้นมีตำแหน่งสังกัดอยู่ และผู้ที่มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม (ผู้ที่ไม่ใช่ผู้นำ) หรือเป็นผู้ที่มีความสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ในสถานการณ์นั้นๆ ที่เกิดขึ้น ดังที่ อังคณา บุญสิทธิ (2525) ศึกษาพบว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมชาวมลายูมุสลิมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของชาวมลายูมุสลิม แม้แต่บุคคลสำคัญของชุมชนเองก็มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองไปด้วย ผู้ที่จำกัดตนเองอยู่แต่ในวิชาการด้านศาสนาเป็นวิชาการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองมีมากขึ้น เมื่อสัมพันธภาพทางสังคมของชาวมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะทางสังคม

ดังกล่าว ผู้นำมุสลิมจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชน จึงนับได้ว่า ผู้นำมุสลิมมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของชาวมลายูมุสลิม

ในอดีตผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่บทบาทมากในการพัฒนาสังคมและเป็นที่เคารพอย่างสูงของชาวมลายูมุสลิมในชุมชน ดังที่ อังคณา บุญยสิทธิ์ (2525) ศึกษาพบว่า ผู้นำมุสลิมมีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม ให้คำปรึกษาหารือหรือแนะนำในปัญหาต่าง ๆ อบรมสั่งสอนหลักศาสนา รวมทั้งขจัดความขัดแย้งและปลุกฝังให้ประชาชนปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม อารง สุทธานินทร์ (2524) กล่าวว่า ผู้นำศาสนาอิสลามยังเป็นผู้อบรมสั่งสอนในเรื่องการพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาเกษตรอย่างได้ผล เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2527) ศึกษาพบว่า ชาวไทยมุสลิมทั้งในเมืองและชนบทมีความคาดหวังต้องการให้โต๊ะอิหม่ามมีบทบาทในการสอนอัลกุรอานและศาสนาแก่เยาวชนเป็นประจำ และให้มีละหมาดที่มัสยิด และดลมนรรัตน์ บากา (2550) กล่าวว่า โดยที่มัสยิดในปัจจุบันมีบทบาทในการเป็นศูนย์ฝึกอบรม กระตุ้นเตือนและปลุกเร้ามุสลิมให้ยึดมั่นในเอกภาพของอัลลอฮ์ ﷻ อย่างแท้จริงและรู้จักใช้มัสยิดให้เป็นสถานที่แก้ไขความประประพฤติของเยาวชนสำรวจและความสนใจกับสภาพความเป็นอยู่ของมุสลิมในบริเวณมัสยิด ช่วยกันแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน จัดตั้งห้องสมุดประจำมัสยิดเพื่อเป็นแหล่งสร้างสมและระดมสติปัญญาของมุสลิมให้มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา สร้างนิสัยเยาวชนให้เป็นนักอ่าน นักเขียน นักพูด และนักทำงานเพื่ออิสลามตามความเหมาะสม

ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอน ชักจูง และดูแลเยาวชนมุสลิมให้มีพฤติกรรมตามแนวทางหรือระบอบที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยกย่อง นับถือ และมีบทบาทหน้าที่โดยตรงคือ “ผู้นำมุสลิม” และมีส่วนสำคัญอย่างมาก ดังที่ อังคณา บุญยสิทธิ์ (2525) กล่าวว่า ในสภาวะที่สังคมมุสลิมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตที่ดีที่ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กระบวนการชักจูงทางสังคมโดยใช้สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่ใกล้ชิดกับเยาวชนมากที่สุดต้องนำกระบวนการชักจูงทางสังคมมาช่วยในการดูแลพฤติกรรมของเยาวชนมุสลิม โดยผ่านวิธีการอบรมสั่งสอนและการฝึกอบรมตามแนวทางของศาสนาอิสลาม

จากผล การ วิจัยดังกล่าว จะเห็น ได้ว่าผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันและเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนในการดูแลเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นอะมานะฮ์ (ความรับผิดชอบต่อหน้าที่) ของ

เขาต่อพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งตามหลักความเชื่อของมุสลิมแล้วเขาจะต้องถูกทดสอบในวันโลกหน้า (อะกีเราะฮ์ ฮุ) ซึ่ง การดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ดังที่ คลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหิม (2550) ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ผู้นำมุสลิมต้องร่วมกันช่วยปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางศาสนาอิสลามและตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ต้องมีการจัดอบรมจริยธรรมอิสลามอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และส่งเสริมให้เรียนศาสนาควบคู่กับสามัญ รวมทั้งภาครัฐควรรักษาให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีบทบาทในการดูแลเยาวชนอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศที่ผิดหลักการ การแต่งกายที่ผิดหลักการ เรื่องอบายมุข และอื่น ๆ และต้องให้มีการใช้ หลักกฎหมายอิสลามมาบังคับใช้อย่างจริงจังและให้ถือเป็นกฎหมายที่สูงสุดเด็ดขาด เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการแต่งกาย การคบเพื่อนต่างเพศ และการประพฤตินอื่น ๆ ที่ผิดหลักการศาสนา

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้น่าจะมีผู้ที่มีแนววิถีชีวิตในรูปแบบของอิสลามแต่ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะสังคมมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่รับเอาแนวทางการดำเนินชีวิตที่ไม่ใช่ในรูปแบบของอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การเป็นอยู่ และรวมไปถึงพฤติกรรมที่ไม่ใช่อิสลาม ทำให้ปัญหาของเยาวชนมุสลิมที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากหลักการศาสนาอิสลามนั้น ถือได้ว่า ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในอดีตและได้สร้างปัญหาที่ซับซ้อนที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน และปัญหาดังกล่าวจึงไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ต้องอาศัยรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและคิดว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษาวิจัยเรื่องการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาว่าในปัจจุบันผู้นำมุสลิมมีสภาพ และปัญหาในการดูแลเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างไร

คำถามการวิจัย

การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีสภาพและปัญหาอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อศึกษา สภาพ และปัญหา เพื่อ เป็นข้อมูลสำคัญในการ ปรับปรุงการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ สภาพและปัญหาในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิม สำหรับใช้ในการเรียนการสอนรวมถึงการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการอื่นๆ ในสถาบันการศึกษาอิสลาม เช่น วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และสถาบันการศึกษาอื่นๆ
2. เป็นข้อมูลสำหรับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น สำหรับใช้กำหนดนโยบายในการดูแลเยาวชน การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบในการดูแลเยาวชน หมายถึง วิธีการดำเนินการและกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมใช้ในการดูแลให้เยาวชนมุสลิมมีพฤติกรรมตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

ตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมุสลิมมีพฤติกรรมตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังและสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

ผู้นำมุสลิม หมายถึง ผู้นำที่นับถือ ศาสนา อิสลาม ทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา เช่น โต๊ะอิหม่าม โต๊ะกอเด็บ โต๊ะบิลาล และโต๊ะครู เป็นต้น และผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. สำนวนอักษร **سُبْحَانَكَ يَا رَبِّ** เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “ سبحานะฮู วะตะอาลา ” ซึ่งมีความหมายว่า “ พระองค์ทรงมหابริสุทธ์และสูงส่งยิ่ง ” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮ์ หลังจากที่ได้อ่านามพระองค์
2. สำนวนอักษร **سُبْحَانَكَ يَا رَبِّ** เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “ ที่อัลลิลลอฮู อะลยิ วะสัลลัม ” ซึ่งมีความหมายว่า “ ขออัลลอฮ์ทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน ” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดามุฮัมมัด หลังจากที่ได้อ่านามของท่าน

3. สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “อะลัยฮิ สะลาม ” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความสันติแก่ท่าน ” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวขย่งท่านศาสดาท่านก่อนศาสดามุฮัมมัด หลังจากที่ได้เอยนามของท่าน

4. สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอ ฮฺ อันฮฺ” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรา นแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวหลังนามบรรดาศะหาบะฮฺ (สหายชาย) ผู้เคยร่วมชีวิตกับท่านศาสดามุฮัมมัด

5. สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอ ฮฺ อันฮา” ซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรา นแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวหลังนามบรรดาศะหาบียะฮฺ (สหายหญิง) ผู้เคยร่วมชีวิตกับท่านศาสดามุฮัมมัด

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา ในการดูแลเยาวชน ของผู้นำมุสลิม โดยใช้แนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การขัดเกลาทางสังคม

1.1 ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม เกี่ยวเนื่องกับคำถามที่ว่า บุคคลเรียนรู้อะไร เมื่อไร และอย่างไรเกี่ยวกับสังคมของเขาและเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม โดยที่การขัดเกลาทางสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องประสบตลอดชีวิต เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นในแง่ที่ต้องได้รับการขัดเกลาอบรมสั่งสอนตั้งแต่เกิดจนตาย และจำเป็นจะต้องมี กระบวนการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมหนึ่งๆที่กำหนดไว้ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้บุคคลนั้นได้มีแบบแผนของความประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่ม และสามารถดำรงอยู่ร่วมกับกลุ่มได้อย่างเป็นระเบียบ เช่น การดำรงชีวิต การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการปลูกฝังบรรทัดฐานของกลุ่มให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เขาสามารถอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยดี (ณรงค์ เส็งประชา, 2541) เป็นกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ ขอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่างๆที่สังคมต้องการ บางครั้งก็ใช้คำว่าเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้บทบาทในอนาคตตามที่กลุ่มยอมรับ (สุพัตรา สุภาพ, 2546) เป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมตลอดชีวิตของคน ตั้งแต่เกิดจนตาย รวมถึงการพัฒนาตัวตน หรือการพัฒนาบุคลิกภาพของคน จนคนแต่ละคนกลายเป็น

สมาชิกที่ดีของสังคม และคนแต่ละรุ่นจะถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังรุ่นหนึ่งต่อไปเรื่อยๆ (จามพิศ สัตย์สงวน, 2545) การถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้เหมาะสม ตามความคาดหวังและบรรทัดฐานที่สังคมนั้นๆ เชื่อกันว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งการขัดเกลาทางสังคมนี้ อาจทำได้โดยตรง ด้วยการสั่งสอนในครอบครัว หรือทำโดยอ้อม เช่น การแสดงตัวเป็นแบบอย่างก็ได้ ตัวแทนที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมได้แก่บุคคลมีอยู่ 4 กลุ่มคือ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และกลุ่มอาชีพ (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2545) เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนชั่วอายุหนึ่งไปยังคนอีกชั่วอายุหนึ่ง รวมถึงการเรียนรู้ระหว่างกันของคนชั่วอายุเดียวกันด้วยกระบวนการถ่ายทอดคัมภีร์ทั้งเนื้อหาสาระและการฝึกความชำนาญในการใช้เนื้อหาสาระนั้นด้วย (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2545)

จากความหมายของการ การขัดเกลาทางสังคม จึงสรุปได้ว่า การขัดเกลาทางสังคม เป็นกระบวนการที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ทางตรงและทางอ้อม ตามความคาดหวังและบรรทัดฐานที่สังคมนั้นๆ ที่มนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนที่สังคมหนึ่งๆ กำหนดหรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน โดยตัวแทนที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมได้แก่บุคคลมีอยู่ 4 กลุ่มคือ ครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และกลุ่มอาชีพ

1.2 ความสำคัญของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดเสียมิได้ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ เป็นหลักในการปฏิบัติที่คนเราจะต้องเรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ของกลุ่มหนึ่งๆที่กำหนดไว้เพื่อให้มีความสัมพันธ์กันได้ ฉะนั้น การขัดเกลาจึงเป็นวิธีการถ่ายทอด วัฒนธรรม ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก เป็นการรับเอาคุณค่าของกลุ่มที่เราาร่วมด้วยในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวตนการขัดเกลาทางสังคมจึงมีกระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อน และสิ่งที่เรารู้จักนี้อาจจะแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ โดยบุคคลจะต้องผูกพันกับโครงสร้างของสังคมที่มีอยู่ ความผูกพันนี้แสดงออกมาในรูปที่บุคคลจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่และบทบาทในเรื่องต่างๆ เช่น การงาน การปกครอง การศึกษา การศาสนา การมีครอบครัว การนันทนาการ เป็นต้น ตามที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า สังคมจะกำหนดรูปแบบและหลอมหล่อบุคลิกภาพของตนเองให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ โดยสังคมจะหลอมหล่อโดยผ่านทางสถาบันขั้นพื้นฐาน คือ ครอบครัวเป็นอันดับแรก เพื่อขัดเกลาเสริมต่อเพื่อจะได้เป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ โดยสังคมจะมีส่วนสร้างความสำนึก ความประทับใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างแท้จริง นั่นคือ สังคมจะเปลี่ยนสภาพบุคคลจากสภาพทางชีววิทยา (Biological Person) มาเป็นบุคคลของสังคม (Social Person) การที่จะเป็นบุคคลของสังคมได้จะต้องมีบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะต่างๆที่บุคคลนั้นมีอยู่ อันเป็นผลผลิตที่ได้จากการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังที่กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สำคัญ

ต่อวัยรุ่นหรือเยาวชนที่ก้าวเข้าสู่วัยที่มีความเป็นหนุ่มเป็นสาวมากขึ้น โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ โดยมีเพื่อนเป็นบุคคลที่มีความหมายต่อบุคคลในวัยนี้มากมีอะไรก็มักจะขอความช่วยเหลือหรือขอความคิดเห็นและปรึกษามากกว่าพ่อแม่โดยคิดว่าเพื่อนมีความเข้าใจมากกว่าพ่อแม่ (ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544) กระบวนการของการขัดเกลาทางสังคมมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้จุดมุ่งหมายเดียวกันคือ การปลูกฝังระเบียบวินัยขั้นพื้นฐาน การปลูกฝังความมุ่งหวังในชีวิตที่กลุ่มยอมรับ กำหนดบทบาทในสังคม และการให้เกิดความชำนาญ และผลจากการขัดเกลาทางสังคมทำให้เกิด ความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่าความสำคัญของการขัดเกลาทางสังคมที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ การที่บุคคลคนหนึ่งจะเรียนรู้ว่าเมื่อตนอยู่ในฐานะตำแหน่งใด ควรมีบทบาทอย่างไรได้นั้น เป็นเพราะได้รับการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม การอบรมนี้เป็นกระบวนการที่มนุษย์ทุกคนต้องผ่านมานับตั้งแต่คลอดออกมาเป็นทารก และสังคมกลุ่มแรกที่ทำหน้าที่ให้การอบรมนี้ คือ ครอบครัว ความเป็นคนโดยสมบูรณ์เกิดจากองค์ประกอบ 2 สิ่งด้วยกัน คือ คุณสมบัติ-ทางชีวภาพ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดตามลักษณะทางพันธุกรรม และองค์ประกอบที่ 2 คือ การขัดเกลาทางสังคม ซึ่งทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่แต่ละสังคมคาดหวัง

1.3 กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคมจำเป็นที่จะต้องมีการบวนการที่จะทำให้การขัดเกลานั้นดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถชี้วัดได้และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2546) ได้แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1) การตอบสนองความต้องการในระยะเริ่มแรก (Response) เป็นกระบวนการที่บุคคลจะแสดงความต้องการออกมา และคนอื่นๆในสังคมที่ทำหน้าที่นี้จะสนองตอบความต้องการนั้นเป็นการตอบสนองตามระเบียบแบบแผนที่สังคมนั้นๆกำหนดไว้ เช่น เมื่อเด็กทารกหิว (ต้องการ) จะร้อง (แสดงออก) มารดาหรือผู้ที่เลี้ยงดูจะให้นมเด็ก แตกต่างกันไปตามสภาพของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก เช่น บางครอบครัวให้เด็กดื่มนมทุกครั้งที่เด็กร้อง แต่บางครอบครัวก็ให้ตามกำหนดเวลา เป็นการตอบสนองในรูปของการให้เรียนรู้ระเบียบที่สังคมนิยมปฏิบัติ จนกระทั่งโต และแม้แต่การไม่ตอบสนอง ก็เป็นการขัดเกลาทางสังคมเช่นกัน เช่น เด็กเล็กๆชอบเล่นอูจจา ระเบิดสวาเซ ของตนเอง บิดามารดาจะห้ามและไม่ยอมให้ทำเช่นนั้น การไม่ยอมให้ทำตามที่เด็กต้องการ จึงเท่ากับสอนเด็กให้รู้จักปฏิบัติในสิ่งที่สังคมยอมรับหรือใช้เป็นมาตรฐาน ไม่ใช่ทำตามที่ใจต้องการเสมอ ลักษณะที่ 2) การรู้จักปรับความต้องการและความสามารถของตนให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม (Adaptation) เราต้องยอมรับว่า มนุษย์แต่ละคน

มีความสามารถในการรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ไม่เท่ากัน บางคนรับได้ง่าย บางคนรับได้ยาก แม้จะได้รับ การอบรมเท่าเทียมกัน เช่น เด็กบางคนสอนไม่นานก็จำได้ แต่เด็กบางคนสอนเท่าไรก็ไม่อาจจะ ปฏิบัติได้ ผู้ใหญ่จึงต้องยอมรับว่าคนแต่ละคนนั้นต่างกัน จะให้เหมือนกันย่อมจะไม่ได้ จะต้องรู้จัก คัดแปลงการอบรมต่างๆ ให้สอดคล้องหรือเข้ากับความสามารถของแต่ละคน ซึ่งถ้าเป็นเรื่อง เล็กๆ น้อยๆ เช่น มรรยาทสังคม ก็คงทำได้ไม่ยาก เช่น การไหว้ ขอบคุณ การรู้จักนั่ง ยืน เดิน ฯลฯ แต่ในบางเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่ใหญ่ออกไป หรือที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดของคนอย่างยิ่ง ก็ยากที่ จะประพฤติปฏิบัติตนให้เข้ากับความต้องการของสังคมได้ การขัดเกลาทางสังคมจึงไม่บังเกิดผล เช่น ชาวเขาบางกลุ่มนิยมสวมใส่ไพร หากเรานำยาสมัยใหม่ไปรักษามักจะไม่ยอมรับประทาน หรือ ชาวไทยไม่น้อยกลัวการผ่าตัดทำหมัน ทั้งๆที่แพทย์ได้พยายามอธิบายว่า ไม่มีอันตรายอะไร สุขภาพ แข็งแรงเหมือนเดิม บุคคลเหล่านั้นก็ยังไม่ยอมเชื่อ เพราะไปเชื่อว่าจะทำให้ตนเองทำงานหนักไม่ได้ เป็นต้น ลักษณะที่ 3) การยึดถือสิ่งที่คล้ายกับตัวเอง (Identification) ความต้องการที่จะทำตัวให้ เหมือนกับบุคคลที่ตนต้องการยึดถือเป็นแบบฉบับ เช่น เด็กชายต้องการเลียนแบบพ่อ “เก่ง” เหมือน พ่อ เด็กผู้หญิงต้องการเลียนแบบแม่ “ดี” เหมือนแม่ เป็นต้น และความรู้สึกร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มที่ ถือว่าเป็นพวกเดียวกันกับตน เช่น ความรู้สึกเจ็บปวดแทน เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น เช่น ความรัก ระหว่างสามีภรรยา ใครว่าสามีหรือภรรยา อีกฝ่ายหนึ่งจะโกรธแทน หรือใครมาว่าพี่น้องของตน ต่างก็เจ็บร้อนแทนกัน หรือบางคนรักเพื่อนยิ่งกว่าตนเองหรือเหมือนตนเอง ฉะนั้น หากเพื่อนได้รับความทุกข์ร้อนอะไร ตัวเองก็จะพลอยรู้สึกทุกข์ร้อนไปด้วยเช่นกัน รวมถึงความรู้สึกยึดมั่นหลักการ หรืออุดมคติบางอย่างอย่างแน่นแฟ้น เช่น คนที่รักชาติ จนยอมสละชีวิตเพื่อชาติ เห็นได้ชัดใน สงครามโลกครั้งที่สองที่ผู้ชายญี่ปุ่นยอมทำ “อามิกาเซ่” คือยอมตายคาเครื่องบิน เพื่อไปทิ้งระเบิดที่ เพิร์ลฮาร์เบอร์ หรือบางคนยอมตาย ดีกว่ายอมเสียเกียรติ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า การมีปฏิริยาสัมพันธ์กับคนอื่นในชีวิตของมนุษย์ใน ระยะเวลาานพอสมควร จะทำให้บุคคลนั้นรู้จักเลือกแบบฉบับที่ตนคิดว่ามีส่วนคล้ายกับตน ความรู้สึกเช่นนี้จะเป็แนวทางให้บุคคลรู้จักทำในสิ่งที่สังคมต้องการ แต่ความสำเร็จในการขัดเกลา นี้ขึ้นอยู่กับว่าระเบียบกฎเกณฑ์นั้นๆ สอดคล้องหรือเข้ากับความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความสามารถของเขาได้เพียงใด เช่น เด็กที่เคยอยู่บ้านแล้วไปเข้าโรงเรียนประจำ อาจจะไม่ชินกับ ระเบียบกฎเกณฑ์ของ โรงเรียนแบบกินนอน เพราะบ้านกับโรงเรียนมีความเป็นอยู่ต่างกัน หรือคน ไทยเคยรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก พอไปต่างประเทศ ต้องรับประทานขนมปังแทนข้าว อาจจะไม่ชินก็ได้ เป็นต้น

1.4 วิธีการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม เป็นการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคม วิธีการขัดเกลาทางสังคม ทำได้ 2 ทาง ดังที่นักวิชาการได้กล่าวว่า การขัดเกลาอาจจะออกมาใน 2 รูปแบบคือการขัดเกลาโดยตรงและการขัดเกลาโดยอ้อม โดยอันดับแรกเป็นการขัดเกลาที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มสังคมนั้นกำหนดไว้ เป็นการบอกว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ อะไรผิดอะไรถูก ฯลฯ ซึ่งนับว่ามีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เป็นการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งๆ การขัดเกลาโดยตรง จะพบเห็นเสมอในหมู่ครอบครัว โรงเรียน วัด เป็นต้น เช่น ถ้าเป็นครอบครัวก็จะอบรมลูกในรูปของการบอกเล่า สั่งสอน ชมเชย คุกคาม เป็นต้น ส่วนโรงเรียนจะอบรมเป็นทางการมากกว่าครอบครัว เพราะเป็นสถาบันอบรมสั่งสอนคนเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการอบรมและลงโทษอย่างเป็นทางการ เช่น มีตารางวันเวลาเรียนแน่นอน เพื่อจะให้เด็กได้รู้จักสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดทักษะและคุณค่าแก่ชีวิต

ส่วนต่อมาจะเป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลได้รับประสบการณ์หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น เช่น ถ้าเราไปงานเลี้ยงที่มีอุปกรณ์การกินมากมายและเราไม่คุ้นเคย และเราไม่ทราบว่าเราจะใช้อะไรก่อนหลัง เราก็เรียนรู้ได้จากการดูบุคคลอื่นว่าเขาหยิบอะไรก่อนหลัง ไม่ว่าจะในด้านการใช้ แก้ว มีด ช้อน ฯลฯ แล้วพยายามเลียนแบบคนที่ทำถูกต้อง เราก็จะทำไม่ผิดพลาด หรือในกรณีพ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ เด็กบางคนก็ใช้คำหยาบด้วยทั้งๆ ที่พ่อแม่ไม่ต้องการให้เด็กพูดเช่นนั้น เช่น บางครอบครัวหรือครอบครัวที่พ่อแม่มีฐานะยากจนมักจะพูดจาหยาบคาย ชอบด่าทอ เด็กมักจะด่าเก่งตามไปด้วยหรือในกลุ่มเพื่อน เด็กชอบเลียนแบบการกระทำของเพื่อน เช่น ถ้าต้องการเล่นกับเพื่อนก็ต้องรู้จักผ่อนปรนเข้าหากัน ถ้าใครไม่เคารพกฎเกณฑ์ของกลุ่ม กลุ่มก็อาจจะแสดงท่าทีรังเกียจไม่ยอมให้เข้ามาร่วมในกลุ่ม ซึ่งถ้าบุคคลนั้นอยากจะอยู่ร่วมกับกลุ่มอีก ก็ต้องปรับตัวเสียใหม่ให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่กลุ่มวางไว้ (สุพัศตรา สุภาพ, 2546)

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคมการปลูกฝังระเบียบวินัย เพื่อให้สมาชิกมีแบบของความประพฤติตามที่กลุ่มกำหนดหรืออนุญาต และยังปลูกฝังความมุ่งหวังความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจจะทำตามระเบียบวินัยต่างๆ รวมถึงการสอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ บุคคลจะสามารถอยู่กับสังคมด้วยดีได้ถ้ารู้จักแสดงบทบาทของตนอย่างเหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นตามกาลเทศะและโอกาสต่างๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญหรือทักษะที่จะร่วมใช้กิจกรรมกับผู้อื่นในสังคมซึ่งความชำนาญนี้ถ้าเป็นสังคมดั้งเดิมหรือความเป็นอยู่แบบง่ายๆ

จะเรียนรู้ด้วยการลอกเลียนแบบสิ่งที่เห็นอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน แต่ในสังคมเจริญก้าวหน้า จะเรียนรู้ความชำนาญหรือทักษะเกี่ยวกับเพื่อนร่วมสังคม

1.5 วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม

เยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย และจิตใจที่ซับซ้อนที่สุด เป็นวัยต่อของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดภายในตัวเยาวชน ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงมีปัญหาคือต้องสะสางมาก มีการเจริญเติบโตทางเพศที่ชัดเจน พร้อมกับการเจริญพันธุ์ มีระดับฮอร์โมนทางเพศที่สูง ซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ พฤติกรรม และความคิดอย่างมากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากรวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วในเวลาอันสั้น ย่อมทำให้เยาวชนต้องใช้ความพยายามในการปรับตัวอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง อีกทั้งเป็นวัยที่สังคมหวังให้วัยรุ่นเริ่มมองหาแนวทางอาชีพของตนอันจะเป็นทั้งเอกลักษณ์ และการยังชีพต่อไป วัยที่สำคัญต่อการอบรมสั่งสอนให้รู้ระเบียบของสังคมอาจแยกออกได้เป็น 2 ระยะคือ (สุพัตรา สุภาพ, 2546)

ระยะที่ 1 การขัดเกลาในระยะที่ยังเป็นเด็ก (Socializing the Child) เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอน ซึ่งเป็นเรื่องที่พ่อแม่และผู้ปกครอง โดยเฉพาะ เช่น ตอนที่เด็กยังเป็นทารกเด็กก็ต้องการรับการตอบสนองทางร่างกาย และการเอาใจใส่ ความต้องการขั้นมูลฐานคืออาหาร ซึ่งในเรื่องการเลี้ยงดูนี้ก็แตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม เช่น บางครอบครัวให้เด็กดื่มนมทุกครั้งที่เด็กร้องแต่บางครอบครัวให้ตามกำหนดเวลา บางคนก็ดื่มนมแม่จนโตเข้าโรงเรียน บางคนก็ดื่มนมช่วงระยะเวลาอันสั้นหรือไม่เคยได้ดื่มนมเลย เป็นต้น เป็นการอบรมแบบแฝงระเบียบวิธีในการตอบสนองความต้องการและการไม่ตอบสนองก็เป็นส่วนหนึ่งในการอบรมเช่นกัน การอบรมเป็นไปตามระยะเวลาการเติบโตในระยะที่เป็นทารก เด็กมักจะต้องการตอบสนองในเรื่องอาหาร ต้องดูแลและความรักความอบอุ่น แต่พอโตขึ้นเด็กจะมีอารมณ์แสดงออกรู้จักความรักความเกลียด ความพอใจไม่พอใจ ผู้ใหญ่จึงต้องเปลี่ยนจากการให้การตอบสนองความต้องการทางร่างกายมาเป็นการให้การอบรม ให้รู้จักควบคุมอารมณ์ และหัดให้เด็กช่วยตัวเอง เช่น ให้กินอาหารเองโดยการเลิกล้อแกว ให้เรียนรู้การรู้จักรักษาความสะอาดโดยไม่ต้องพึ่งแม่ต่อไป เพราะการตอบสนองทางกายจะลดความสำคัญลง ไปกว่าการตอบสนองทางใจ เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ดีที่ควรให้กับเด็ก เพราะที่เด็กจะมีอารมณ์ในแบบใด เช่น รัก โกรธ เกลียด อ่อนโยน หรือ รุนแรง ฯลฯ เกิดจากความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนใกล้ชิดที่สุดคือ พ่อแม่นั่นเอง เราจะเห็นได้ว่า พ่อแม่มีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กที่สุด ถ้าพ่อแม่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี เด็กก็จะ

เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า แต่ถ้าเป็นไปได้ถ้าเป็นไปได้ในทางตรงกันข้าม เด็กอาจจะต้องพบกับความผิดหวังและไม่ได้พัฒนาตนในทางที่ดีที่ควรจะเป็นไป

ส่วนสุขภาพจิตของเด็กจะดีหรือเลวก็มาจากพ่อแม่ ฉะนั้น พ่อแม่จะต้องเสริมสร้างสุขภาพทางกายและใจแก่เด็กด้วย อารมณ์ที่ปลุกฝังลงไปจิตใจเด็กนั้น ย่อมอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ของบุคคลในครอบครัว เด็กจะมีความรู้สึกปลอดภัย กลียดชัง ก็โดยผู้ใหญ่ นั่นเองที่ปลุกฝังให้เด็กโดยไม่รู้ตัว โดยเฉพาะด้านคุณธรรม ทศนคติ หรือแนวทางที่เด็กเลือกเป็นหลักในการปฏิบัติ ย่อมมาจากสวัสดิภาพหรือความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว ตลอดจนได้รับคุณธรรมจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคม สังคมช่วยขัดเกลาให้เด็กมีคุณธรรม น้ำใจ และอัธยาศัยต่างๆ นับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ เด็กๆ จะคลุกคลีกับผู้ใหญ่และได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากผู้ใหญ่ เด็กที่สมาคมกับหมู่เพื่อนก็จะได้รับคุณธรรมจากเพื่อน

ระยะที่ 2 การขัดเกลาทางสังคมในระยะที่เป็นวัยรุ่น (Socializing the Youth) วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้ผ่านการอบรมมามากพอที่จะรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนก็จะได้จากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น เป็นวัยที่เด็กจะพ้นจากสภาพของความเป็นผู้เยาว์และเริ่มเข้าสู่ภาวะของความเป็นหนุ่มสาว วัยรุ่นจึงเป็นเพียงระยะหนึ่งของการเจริญเติบโต เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ เพื่อที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว โดยเฉพาะร่างกายเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการแปรปรวนของอารมณ์และจิตใจ ความแปรปรวนของอารมณ์เป็นสาเหตุให้เขามีพฤติกรรมแปลกๆ เช่น รักชอบอะไรก็อาจจะรักจนหลง ชอบจนคลั่ง หรือเวลาฟังเพลงที่ชอบก็จะร้องกรี๊ดกร๊าด คลั่งคาราอาพยนตร์ เป็นต้น ถ้าเกลียดหรือเสียใจอะไร ก็จะเสร์้า โสภจนกินไม่ได้นอนไม่หลับ แต่อารมณ์และอาการเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลาที่ผ่านไป ของที่เขารักอาจจะถูกทอดทิ้งภายในระยะเวลาอันสั้น เช่น 2-3 วันก็ได้ ส่วนความต้องการอื่นๆ ก็เหมือนเดิมแต่มีสิ่งเพิ่มเติมซัดขึ้นมา คือ คือความต้องการที่จะให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ซึ่งเขาคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของเขา ฉะนั้นเราจึงเห็นได้ว่า เด็กในวัยรุ่นมักจะทำอะไรตามเพื่อน เป็นต้นว่า รสนิยมการดำรงชีพ การแต่งกาย ฯลฯ ถ้าเขาได้เข้ากลุ่มดีก็จะสนใจในทางที่ดี แต่ถ้าไปเข้ากลุ่มที่ชักชวนกันไปในทางเสื่อมต่อต้านคือดิ่งต่อสังคม เด็กจะพลอยตามกลุ่มไปด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอิทธิพลของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้ยังต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง ความต้องการความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง อาจจะแสดงออกมาในรูปของการต่อต้านระเบียบกฎข้อบังคับต่างๆ ซัดขึ้น คือดิ่งต่อคำสั่งสอนของพ่อแม่หรือครูอาจารย์ เป็นต้น ส่วนความต้องการก้าวหน้าในทางเด่นจนบางครั้งอาจจะออกมาในรูปที่ฝืนระเบียบของสังคม สิ่งสำคัญที่สุด คือ การที่ครอบครัวและสังคมยอมรับว่า ตัวเขาได้ผ่านระยะวัยเด็กมาแล้วและกำลังก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ ยอมรับความคิดของเขา ให้เขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เขาต้องการให้พ่อแม่มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าเขา

ความสามารถจะทำอะไรได้ ในระยะนี้เด็กจะสนใจและต้องการเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม ถ้าเด็กได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่เพียงพอ เด็กก็จะสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศได้ แต่ถ้าในทางตรงกันข้าม จะเป็นปัญหาที่เขาที่เดียว ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมว่าจะออกมาในรูปแบบใด เช่น เกลียด โกรธ รัก เป็นต้น

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงที่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าใจ และยอมรับว่าเขาเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง ฉะนั้น การอบรมในวัยนี้จึงอาจจะต้องพบกับการดิ้นขัดแย้งบ้างถ้าเข้าใจเขาไม่ดีพอ ซึ่งในสังคมที่ซับซ้อน วัยรุ่นจะไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับพ่อแม่ผู้ปกครองตลอดเวลา แต่ต้องพบกับกลุ่มต่างๆ ที่มีคุณค่าในแบบต่างๆ กัน ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสเลือกที่จะยึดคุณค่าใดเป็นหลัก เพราะแต่ละกลุ่มกำหนดไปตามวัตถุประสงค์และความเหมาะสมของกลุ่ม พ่อแม่ควรเข้าใจและควรปรับปรุงท่าทีของตัวเองเพื่อการอบรมสั่งสอนจะได้ผลและเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นนั้นต่อไป เพื่อเขาจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมและช่วยตัวเองได้ในอนาคต

1.6 ตัวแทนของการจัดเวลาทางสังคม

กลุ่มตัวแทนต่างๆ มีส่วนสำคัญในชีวิตมนุษย์ โดยกลุ่มตัวแทนเหล่านี้จะให้การจัดเวลาในชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการจัดเวลาอาจจะเป็นไปในรูปของการส่งเสริมกันหรือขัดแย้งกันก็ได้ ซึ่งบางครั้งก็ทำให้สับสน เกิดความขัดแย้งในด้านจิตใจ เพราะไม่รู้จะทำตามฝ่ายใดดี อย่างไรก็ตาม การมีกลุ่มตัวแทนต่างเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ได้มีประสบการณ์และมีโอกาสเรียนรู้คุณค่าแบบต่างๆ ทำให้มีโอกาสยึดถือเอาแบบที่ตนคิดว่าดีที่สุด โดยสามารถแบ่งตัวแทนการจัดเวลาทางสังคมมี 6 กลุ่มคือ (สุพัตรา สุภาพ, 2546)

กลุ่มที่ 1 ครอบครัว การอบรมจะออกมาในรูปของพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งนับเป็นการอบรมเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดที่เด็กจะต้องประสบ เพราะเป็นการอบรมที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง พ่อแม่จะอบรม 2 วิธีคือ ทางตรง ด้วยการบอกกล่าวอย่างแจ่มแจ้งพอควร ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก เป็นต้น ซึ่งได้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากมีการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น สอนเด็กให้กินเป็นเวลา เล่นเป็นเวลา นอนเป็นเวลา หรือพบหน้าผู้ใหญ่ก็ต้องยกมือไหว้ ต้องพูดจาไพเราะ ถ้าไม่ทำอาจถูกลงโทษ และทางอ้อม เป็นการอบรมโดยไม่รู้ตัว เป็นสิ่งที่เด็กได้รู้ได้เห็น และซึมซาบเข้าไปในจิตใจซึ่งเด็กอาจจะนำไปปฏิบัติในอนาคตหรือมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น พ่อแม่ชอบใช้คำหยาบ เด็กจะใช้คำหยาบบ้าง เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเพื่อน คนเรามักจะถูกอบรมจากเพื่อนที่อายุเท่าๆกัน หรือมากกว่า โดยตอนวัยเด็กก็จะเป็นกลุ่มเพื่อนเล่น พอวัยรุ่นจะเป็นกลุ่มเพื่อนฝูง พอเป็นผู้ใหญ่จะมีความโน้มเอียงจะสังสรรค์คบค้าสมาคมกับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน เช่น กลุ่มเพื่อนนักเรียน กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้า กลุ่มเพื่อนที่มีความสำคัญในการอบรม คือ สอนอำนาจที่ไม่ใช่ของใคร โดยเฉพาะ เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆจากการมีส่วนร่วมด้วย เช่น การเล่นฟุตบอล ถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกกีดกันไม่ให้เล่นด้วย ใครอยากเล่นก็ต้องทำตามกฎ เป็นต้น และช่วยให้ทดลองกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ว่าจะเอาจริงแค่ไหน ปกติถ้าเด็กอยู่กับเพื่อนๆมักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองคิดกับผู้ใหญ่มากกว่าอยู่เพียงคนเดียว และในขณะที่เดียวกันก็อยากจะทดลองดูว่า กลุ่มพอจะคิดขัดแย้งกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหน เชื่อถือได้เพียงไร รวมไปถึงถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรือไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งส่วนมากจะถ่ายทอดคุณค่าตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ หากกลุ่มสนับสนุนระเบียบและคุณค่านั้น

กลุ่มที่ 3 โรงเรียน เป็นสถานที่ที่เด็กมีโอกาสเรียนรู้วิชาการต่างๆอย่างเป็นทางการ และยังเป็นสถานที่ที่เด็กได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูงในวัยเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีโอกาสได้รับความรู้และคุณค่าต่างๆ โรงเรียนจึงมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กได้มาก แต่ปัญหาก็คือโรงเรียนอาจจะอบรม ไม่ตรงกับที่บ้าน ทำให้เด็กสับสนไม่รู้ว่าจะระหว่างครูกับพ่อแม่ ใครจะถูกกว่ากัน และสอนในสิ่งที่ป็นทฤษฎีและอุดมคติจนเกินไป อาจไม่ตรงกับการปฏิบัติจริงในชีวิตเด็กเลยไม่แน่ใจว่าจะเชื่อดีหรือไม่

กลุ่มที่ 4 กลุ่มอาชีพ เมื่อบุคคลได้รับการอบรมจากกลุ่มอื่นๆ ที่กล่าวมาจนถึงระดับที่จะต้องประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ใครจะทำอาชีพอะไร ก็ควรจะต้องยอมรับระเบียบวิธีปฏิบัติของอาชีพนั้นๆซึ่งในแต่ละอาชีพก็จะมีคุณค่าและวิธีการปฏิบัติแตกต่างกันออกไป เช่น ตำรวจก็แตกต่างจากแพทย์ นางพยาบาลก็แตกต่างจากพ่อค้า ครูก็แตกต่างจากวิศวกร อย่างไรก็ตาม การอบรมในระยะเยาว์วัยเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะกล่อมเกลาง่าย ระเบียบวิธีและคุณค่าใหม่ๆได้ง่าย ไม่เหมือนตอนเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพของตนเองที่แน่นอน ความสามารถในการรับระเบียบใหม่จึงน้อย นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่ไม่อยากจะร่วมกับกลุ่มสังคมใหม่ๆ เปรียบเสมือนไม้เนื้อแก่แล้ว ย่อมคัดยากเป็นธรรมดา

กลุ่มที่ 5 ตัวแทนทางศาสนา ได้แก่ วัดอาราม พระ นักบวช ผู้สอนศาสนา หรือผู้เผยแพร่ธรรมของศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยขัดเกลานางให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต เช่น ศาสนาพุทธสอนคนให้ละความชั่ว ประพฤติดี และทำใจบริสุทธิ์ เอื้อเพื่อแผ่เมตตาปราณีต่อกัน ยึดมั่นใน

ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เป็นต้น ทำให้บุคคลมีหลักคุณธรรมที่มีคุณค่าบางอย่างในการยึดมั่นร่วมกัน ทำให้สังคมเป็นระเบียบ

กลุ่มที่ 6 สื่อมวลชน สื่อมวลชนมีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ นวนิยาย วรรณคดี เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่างๆตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ฯลฯ เช่น เรื่องรักประโลมโลก ทำให้หญิงสาวหลายคนฝันว่าตัวเองจะเหมือนนางเองตามท้องเรื่อง จึงอาจเห็นได้อย่างแน่ชัดว่า ในปัจจุบัน ไม่มีบุคคลใดในสภาพแวดล้อมทางสังคมปัจจุบันที่จะรอดพ้นจากสิ่งเร้าในด้านความคิดหรือพฤติกรรมจากสื่อมวลชน สำหรับสาธารณชนโดยทั่วไปถือว่า สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่คนได้รับความเพลิดเพลินและความรู้พร้อมกันไป และชีวิตของประชาชนในปัจจุบันดูเหมือนจะต้องพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชน

สรุปแล้วทั้งครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ศาสนา และ สื่อมวลชน เป็นแหล่งสำคัญที่ให้ความคิดกับบุคคล และสร้างพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลเลือกที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อสิ่งต่างๆในช่วงชีวิตระยะต่อมา รวมทั้งขัดเกลาให้บุคคลมีบุคลิกภาพต่างๆ ตามที่สังคมต้องการ

1.7 ผลของการขัดเกลา

ผลของการขัดเกลาทางสังคมทำให้เกิดลักษณะสำคัญ คือ ความเป็นตัวตน (Self) โดยความเป็นตัวตน เกิดจากการขัดเกลาทางสังคมเป็นเรื่องที่บุคคลยอมรับเอาค่านิยมของกลุ่มซึ่งเป็นผลมาจากการที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีการปรับความต้องการและการกระทำของตนเองให้เข้ากับกลุ่มตามสิทธิและหน้าที่ที่สังคมกำหนดหรือยอมรับ (ปฟาณี จิตวิวัฒนา , 2553) นักวิชาการหลายสาขายอมรับว่าผลจากการขัดเกลาทางสังคมทำให้เกิดความเป็นตัวตนโดยอธิบายตามแนวคิดของคองตังนี้

อิมิล เดอร์ไฮม์ (Emile Durkheim) ผู้บุกเบิกแนวคิดทางสังคมวิทยาในยุคแรกๆได้เสนอวิธีการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่าการแนะนำสั่งสอนเด็กจะต้องเน้นหนักการใช้อำนาจบังคับอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำสั่งสอนทางศีลธรรม เป็นงานที่ยิ่งใหญ่มากสำหรับครู การศึกษาศีลธรรมจำต้องดำเนินการอย่างจริงจัง และต้องพยายามพิมพ์บรรทัดฐานที่ดีของสังคมไว้ในจิตใจของเด็กไว้อย่างถาวรกลายเป็นบุคลิกภาพประจำตัว และคุณสมบัติที่เด่นชัดของครูก็คือ อำนาจทางศีลธรรม (Moral Authority) และเด็กเหมือนกับผ้าขาวหรือกระดาษเปล่าๆ ยังขาดลักษณะเด่นของตนเอง เด็กได้รับลักษณะทุกอย่างจากสังคมในการอบรมเด็กให้มีสติปัญญา ครูจะต้องมีความตั้งใจจริงและมีความมั่นใจ ถ้าครูขาดความมั่นใจและความกล้าหาญทางศีลธรรมเด็กก็จะไม่

กล่าว ไม่เชื่อฟัง ดังนั้นการอบรมทางศีลธรรมจึงต้องอาศัยแบบที่แน่นแฟ้น ไม่โลเล และไม่เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจเป็นประจำ (จางงัก อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2549)

เปียเจท์ (Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสได้ทำการศึกษาตั้งแต่ต้นทีกและทดลองกับเด็กเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เปียเจท์อธิบายไว้ในทฤษฎีของเขาว่าขั้นพัฒนาการโดยใช้ร่างกายและประสาทสัมผัส (Sensorimotor Period) มีระดับอายุ โดยประมาณตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 18 เดือนจะมีลักษณะพัฒนาการที่สำคัญ คือ ทารกเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างตัวเองกับสิ่งแวดล้อม และเริ่มสนใจสิ่งเร้าและแสวงหาประสบการณ์ต่างๆรอบตัวเพื่อจะรู้ภาษา ความเข้าใจ ความหมายต่างๆ โดยอาศัยการใช้ร่างกาย ใช้ประสาทสัมผัสเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด (ปพาณี จิตวิวัฒนา, 2553)

จากพัฒนาการตามขั้นดังกล่าวตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 18 เดือนนี้เอง เปียเจท์ อธิบายว่าเด็กจะใช้อวัยวะทางกายสำรวจสิ่งแวดล้อมทำให้เด็กเริ่มสร้างแบบแผนของความคิดที่เป็นของตนเองอันจะเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ จากการศึกษาเด็กก่อนยาวนาน เขาพบว่า ความก้าวหน้าทางความคิดของเด็กเริ่มขึ้นเมื่อกลไกของอวัยวะต่างๆรปฏิกิริยาตอบสนอง เกิดการเคลื่อนไหว และเป็นการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียว ด้วยวิธีทางนี้เองก่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่กลายมาเป็นแบบแผนของการคิดเฉพาะประจำตัวของเขาต่อไป ซึ่งเขาใช้คำว่า การคิดแบบเอกลักษณ์ (Identity)

ชาร์ลส์ ฮอร์ตัน คูลีย์ (Charles Horton Cooley) เป็นบุคคลแรกที่ได้เสนอว่า คนเราจะทราบภาพพจน์ของตัวเองได้จากภาพพจน์ที่คนอื่นเขามีต่อเรา สูตรนี้ คูลีย์ ได้ให้ชื่อว่า “The Looking – Glass Self” ซึ่งประกอบด้วยปฏิริยาตอบสนอง 3 ขั้นตอน คือ จินตนาการที่คิดว่าคนอื่นเขามองเราอย่างไร และจินตนาการที่คนอื่นเขาตัดสินใจตีความในสิ่งที่เขาได้พบเห็นจากเรา รวมไปถึงปฏิริยาและความรู้สึกที่คิดว่าผู้อื่นเขามีต่อเรา เช่น เขายกย่องชมเชย ชอบหรือไม่ชอบ ทำให้เราได้รับทราบตัวเราเอง (ณรงค์ เส็งประชา, 2541) จากปฏิริยาตอบสนองดังกล่าวพบว่า ความรู้สึกที่ว่าตนเป็นอย่างไร หรือ การรู้จักตนเองนั้น เป็นเรื่องของจินตนาการ ซึ่งอาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ตามแต่ก็เป็นผลให้เกิดปฏิริยาตอบสนองได้ เช่น เมื่อเด็กรู้ว่าร้องไห้แล้วจะได้กินนม ดังนั้นเมื่อเด็กหิวนมเด็กก็จะร้องไห้ เพราะพฤติกรรมดังกล่าวเป็นที่ยอมรับ หรือทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสนองความต้องการ

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาเชิงจิตวิเคราะห์ชาวเยอรมัน ได้เสนอแนวคิดเรื่องการอบรมให้รู้ระเบียบทางสังคมนี้ โดยถือว่าปัจจัยทางชีววิทยามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพ แนวความคิดของ Freud ถือหลักชีววิทยาเป็นสำคัญ โดยแบ่งความเป็นตัวตนออกเป็น 3 ส่วน คือ (สุพัตรา สุภาพ, 2546)

ส่วนที่ 1 Id เป็นพลังดั้งเดิม เป็นพื้นฐานที่ถูกผลักดันโดยความต้องการทางเพศ และแรงกระตุ้นที่รุนแรงเป็นพลังที่อยู่เบื้องหลังการเจริญเติบโตของมนุษย์ เป็นแหล่งก่อให้เกิดบุคลิกภาพของมนุษย์ซึ่งเป็นมรดกตกทอดทางกรรมพันธุ์ เป็นแหล่งของการเจริญเติบโตของมนุษย์ และเป็นแหล่งพลังงานใหญ่คอยกระตุ้นส่วนที่เหลืออีกสองระบบให้ทำงาน เป็นส่วนความต้องการทางชีววิทยาที่ต้องใช้ Superego คอยควบคุม ซึ่งบางครั้งก็ทำไม่สำเร็จ

ส่วนที่ 2 Ego เป็นส่วนที่มีเหตุผลหรือตัวประสานระหว่าง Id กับ Superego ที่คอยควบคุมกิจกรรมต่างๆ หรือความเป็นตัวตนของบุคคล เป็นส่วนของจิตที่ประกอบด้วยความรู้ ความจำ ความคิด และเป็นส่วนที่สามารถคาดคะเน หรือวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ Ego นี้มีส่วนควบคุม และเป็นช่องทางส่งพลังของ Id ออกมา อันเป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพและการกระทำต่างๆ ของบุคคล

ส่วนที่ 3 Superego เป็นส่วนเกี่ยวกับคุณธรรม ระเบียบ ประเพณี กฎเกณฑ์ กฎข้อบังคับต่างๆ ซึ่งบุคคลรับการขัดเกลาทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เรียกได้ว่า เป็นความรู้สึกใฝ่สูง ที่จะพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด ดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นตัวกดความต้องการที่ไม่ดีงามหรือที่สังคมไม่ต้องการ และเป็นตัวส่งเสริม Ego ให้ทำตามแบบแผนที่ดีสังคมกำหนด หรือยอมรับ Superego จึงเป็นตัวควบคุม Id และ Ego ความคิดของ Freud ถือว่า Superego เป็นผลิตผลของสังคม ทั้งนี้เพราะบรรทัดฐานว่าอะไรผิดอะไรถูกเกิดจากสภาวะจากสภาวะของสังคม ไม่ใช่เกิดจากสาเหตุทางชีววิทยา

2. การจัดระเบียบทางสังคม

2.1 ความหมายของการจัดระเบียบทางสังคม

การจัดระเบียบทางสังคมเป็นแนวความคิดที่สำคัญของวิชาสังคมวิทยา การจัดระเบียบทางสังคมเป็นเรื่องของวิธีการที่มนุษย์กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบแบบแผน มนุษย์จะมีความสัมพันธ์ต่อกันได้สะดวกจำเป็นต้องมีแบบแผนที่รู้กันว่าแต่ละคนจะต้องหรือควรปฏิบัติอย่างไร ในโอกาสใด และในฐานะอะไร แบบแผนเหล่านี้อาจเรียกว่า “ระเบียบสังคม” เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมในแต่ละสังคม การจัดระเบียบสังคม หรือ ระเบียบสังคม หมายถึง กฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนทั้งหลาย อันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคลและกลุ่ม เช่น การจัดระเบียบสังคมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา และบุตร การจัดระเบียบสังคมของกลุ่มกรรมกร การจัดระเบียบสังคมของหมู่บ้าน ทุกสังคมจำเป็นที่จะต้องมีการจัดระเบียบมากขึ้นน้อยแตกต่างกันไป สามารถกล่าวได้ว่า การจัดระเบียบสังคมเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงอยู่ของสังคมทุกสังคมเป็นการทำให้สังคมมีความสงบ

เรียบร้อย โดยการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์บางประการที่สังคมกำหนด ถือว่าเป็นการช่วยจัดระเบียบสังคม และความสัมพันธ์ตามครรลองดังกล่าวนี้ ยังช่วยบำบัดความต้องการของบุคคลได้ด้วย (พิศวง ธรรมพันทา, 2523) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในสังคม การจัดระเบียบทางสังคมก็เพื่อความคุมแบบแผนแห่งพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง (อุทัย หิรัญโต, 2522) เป็นการทำให้สังคมมีระเบียบที่จะเกิดขึ้นจาก ความเข้าใจร่วมกันในกฎเกณฑ์ และแนวทางในทางปฏิบัติที่บุคคลควรยึดถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งรวมถึงความผูกพันซึ่งกันและกัน การร่วมมือ การแบ่งงาน การแข่งขัน การขัดแย้งต่างๆ (สุพัตรา สุภาพ, 2545) เป็นการจัดให้สังคมมีระเบียบอย่างมีระบบ เป็นการวางรูปแบบพฤติกรรมและกระบวนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนและระหว่างบุคคล (ณรงค์ เสงี่ยมประชา, 2528) และเป็นกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนทั้งหลาย อันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างบุคคลและกลุ่ม เช่น การจัดระเบียบสังคมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา และบุตร การจัดระเบียบสังคมของกลุ่มกรรมกรทุกสังคมจำเป็นที่จะต้องมีการจัดระเบียบมาอย่างน้อยแตกต่างกันไป สามารถกล่าวได้ว่า การจัดระเบียบสังคมเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงอยู่ของสังคมทุกสังคม (สุดา ภิรมย์แก้ว , 2553)

จะเห็นได้ว่า นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ความหมายของคำว่า การขัดเกลาทางสังคม มีความหมายคล้ายคลึงกัน สามารถสรุปได้ว่า การจัดระเบียบทางสังคม เป็นการควบคุมแบบแผนแห่งพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อ ทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยวิธีการที่คนในสังคมกำหนดขึ้นมา เพื่อให้คนที่มาอยู่ร่วมกันประพฤติปฏิบัติตาม รวมทั้งทำให้สังคมมีความมั่นคงและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย หรืออาจกล่าวได้ว่า การจัดระเบียบสังคมได้รับการสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้สมาชิกของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติต่อกัน

2.2 ความสำคัญของการจัดระเบียบทางสังคม

ความเป็นจริงของสังคมมีอยู่ว่า เราไม่อาจแยกปัจเจกบุคคลกับสังคมออกจากกันได้ เมื่อมีมนุษย์ก็ต้องมีสังคม เมื่อมีการรวมกลุ่มเป็นสังคมก็ต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันในหมู่ชนชั้นเสมอมา ระเบียบนั้นจะมีความซับซ้อนจะมีปริมาณมากหรือน้อยเพียงไรก็ย่อมขึ้นอยู่กับความซับซ้อนแห่งกลุ่มชนนั้นด้วย การมีระเบียบของสังคม ย่อมจะเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปตามความพอใจของตน เพราะถ้าบุคคลกระทำตามความพอใจโดยปราศจากการควบคุมแล้วก็ย่อมจะเป็นอันตรายต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้, 2526)

ดังนั้นการจัดระเบียบทางสังคมนั้น ต้องอาศัยการวางบรรทัดฐานเพื่อให้สมาชิกในสังคมใช้เป็นแนวปฏิบัติ ต้องกำหนดสถานภาพและบทบาท และจะต้องมีการควบคุมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างแท้จริง

2.3 ปัจจัยพื้นฐานของการจัดระเบียบทางสังคม

ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นฐานของการจัดระเบียบทางสังคม เป็นการช่วยลดอคติทางด้านความรู้สึกและจิตใจ ช่วยสร้างความไว้วางใจ ความซื่อตรง ความยอมรับนับถือ ลดความเห็นแก่ตัวลง และกระชับความสัมพันธ์ในสังคมให้มั่นคงยิ่งขึ้น พื้นฐานเบื้องต้นของการจัดระเบียบทางสังคม มี 4 ประการคือ (พิศวง ธรรมพันทา, 2523)

ประการที่ 1 ระบบเครือญาติ (Kinship) พันธะทางสังคมจากการนับญาติ และถือว่ามิใครบ้างที่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเรา ระบบนี้มีความสำคัญสำหรับทุกสังคม เพราะเป็นระบบที่ทำให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้ สร้างความผูกพันต่อกันของสมาชิก สมาชิกจะถือว่าผลประโยชน์ของครอบครัวเหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ดังเช่น ครอบครัวแถบเอเชียและอเมริกันอินเดีย เป็นต้น สังคมตะวันตก ระบบเครือญาติกลายเป็นความสำคัญลงไปมาก เพราะครอบครัวได้สูญเสียหน้าที่หลายประการที่เคยมีในอดีต โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ สมาชิกเข้ามาบรรเทาทุกข์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมของครอบครัวน้อยลง เพราะมีกลุ่มอื่นๆ เข้ามาทำหน้าที่สำคัญแทน อาทิ การศึกษา ศาสนา เป็นต้น

ประการที่ 2 ความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำกับผู้ตาม (Fidelity) ความจงรักภักดี คือการที่บุคคลหนึ่งมีความซื่อตรงนับถือต่ออีกบุคคลหนึ่ง เป็นการคาดหวังที่จะให้ผู้ที่มีความจงรักภักดีรักษาผลประโยชน์ของผู้ที่ตนภักดีต่อ ในยุโรปตะวันตก ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 5-15 ความจงรักภักดีเป็นพันธะเบื้องต้นที่สำคัญของความเข้าใจเกี่ยวกับระบบขุนนาง ช่วยให้เราสามารถเรียนรู้ความเกี่ยวพันระหว่างอำนาจกับเศรษฐกิจ คือ สิทธิในการมีและใช้ที่ดินกับอำนาจทางการเมือง แม้กระทั่งในสมัยกลาง ฐานะทางสังคม การสืบสายโลหิตยังมีความสำคัญต่อการจัดระเบียบและกระบวนการทางการเมือง การเป็นเจ้าของที่ดินหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ยังเป็นรากฐานของการใช้อำนาจทางการเมือง ระบบขุนนางพยายามแก้ปัญหาสำคัญของมนุษย์ 2 ประการคือ ปัญหาที่ว่าทำอย่างไรมนุษย์จึงจะได้รับความปลอดภัย และทำอย่างไรมนุษย์จึงดำรงอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน ความจงรักภักดี บังเกิดในสังคมมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว และไม่จำกัดว่าจะมีอยู่เฉพาะในสังคมใดสังคมหนึ่งของมนุษย์ ความจงรักภักดีมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ แต่ไม่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหลักสำคัญของการจัดระเบียบในสังคมสมัยใหม่ เพราะสังคมยุคดังกล่าวมีการจัดระเบียบอย่างเป็นทางการ ความจงรักภักดีจึงมีลักษณะแคลง หรือเกิดขึ้นน้อยกว่าในสมัยโบราณ

ประการที่ 3 สถานภาพ (Status) คือ ตำแหน่งที่ได้มาจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ของบุคคลมีอยู่เกี่ยวกับบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับสังคมที่มีคนอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะทุกคนไม่อาจจะทำความรู้จักกันหมดได้ บุคคลจึง จำเป็นต้องติดต่อกัน โดยตำแหน่ง เช่น ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ผู้เช่าบ้านกับเจ้าของบ้าน ฯลฯ แม้ว่าแต่ ละฝ่ายจะไม่เคยเห็นหน้ากันหรือรู้จักกันเป็นส่วนตัวมาก่อนก็สามารถติดต่อกันได้โดยอาศัย สถานภาพเป็นสื่อของการติดต่อ หรือทำความรู้จักคุ้นเคยกัน

ประการที่ 4 ระบบราชการ (Bureaucracy) กลุ่มทุติยภูมิ สมาชิกภายในกลุ่มคบค้า สماعอมอย่างผิวเผิน ความสัมพันธ์เป็นไปตามแบบแผนอย่างเป็นทางการ เรียกว่า “ระบบราชการ” ซึ่งแปลมาจาก “Bureaucracy” หากคำแปลที่เหมาะสมจาก Bureaucracy มิใช่จะปรากฏแต่เฉพาะใน วงราชการเท่านั้น ในบริษัทเอกชนขนาดใหญ่ก็มีการใช้ระบบนี้บางคนแปลว่า “อมาตยาธิปไตย” คือ ข้าราชการเป็นใหญ่ บางคนแปลว่า “ระบบสำนักงาน” ซึ่งก็เป็นกลุ่มอย่างหนึ่ง ผู้บัญญัติคำนี้คือ Max Weber นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน เขาได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุโรป หรือสังคม ตะวันตก เปรียบเทียบกับสังคมตะวันออก เขาชี้ให้เห็นว่าในสังคมยุโรปแนวโน้มนั้นก็คือ การ ยึดหลักเหตุผล (Rationalization) ในการดำเนินชีวิตทั้งในทางการเมือง การปกครอง และทาง เศรษฐกิจ การใช้หลักเหตุผล เช่น มีการตั้งเป้าหมาย (Aim) แล้วหาวิธีการ (Means) ที่ดีที่สุดเพื่อไปสู่ เป้าหมายนั้น นั่นคือการใช้หลักเหตุผล หรือใช้หลักวิทยาศาสตร์นั่นเอง วิธีการจึงปฏิเสธไสยศาสตร์ ซึ่งวิธีคิดแบบนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศตะวันตก โดยมีหลักเหตุผลในการทำงาน โดยเฉพาะ ริเริ่มใช้ในกองทัพเป็นครั้งแรก มีการจัดระเบียบกองทัพโดมีสายบังคับบัญชา ใช้หลักความสัมพันธ์ อย่างเป็นทางการไม่นำเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง การบริหารงานไม่ใช่ระบบครอบครัว ฉะนั้นการ ทำงานของสังคมตะวันตกจึงมีประสิทธิภาพมาก ทำให้มนุษย์สามารถทำงานใหญ่โตได้ต่อระบบ ราชการนี้ได้มาใช้ในองค์การธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่

2.4 องค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคม

สังคมเป็นที่รวมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เมื่อมีการรวมกลุ่มของกลุ่มบุคคล เพิ่มมากขึ้นสังคมก็ยิ่งมีความแตกต่างในหลายๆ ด้านเกิดขึ้นความแตกต่างดังกล่าว หากมีการ ควบคุมและจัดระเบียบของกลุ่มและในสังคมที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว สังคมก็อาจสับสนวุ่นวาย ขึ้นได้ความเป็นระเบียบของสังคม มาจากการที่สมาชิกของสังคมเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของ การจัดระเบียบทางสังคม และปฏิบัติได้ถูกต้องตามแบบแผนนั้น องค์ประกอบของการจัดระเบียบ ทางสังคมมี 4 ประการคือ (จันงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2549)

2.4.1 บรรทัดฐาน

บรรทัดฐาน เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่ประกอบขึ้นเป็นบทบาทที่บุคคลต้องประพฤติหรือละเว้นหรือบรรทัดฐาน หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนพฤติกรรม หรือค่านิยมที่สังคมกำหนดแนวทางไว้ให้บุคคลยึดถือปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจกันได้ ในหมู่กลุ่มเดียวกัน เช่น ยืนตรง โกงค่านับ กราบไหว้ เข้าแถวเรียงตามลำดับ แต่งชุดไว้ทุกข์ ใช้ช้อนรับประทานอาหาร มีช้อนกลาง กล่าวคำสวัสดิ์ ขอโทษ เป็นต้น โดยบรรทัดฐานอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า บรรทัดฐานทางอุดมคติ หรือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรม หมายถึง กฎ หรือพฤติกรรมมาตรฐานที่คนคาดหวังว่าจะต้องเป็นเช่นนั้น ในสถานการณ์นั้นๆ เช่น ชายหนุ่มหญิงสาว ก่อนจะเป็นผู้เมียกันจะต้องมีการสู่ขอ และเข้าพิธีแต่งงานตลอดทั้งต้องจดทะเบียนสมรส เป็นต้น บรรทัดฐานทางอุดมคติจึงสามารถนำไปอธิบายและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์โดยทั่วไปในสังคมเดียวกันได้ บรรทัดฐานเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเกิดสังคมมนุษย์ สังคมมนุษย์ไม่ได้ดำเนินการไปตามธรรมชาติอย่างสังคมสัตว์วิถีชีวิตส่วนใหญ่ของมนุษย์เป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง บรรทัดฐานเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานอันจำเป็นยิ่งสำหรับสังคมมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้น และถ่ายทอดมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้เป็นวิธีการควบคุมพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันแล้ว บรรทัดฐานยังเป็นแบบแผนการกระทำที่ช่วยให้มนุษย์ไม่ต้องเสียเวลาคิดไตร่ตรองว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ การที่เราถูกปลูกฝังให้รู้บรรทัดฐานต่างๆ มาแต่เด็กทำให้เราสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้ โดยอัตโนมัติ ถ้าไม่มีบรรทัดฐานอยู่ก่อนแล้วชีวิตของคนในสังคมสับสนวุ่นวายอย่างยิ่ง

ในสังคมหรือแม้ในกลุ่มย่อยมีบรรทัดฐานต่างๆ มากมายอาจจำแนกประเภทของบรรทัดฐานได้ตามลักษณะของวิธีการควบคุมที่ใช้กับผู้ฝ่าฝืน ประกอบด้วยลักษณะที่มาและความสำคัญของบรรทัดฐานนั้นๆ ตามเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแยกบรรทัดฐานออกเป็น 3 ประเภทคือ (จ่านงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2549)

ประเภทที่ 1 ธรรมเนียมหรือวิถีประชา (Folkways) ได้แก่แบบแผนปฏิบัติในเรื่องชีวิตประจำวัน เช่น มารยาทในการพูด การเดิน การแต่งกาย ตลอดจนการปฏิบัติตัวที่เป็นปกติวิสัยของคนส่วนใหญ่ในสังคมแบบแผนปฏิบัติเหล่านี้เป็นที่ยึดถือกันทั่วไปว่าเป็นสิ่งที่เหมาะที่ควร หรือเป็นมาตรฐานในการใช้ชีวิตของคนปกติในสังคม การฝ่าฝืนธรรมเนียมไม่ถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรง ผู้ควบคุมให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมได้แก่ ชาวบ้านทั้งหลาย วิธีการที่ชาวบ้านมักใช้ลงโทษ ผู้ฝ่าฝืนธรรมเนียม คือ การนินทา การหัวเราะเยาะ และการตำหนิติเตียน

ธรรมเนียมต่างๆ เป็นระเบียบสังคมที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า แต่เป็นสิ่งที่ค่อยๆ เกิดขึ้นทีละน้อยจนกลายเป็นแบบแผนที่ยึดถือปฏิบัติกันทั่วไป คนรุ่นใหม่ๆ จะ

ได้รับการถ่ายทอดธรรมเนียมจากคนรุ่นเก่าสืบต่อตลอดเวลา อาจกล่าวได้ว่าธรรมเนียมคือนิสัยของคนในสังคมหนึ่งๆ นั้นเอง ปกติเราทำตามธรรมเนียมต่างๆ ด้วยความเคยชิน โดยไม่รู้สึกรู้สึว่าถูกบังคับ ในสังคมที่กลุ่มย่อยต่างๆ มากมายนิสัยหรือธรรมเนียมของคนแต่ละกลุ่มอาจผิดแผกกันบ้าง อย่างไรก็ตาม มีธรรมเนียมที่เป็นแบบฉบับของคนทั้งสังคมที่สามารถเห็นได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของสังคม เช่น การทักทายกันโดยการไหว้ของคนไทย ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้วยการรับเอาวัฒนธรรมจากสังคมอื่นเข้ามา จะมีธรรมเนียมใหม่ๆ ซึ่งบางครั้งทำให้รู้สึกสับสนว่าอะไรคือ ธรรมเนียมที่ถูกต้องเหมาะสมกันแน่สำหรับสังคมของตน แต่คนในสังคมมักจะทนได้กับวิถีชีวิตใหม่ๆ ที่แปลกไปจากเดิม ถ้าสิ่งนั้นเป็นเพียงธรรมเนียมเล็กๆ น้อย ๆ ที่ไม่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของสังคม คนบางกลุ่มมีธรรมเนียมเฉพาะของกลุ่มคน ซึ่งไม่คาดหวังให้ผู้อื่นยอมรับหรือปฏิบัติตามเช่น ธรรมเนียมของกลุ่มกระเทย ในธรรมนองเดียวกับรัฐธรรมนูญนั้น ธรรมเนียมจึงเป็นบรรทัดฐานที่ไม่มีอำนาจบังคับเคร่งครัดนัก บุคคลสามารถเลือกปฏิบัติให้ตั้งหรือแน่นได้ค่อนข้างมาก และมักปรากฏมีผู้ฝ่าฝืนหรือเบี่ยงเบนกันมาก โดยเฉพาะในสังคมสมัยใหม่

ประเภทที่ 2 กฎศีลธรรมหรือจารีต (Mores) เป็นบรรทัดฐานที่ถือว่าสำคัญในความรู้สึกของคนทั่วไปในสังคม กฎศีลธรรมหรือจารีตเป็นกฎของสังคมที่กำหนดว่าการกระทำใดถูก การกระทำใดผิด การกระทำใดเป็นกรรมดีและกรรมชั่วการฝ่าฝืนกฎศีลธรรมยึดถือโดยทั่วไป ผู้ฝ่าฝืนมักจะถูกลงโทษอย่างรุนแรงจากคนอื่น ๆ เช่น บางสังคมลงโทษชายหญิงที่เป็นชู้กันถึงขั้นประหารชีวิตจนตาย มีกฎศีลธรรมว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ มากมาย เช่น พ่อแม่ต้องเลี้ยงดู ลูกต้องกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ใหญ่ต้องไม่รังแกเด็ก เด็กต้องเคารพผู้ใหญ่ ครูต้องไม่ยุ่งเกี่ยวฉันชู้สาวกับนักเรียน แพทย์ต้องไม่ล่วงเกินคนไข้ เป็นต้น

กฎศีลธรรมเป็นสิ่งที่คนทั่วไปเชื่อกันว่าจำเป็นต้องการดำรงอยู่ของสังคม ดังนั้นคนส่วนใหญ่จึงยอมรับหรือยึดกฎศีลธรรมว่าเป็นสิ่งที่แต่ละต้องไม่ได้ ห้ามวิพากษ์วิจารณ์ กฎศีลธรรมจึงเป็นสิ่งที่มิพลงอำนาจครอบงำคนในสังคมอย่างลึกซึ้ง บุคคลอาจฝ่าฝืนธรรมเนียมได้โดยง่าย แต่มักไม่กล้าฝ่าฝืนกฎศีลธรรม ผู้ฝ่าฝืนจะกลายเป็นคนชั่วคนเลวที่ต้องถูกลงโทษจากสังคม การลงโทษผู้ละเมิด กฎศีลธรรมมักกระทำโดยชาวบ้านและญาติพี่น้องของผู้นั่นเอง การควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎศีลธรรมสามารถทำได้อย่างเคร่งครัดเข้มงวดในสังคมเล็กๆ หรือในหมู่บ้านหรือชนบท ในเมืองใหญ่ๆ ซึ่งผู้คนต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจใยดีกันนักย่อมมีการละเมิดศีลธรรมได้ง่ายกว่า

ประเภทที่ 3 กฎหมาย (Laws) ในสังคมเล็กๆ นั้นกฎศีลธรรมเป็นระเบียบสังคมที่สามารถ ใช้ควบคุมพฤติกรรมของคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในสังคมขนาดใหญ่และในเมืองนั้น กฎศีลธรรมเพียงเป็นทางการคือ มีองค์กรเฉพาะที่มีอำนาจหน้าที่บังคับให้สมาชิกสังคมปฏิบัติ

ตาม ได้แก่องค์กรของรัฐ เช่น ตำรวจ ศาล กรมราชทัณฑ์ กฎหมายอาจมาจากกฎศีลธรรมที่มีอยู่ก่อนแล้วหรือเกิดจากบัญญัติขึ้นโดยผู้มีอำนาจรัฐกฎหมายจะเป็นที่ยอมรับปฏิบัติตามโดยประชาชนทั่วไปนั้นจำเป็นต้องสอดคล้องหรือไม่ขัดแย้งกับกฎศีลธรรมและธรรมเนียมที่ชาวบ้านยึดถือ แต่บางครั้งผู้มีอำนาจบัญญัติขึ้นแต่ไม่สามารถบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามได้จะถือว่าเป็นบรรทัดฐานของสังคมอย่างแท้จริงไม่ได้

เนื่องจากกฎหมายที่มีมานานและการควบคุมบังคับใช้แตกต่างจากธรรมเนียมและกฎศีลธรรมอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายสามารถรองรับสมาชิกสังคมน้อยกว่าธรรมเนียมและกฎศีลธรรม มีคนส่วนน้อยที่รู้กฎหมายอย่างเดียว การที่คนไม่ทำผิดกฎหมายนั้น ส่วนใหญ่เนื่องจากกฎหมายนั้นตรงกันกับกฎศีลธรรมที่ชาวบ้านยึดถืออยู่แล้ว มีกฎหมายมากมายที่ถูกละเมิด เพราะชาวบ้านไม่รู้และองค์กรของรัฐไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงจัง บรรทัดฐานที่เป็นธรรมเนียมและกฎศีลธรรมจึงมีความสำคัญต่อความเป็นระเบียบของสังคมอย่างยิ่งแม้ในสังคมที่รัฐบาลมีอำนาจมากเพียงใดก็ตาม

2.4.2 สถานภาพและบทบาท

สถานภาพ เป็น สิทธิและหน้าที่ที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม และมักจะมีความหมายเป็นการเปรียบเทียบความสูงต่ำในสังคม กล่าวคือบุคคลมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่นเคารพแค่ไหน สถานภาพกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างไร สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และสถานภาพของแต่ละบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับตำแหน่งต่าง ๆ (Positions) (สุดา ภิรมย์แก้ว , 2553) เป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไร ในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่นและมีอะไรเป็นเครื่องหมายของคน (สุพัตรา สุภาพ , 2546) ฐานะ (Place) ที่เป็นผลได้จากการวิภาค (Distribution) เกียรติภูมิ สิทธิ ข้อผูกพัน อำนาจ และหน้าที่ให้แก่บุคคลในระบบสังคมใดสังคมหนึ่ง สถานภาพจึงเป็นที่รวมแห่งสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ครองตำแหน่ง (Positions) ต่าง ๆ ในสังคม

จากความหมายของสถานภาพทั้งสามท่านได้ให้ไว้ พอจะสรุปได้ว่า สถานภาพหมายถึง สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม เป็นสิ่งเฉพาะตัวบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นสัญลักษณ์ของตนเอง เราอาจจำแนกสถานภาพตามลักษณะของวิถีทางที่บุคคลได้รับสถานภาพออกได้เป็น 2 อย่าง คือ สถานภาพติดตัว (Ascribed Status) คือ สถานภาพบุคคลได้รับโดยอัตโนมัติ อันมีรากฐานจากการถือกำเนิด สิ่งที่กำหนดสถานภาพแบบนี้ได้แก่ เพศ อายุ ผิวพรรณ รวมทั้งชาติตระกูล วรรณะ และศาสนา และ

สถานภาพแห่งผลสำเร็จ (Achieved Status) คือ สถานภาพที่บุคคลได้รับเนื่องมาจากการกระทำ หรือผลสำเร็จจากการกระทำตามวิถีทางของบุคคลนั้น ตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมือง หรือการบริหาร และอาชีพต่าง ๆ เป็นตัวอย่างอันดีเกี่ยวกับสถานภาพแบบนี้สถานภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อ สังคมมาก เพราะจะเป็นเครื่องกำหนดว่าใครเป็นใคร ใครมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร ทำให้ ต่างคนต่างรู้สิทธิหน้าที่ของตน ประกอบการทำงานเสริมกันได้ดี นอกจากนั้นสถานภาพยังเสริมให้ ผู้คนกระตือรือร้นที่จะใฝ่แสวงหาเพื่อยกฐานะของตนเองทำให้ต่างคนพยายามศึกษาขยันหมั่นเพียร เพื่อให้ได้ตำแหน่งนั้นซึ่งก็จะช่วยให้สังคมเจริญขึ้น

ส่วนบทบาทเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมส่วนใหญ่ มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ต่างๆ ของตนเอง โดยผ่านกระบวนการ อบรมขัดเกลา ทาง เมื่อถึงเวลาเล่นบทบาทไปตามที่สังคม กำหนดไว้ หรือเมื่อจะมีการติดต่อหรือเกี่ยวข้องกับสมาชิกอื่นในสังคมก็จะเล่นไปตามบทบาทที่ตน มีอยู่ การกระทำต่างๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังอยู่ใน “บท” นั้นเปรียบได้ เสมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ เป็นตัว (ละคร) อะไร มีบทบาทที่ ต้องแสดงอย่างไรถ้าแสดงผิดบทหรือไม่สมบท ก็อาจถูกเปลี่ยนตัวไม่ให้แสดงไปเลย (พิทยา สายหู, 2524) พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้ บุคคลกระทำ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บทบาทก็คือแบบแผนพฤติกรรม อันเกี่ยวเนื่องกับ สถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคม บทบาทเป็นการเคลื่อนไหวของสถานภาพ หรือหน้าที่ตาม สถานภาพนั่นเอง

ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทเป็นปัญหาที่เกิดจากผู้สวมบทบาท สวมบทบาทไม่ดี แม้จะ กำหนดบทบาทไว้อย่างชัดเจนและแน่นอนก็ตาม ถ้าผู้สวมบทบาทรู้สึกว่าเป็นการยากลำบาก หรือ หมดความสามารถที่จะทำตามบทของตน หรือขาดความเคยชินและเข้าใจบทบาทของตนเองได้ดี พอ แต่ต้องแสดงบทที่ไม่ชำนาญจะทำความเสียหายและเป็นภัยร้ายแรงกระทบกระเทือนต่อคนอื่น และปัญหาที่เกิดจากความสับสนของบทบาท ทั้งๆ ที่ผู้สวมบทบาทดีพร้อมแต่สังคมกำหนดบทบาท ของคนไว้ไม่ชัดเจน หรือมีข้อขัดแย้งระหว่างบทบาท ทำให้ผู้สวมบทบาทตัดสินใจไม่ถูกว่าจะ แสดงบทใดจึงจะเหมาะสม จึงจะถูกจะควรร อีกทั้งยังมี ปัญหาเกิดจากการละเมิดบทบาท หมายถึง การที่คน ไม่ปฏิบัติตามบทบาทอันชอบของตน แต่ปฏิบัตินอกแบบแผน เช่น การกระทำอันเป็น อาชญากรรม การค้ายาเสพติด โสเภณี เปิดบ่อนการพนัน บุคคลเหล่านี้จะปฏิบัติบทบาทที่ขัดแย้งกับ บรรทัดฐานของสังคมย่อมกลายเป็นผู้สร้างปัญหาให้กับสังคมมากมาย (พิสงว ธรรมพันทา, 2523)

2.4.3 ค่านิยม

การดำเนินชีวิตประจำวันของคนเรานั้น ต้องเผชิญกับการเลือกอยู่ตลอดเวลา ในเชิงสังคมวิทยาถือว่าค่านิยมเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจในการเลือกของบุคคล มีผู้ให้ความหมายของค่านิยม ไว้หลายความหมายดังนี้ (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้, 2526) กล่าวได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นหลักประจำใจในการเลือก เป็นสิ่งที่บุคคลพอใจหรือเห็นว่าเป็นสิ่งมีคุณค่า แล้วยอมรับไว้เป็นความเชื่อหรือความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของตนเอง

มนุษย์มีความปรารถนาไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งในเรื่องเกียรติยศ ชื่อเสียง การยกย่องสรรเสริญ เป็นต้น แต่สังคมมนุษย์จะมีความสุขมากเมื่อได้รับสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องตอบแทน ตราบใดหัวใจมนุษย์ยังไม่สิ้นสุดก็ต้องดิ้นรนด้วยการแสวงหาสิ่งที่มีคุณค่าให้กับตัวเอง แต่สิ่งที่มนุษย์ปรารถนานั้นจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน นั้นขึ้นอยู่กับกาลเวลาและบรรทัดฐานทางสังคมเป็นตัวกำหนด และได้สรุปค่านิยมไว้ 3 ประเภท คือ (พระมหาสนอง ปักใจปกาภิ, 2553)

ประเภทที่ 1 ค่านิยมที่สังคมบัญญัติ เป็นค่านิยมที่สังคมกำหนดขึ้นมา แต่ละสังคมจะแตกต่างกันออกไป และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไปตามยุคตามสมัยนิยม เช่น ค่านิยมในเรื่องเครื่องแต่งกาย บทบัญญัติทางกฎหมาย ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดเห็น ระบบการเมืองการปกครอง และการประกอบอาชีพ เป็นต้น บางสังคมกำหนดสถานภาพของบุรุษสูงกว่าสตรี แต่บางสังคมมีค่านิยมตรงกันข้าม และในบางสังคมมีกฎระเบียบทางจรรยาให้ร่ว่งทางขวา อย่างเช่น ประเทศลาว และเขมร ส่วนบางสังคมให้ร่ว่งทางซ้าย อย่างเช่น ประเทศไทย

ประเภทที่ 2 ค่านิยมที่เป็นจริยธรรมทางศาสนา เป็นค่านิยมที่ถูกกำหนดไว้ในหลักของศีลธรรม หรือในคำสอนทางศาสนาและเป็นค่านิยมที่มีความยืนนาน ค่านิยมประเภทนี้เป็นค่านิยมทางคุณธรรม เช่น พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนให้คนเว้นจากการทำชั่ว ให้ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์

ประเภทที่ 3 ค่านิยมที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงในตัวของมันเอง เป็นค่านิยมที่มีความหมายและมีคุณค่าในตัวของมันเอง แม้ว่าบุคคลในสังคมไม่รู้ก็ตาม เช่น กฎแห่งความจริงในธรรมชาติ ซึ่งมีการสังเคราะห์ให้เกิดคุณค่าเป็นความจริงเช่นนั้นของตัวมันเอง ดังตัวอย่างรสเปรี้ยวในมะนาว รสหวานในน้ำตาล รสขมในบอระเพ็ด รสเค็มในเกลือ ความจริงในธรรมชาติเหล่านี้เป็นไปตามกฎแห่งความสัมพันธ์ในธรรมชาตินั้นๆ

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ให้แนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เรียกว่า “หลักแห่งคุณธรรมพื้นฐาน 5 ประการ” คือ (พระมหาสมณอง ปักโจปการี, 2553)

- 1) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 2) การประหยัดและหมั่นออม
- 3) การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย
- 4) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมทางศาสนา
- 5) การรักษาศาสนา และพระมหากษัตริย์

จึงกล่าวได้ว่าในสังคมมนุษย์มีค่านิยมที่มีคุณค่าในตัวของมันเอง เช่น ความร่วมมือกัน ความสมัครสมานสามัคคี ความขัดแย้งกันทำให้เกิดการทำลาย เป็นต้น ค่านิยมทั้งสามประการล้วนมีแหล่งที่มาจากหลักศีลธรรมทางศาสนาทั้งสิ้น

2.4.4 การควบคุมทางสังคม

การควบคุมทางสังคมเป็นคำรวมของกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการวางแผนในการตั้งสอน อบรม ชักจูงหรือบังคับ ใ้บุคคลปฏิบัติตามประเพณี และคุณค่าของชีวิตของกลุ่มชน และมีความสำคัญต่อสังคม เพราะว่าการที่สังคมจะดำรงอยู่ได้สังคมต้องมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยพอสมควร และการที่ความเป็นระเบียบเรียบร้อยจะเกิดขึ้นได้ก็โดยที่สมาชิกในสังคมปฏิบัติตามข้อบังคับของสังคม และทุกคนปฏิบัติหน้าที่หรือแสดงบทบาทของตนเองตามสถานภาพแล้ว ความเป็นระเบียบย่อมจะเกิดขึ้น

สังคมทุกสังคมจำเป็นต้องมีการควบคุมทางสังคมกลไกแห่งการควบคุมทางสังคม อาจจะเป็นสิ่งที่เล็กน้อยละเอียดอ่อน เช่น การซุบซิบนินทา ความกดดันจากความคิดเห็นของชาวบ้าน หรืออาจจะเป็นสิ่งที่ใหญ่ยิ่งเต็มไปด้วยอำนาจ โดยที่สังคมมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมหลายวิธี โดยสามารถสรุปประเภทต่างๆของการควบคุมทางสังคมได้ นั่นคือ การควบคุมทางกระบวนการเรียนรู้ระเบียบสังคม ได้แก่ การที่คนชั่วอายุก่อนถ่ายทอดวัฒนธรรมซึ่งรวมถึงความรู้ ความชำนาญ ค่านิยม บรรทัดฐาน ฯลฯ ให้กับคนรุ่นต่อๆ มาโดยสม่ำเสมอไม่ขาดสาย เช่นที่บ้าน ชุมชนและโรงเรียน เป็นต้น และการควบคุมด้วยการบีบบังคับทางสังคม การบีบบังคับทางสังคม (Social Pressure) เป็นการควบคุมมนุษย์ที่สำคัญอีกทางหนึ่ง ความหมายของการบีบบังคับทางสังคมอย่างง่ายที่สุดก็คืออิทธิพลของกลุ่ม หรือของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์นั่นเอง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2523)

2.5 ศาสนาอิสลามกับการจัดระเบียบทางสังคม

มุสลิมจะต้องเรียนรู้เรื่องอิสลามถึงจะเป็นมุสลิมที่ดีได้ ฉะนั้นนับตั้งแต่เด็กแรกเกิดก็เริ่มสถาปนาความเป็นมุสลิมให้แก่เด็ก โดยกระซิบข้างหูว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์” และยังมีกรอบการทำไปเรื่อยๆตามอายุ การอบรมต่างๆล้วนมีความหมายทั้งสิ้นในการทำให้เด็กเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลาม ในพื้นที่ครอบครัว ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลมากกว่าวัฒนธรรมมลายู และในสังคมโดยรวม ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลอย่างยิ่ง คนมลายูคิดว่าอิสลามคือกฎหมายของชีวิตและสังคม ชีวิตทั้งวันของชาวบ้านเต็มไปด้วยกิจกรรมทางศาสนา เช่น ละหมาดวันละ 5 ครั้ง ในขณะที่ด้วยกันอิสลามก็เป็นที่มาของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ด้วย เมื่ออายุครบ 15 ปีถือว่าต้องรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามรวมทั้งการอบรมต่างๆทางศาสนาอย่างครบถ้วน เช่น ไม่กินหมู ไม่สัมผัสสุนัข ไม่ดื่มสุรา รู้จักทำความสะอาดตามหลักศาสนา การทักทาย การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ ฯลฯ แต่การศึกษาศาสนาจะต้องดำเนินไปตลอดชีวิต เพราะอิสลามถือว่าการเรียนรู้ศาสนาเป็นสิ่งที่ต้องทำไปโดยไม่หยุด (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, 2550)

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติหรือวิถีชีวิตจริง ประเพณีหรืออิสลามถูกบูรณาการและผสมผสานกันจนยากจะแยกออกจากกันได้ เช่น เครื่องแต่งกายของชาวบ้านนิยมสวมกระโปรงยาวหรือนุ่งโสร่ง อิหม่ามประจำมัสยิดอธิบายว่า ที่จริงแล้วหลักศาสนาเพียงแต่กำหนดให้นุ่งห่มมิดชิด ไม่เปิดเผยส่วนต่างๆ ของร่างกายในที่สาธารณะเท่านั้น การแต่งกายซึ่งเป็นประเพณีมลายูคือต้องตามข้อกำหนดทางศาสนา หรือจะต้องแต่งอย่างนี้จึงจะเป็นคนมลายู(ซึ่งต้องเป็นมุสลิมด้วย) หากมีข้อขัดแย้งระหว่างประเพณีและอิสลามที่ชาวบ้านสำนึกได้ ผู้ที่จะเป็นผู้ตัดสินคืออิหม่ามหรือผู้รู้ทางศาสนา เช่น โต๊ะครู การจัดองค์กรทางศาสนาในหมู่บ้านมีอยู่สององค์กรหลัก คือ คณะกรรมการมัสยิดและปอเนาะ ทั้งสององค์กรมีหน้าที่ในการรักษาและสืบทอดความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนา แต่ในที่นี้จะเน้นเรื่องมัสยิดเป็นหลัก มัสยิดเป็นสัญลักษณ์ทางวัตถุของอิสลามเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของมุสลิม ห้ามไม่ให้คนที่ไม่ใช่มุสลิมเข้าไป ยกเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกรรมการมัสยิด มัสยิดต้องปลอดจากสิ่งแปลกประหลาดต่างๆ (เพราะอาจทำให้มัสยิดแปลกประหลาดด้วยน้ำลาย) มัสยิดเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ไม่ใช่ที่ชุมนุมรื่นเริงทางสังคม ตามความคิดของชาวบ้าน หนึ่งชุมชนย่อมมีหนึ่งมัสยิด แต่ตามหลักแล้วจะมีมัสยิดใหม่ก็ได้หากมีผู้มาชุมนุมทำละหมาดในวันศุกร์ตั้งแต่ 40 คนขึ้นไปถือเป็นหลักว่าจะตั้งมัสยิดใหม่ก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วชาวบ้านจะหลีกเลี่ยงการตั้งมัสยิดใหม่ การจะตั้งมัสยิดใหม่ต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด เพื่อจะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลไทย ฉะนั้นโดยทั่วไปแล้วแต่ละชุมชนจึงมักมีมัสยิดเพียงแห่งเดียว แต่มัสยิดมีการจัดการและบริหารโดยคณะกรรมการ อย่างน้อย 6 คนแต่เกิน 12 คน ทั้งหมดเป็นผู้ชาย (สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย, 2555) ใน

กรรมการจะมีอิหม่ามหรือผู้นำ การละหมาด คอเต็บหรือผู้อ่านบทเทศน์ และบิหลันหรือผู้เรียกศาสนิกชนให้ทำละหมาดตามเวลาทั้งสามนี้เป็นตำแหน่งถาวร ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจการของมัสยิด แต่ในทางปฏิบัติกรรมการมัสยิดทุกคนล้วนต้องรับผิดชอบในการระดมเงินบริจาคมาช่วยมัสยิดทั้งสิ้น

ดังนั้น ศาสนาอิสลามเป็นต้นแบบสำคัญในการการจัดระเบียบทางสังคม โดยที่สังคมยึดถืออิสลามเป็นกฎหมายของชีวิตและสังคม และเป็นบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ให้ทุกคนในสังคมต้องปฏิบัติตามโดยจะมีผู้รู้ในอิสลามหรือผู้นำทางด้านศาสนาเป็นผู้คอยชี้ขาดในความขัดแย้งทางด้านศาสนาที่เกี่ยวกับหลักปฏิบัติของศาสนา และทำให้สังคมอยู่กันอย่างสงบสุข

3. เยาวชนมุสลิม

วัยหนุ่มสาวเป็นช่วงที่มีพลังทางกายและทางใจ ภาวะของวัยหนุ่มสาวมีไม่มาก จึงมีโอกาสสะสมประสบการณ์ความรู้และพัฒนาตนเองมากกว่าวัยอื่น เป็นช่วงที่มนุษย์มีจินตนาการอันกว้างไกล เปิดโอกาสให้มีแนวคิดและความหวังที่ดีเด่น เยาวชนมีความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง เยาวชนมีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากบุคคลที่เขาไว้วางใจ จึงเป็นข้อสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้คนในสังคม

เรื่องที่ต้องให้ความสำคัญต่อวัยรุ่นมุสลิมคือเรื่องของเวลาและการดำเนินชีวิต ซึ่งวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่พลังด้านร่างกายและจิตใจมีศักยภาพสูง และมีความพร้อมที่จะศึกษาหาความรู้ เพราะในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีเวลาว่างกว่าวัยอื่น เนื่องจากยังไม่ต้องมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบนอกจากการศึกษาและดูแลตัวเอง ทำให้มีโอกาสในการสร้างผลงานที่มีแนวคิดที่ดีและพัฒนาชีวิต ทั้งนี้ผู้ปกครองก็มีส่วนช่วยในการพัฒนาชีวิตของพวกเขาได้ โดยการสร้างศักยภาพในตัวเองและความเชื่อมั่นในตัวของเขา จึงจะทำให้เขามีความมั่นใจในตัวเองซึ่งเป็นจุดเด่นของวัยหนุ่มสาว ทำให้เขาสามารถทำในทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาคิดว่าทำได้ ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำ

เยาวชนส่วนมากมีความพร้อมที่จะรับคำแนะนำจากบุคคลที่เขาให้ความไว้วางใจ โดยไม่มีการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นโอกาสดีที่จะทำให้วัยรุ่นของเราเชื่อมั่น และไว้วางใจในตัวผู้ปกครองและเป็นผู้ให้คำชี้แนะ

เรื่องสำคัญของวัยหนุ่มสาวที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้บอกไว้คือเรื่องเกี่ยวกับหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮฺ) และหลักการศรัทธามั่น (อีมาน) โดยตรง โดยเฉพาะการตอบแทนในวันสิ้นโลก (กิยามะฮฺ) มีรายงานจากอนัส บินมาลิก เราะฎีลลฮู อานฮู ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า : “เมื่อพวกท่านผ่านหน้าลานสวรรค์ก็จงหยุดแหวะ ” พวกเขาถามว่า “ลานสวรรค์คืออะไรล่ะ ?” ท่านตอบว่า “คือ วงรำลึกถึงอัลลอฮฺ ” (บันทึกโดยอัมมัด หมายเลข 12551 ดู อัลลิลลิลละฮฺ

อัลเศาะฮิหะฮฺ หมายเลข 2562 และ บันทึกโดยอัลติรมิซีย์ หมายเลข 3510 เศาะฮิหุสสุนันอัลติรมิซีย์ หมายเลข 2787)

3.1 ความสำคัญของเยาวชน

ความสำคัญและความประเสริฐของวัยหนุ่มสาวนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ใน อัลกุรอานเกี่ยวกับเรื่องของชาวถ้ำว่า

ความว่า “แท้จริงพวกเขาเป็นชายหนุ่มที่ศรัทธาต่อพระเจ้าของพวกเขา และเราได้เพิ่มแนวทางที่ถูกสั่งให้แก่พวกเขา” (อัลกะฮฟี : 13)

ชาวถ้ำเหล่านั้นเป็นเยาวชนที่อยู่ในเมืองหนึ่งที่อยู่คนบุชารูปปั้นต่าง ๆ (เจรีด) แต่เยาวชนเหล่านั้นยึดมั่นในสัจธรรม ยึดมั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ องค์เดียว ทำให้พวกเขาอยู่ไม่ได้ เพราะชาวเมืองให้พวกเขาบุชารูปปั้นจึงจะอาศัยอยู่ในเมืองนี้ได้ พวกเขาเลยตัดสินใจหนีออกไปอาศัยอยู่ในถ้ำ และเมื่ออาศัยอยู่ในถ้ำแล้วอัลลอฮ์ ﷻ ก็ให้พวกเขาอนหลับไป 309 ปี เป็นการเพิ่มแนวทางในการอิมานที่ถูกให้กับพวกเขา ด้วยความประเสริฐของวัยหนุ่มสาวที่สามารถยืนหยัดในการศรัทธาที่แท้จริง ซึ่งชาวถ้ำเหล่านั้นเป็นชายหนุ่มที่มีอายุประมาณ 19 ปี 20 ปี หรือ 21 ปี เช่นเดียวกัน

ท่านนบีอิบรอฮีม عليه السلام ที่ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่ศาสนาและเรียกร้องประชาชนไปสู่สัจธรรมเมื่ออยู่ในวัยหนุ่ม ครั้งแรกที่ท่านนบีอิบรอฮีม عليه السلام เสนอหน้ากับพวกผู้ปฏิเสธในเมืองที่บุชารูปปั้น อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกล่าวไว้ในสุเราะฮ์อัลอัมบิยาฮ์ ครั้นเมื่อท่านนบีอิบรอฮีม عليه السلام ต้องการให้พวกมุชริกได้เข้าใจเรื่องได้ง่าย ๆ ก็เข้าไปทำลายรูปเจรีดทั้งหมดแล้วเอาขวานไปขวานไว้ที่คอตัวใหญ่ เมื่อถึงเวลาเช้าชาวเมืองได้มาพบเข้าและพยายามหาตัวผู้กระทำความผิด ก็มีคนให้เบาะแสว่า

ความว่า “พวกเขากล่าวว่า เราได้ยื่นเด็กหนุ่มคนหนึ่งกล่าวดำนิรูปปั้นเหล่านี้ เขามีชื่อว่าอิบรอฮีม” (อัลอัมบิยาฮ์ : 60)

จะเห็นได้ว่าการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงเล่าเรื่องของท่านนบีอิบรอฮีมและชาวถ้ำ โดยเจตนาที่จะระบุไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ศรัทธานั้นเป็นเด็กวัยรุ่น เพราะความศรัทธานั้นย่อมเกิดในช่วงต้นชีวิตขณะที่อยู่ในวัยหนุ่ม ซึ่งมีความบริสุทธิ์พอที่จะรับสัจธรรมได้อย่างรวดเร็วกว่าผู้สูงอายุที่อาจมีอุปสรรคมากมาย เช่น ประเพณี ความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้ใหญ่ ฯลฯ อันเป็นสภาพที่ปรากฏในชีวิตประวัติของบรรดาศาสดา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ส่วนผู้ที่ปฏิเสธคืออันกลับเป็นผู้อาวุโสซึ่งคำนึงถึงอำนาจ ศักดิ์ศรี หรือความเป็นผู้ใหญ่

รายงานจากอุบาตะฮฺ บินอัสศอมิต رضي الله عنه ว่าท่านเราะฮ์มะฮ์มุดอัลลอฮ์ ﷺ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวว่า : “ผู้ใดที่ไม่ยกย่องผู้อาวุโสของเรา ไม่ปรานีต่อผู้เยาว์ของเรา และไม่ให้เกียรติ

ต่อผู้รู้ของเรา ผู้นั้นไม่ใช่คนของเรา ” (เศาะฮ์ฮุ บันทีก โดยอัลฮาгим หมายเลข 421 ดูเศาะฮ์ฮุ อัลตำรหิบ วะอัลตำรหิบ หมายเลข 95)

3.2 อันตรายของเยาวชน

อันตรายของวัยรุ่นสาวคือ ความอยาก ซึ่งเป็นสิ่งอันตรายที่สุดของวัยรุ่น โดยจะมีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้น เช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์ การที่เราจะลดความอยากนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มอิมานของเรา โดยการให้เราคิดเหมือนผู้ใหญ่ อารมณ์ก็เป็นสิ่งอันตรายสำหรับคนทุกวัย อารมณ์ใฝ่ต่ำจะทำให้เราไม่คิด ในอัลกุรอานเรียกว่า “อัลฮะวะ” หมายถึง อารมณ์ ตก(จากที่สูง) ซึ่งอารมณ์นี้จะดึงเราให้ตกต่ำ ให้ประสบความสำเร็จในทุกกรณี ทุกครั้งที่ได้ระบุถึงอัลฮะวะ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตำหนิอารมณ์ ดังที่ท่านอิบนุอับบาสได้กล่าวไว้ว่า อัลกุรอานไม่เคยระบุเรื่องอัลฮะวะวันแต่จะต้องตำหนิและไม่ให้เราปฏิบัติตามฮะวะ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

ความว่า “และท่านอย่าปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ มันจะทำให้ท่านหลงไปจากทางของอัลลอฮ์” (ศ็อด : 26)

เรื่องความอยาก อารมณ์ สติปัญญาที่ไม่สมบูรณ์แน่นอนเป็นเรื่องธรรมชาติของวัยรุ่น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นยังไม่สมบูรณ์ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ระบุในสุเราะฮ์ อัลอะฮุกอฟ आयะฮ์ที่ 15

ความว่า “เมื่อเขาบรรลุนิติภาวะของเขาและมีอายุถึงสี่สิบปี”
(อัลอะฮุกอฟ : 15)

สติปัญญาและประสบการณ์ ก็เป็นอันตรายสำหรับวัยรุ่นอีกประการหนึ่ง เพราะเขาอาจจะประสบกับเรื่องที่สติปัญญาคิดไม่ถึง คิดไม่รอบคอบทำให้การตัดสินใจผิดพลาด และการวิเคราะห์ปัญหานั้นมีความบกพร่อง ซึ่งเป็นเรื่องอันตรายที่จะทำให้เราตัดสินใจผิด และเรื่องประสบการณ์น้อยก็เป็นปัญหาใหญ่ เพราะวัยรุ่นส่วนมากไม่ตระหนักในเรื่องนี้

3.3 คุณสมบัติของเยาวชนมุสลิม

เยาวชนมุสลิมที่ดีควรต้องมีคุณสมบัติที่ดี 5 ประการคือ มีหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮ์) ที่มั่นคง มีการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะฮ์) อย่างเคร่งครัด มีมารยาทสูง มีความอ่อนโยน นอบน้อม และฉลาด

การตรวจสอบว่ามีหลักการยึดมั่น (อะกีดะฮ์) ที่มั่นคงหรือไม่ต้องเริ่มจากการพิจารณาตัวเราเองว่ารู้จักอัลลอฮ์ ﷻ หรือไม่เพียงใด รู้จักคุณลักษณะอัลลอฮ์ ﷻ หรือไม่ อ่านอัลกุรอานแล้วรู้หรือไม่ว่าอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสกับเราอย่างไร รู้จัก นบีใหม่ นบีมีลักษณะอย่างไร กิริยามารยาทของท่านเป็นอย่างไร นบีทำอะไร นบีสั่งให้เราทำอะไร เป็นต้น และสำหรับมุสลิมะฮ์ก็

ต้องทบทวนดูว่า เรารู้หรือไม่ว่าบทบัญญัติสำหรับสตรีมีอะไรบ้าง บรรดาภรรยาปีแแต่ดัวอย่างไร มีมารยาทอย่างไร ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่เราจะต้องสะสมเอาไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นคุณสมบัติของเยาวชนมุสลิม การที่จะให้คนอื่นรู้ว่าเราเป็นมุสลิมนั้น เราก็ต้องแสดงคุณสมบัตินั้นให้เห็น ทั้งในด้านพฤติกรรมของเรา ทั้งการศรัทธาในอัลลอฮ์ ﷻ องค์เค็ยวและการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด

การมีมารยาทสูงก็เป็นคุณสมบัติสำคัญของวัยรุ่นมุสลิม คือต้องสุภาพ อ่อนโยน ไม่พูดจาหยาบคาย นอบน้อมให้กับคนอื่น และยังรวมถึงความเฉลียวฉลาด ซึ่งเราสามารถพัฒนาศักยภาพของความฉลาดได้ โดยการ ศึกษา การอ่าน และกล้าเผชิญกับปัญหาต่างๆ วัยรุ่นมุสลิมต้องเป็นคนทีกล้าถาม กล้าพูด กล้าที่จะเผชิญกับเรื่องใหม่ๆ โดยเฉพาะเรื่องที่มีประโยชน์กับเราและสังคม ควรเป็นคนทีชอบอ่านชอบศึกษาและไม่ใช้เวลาให้หมดไปกับเรื่องไร้สาระ

เราสร้างอนาคตอย่างไร เราสร้างมนุษย์อย่างไร เป็นคำถามสำหรับเยาวชนมุสลิมทีมีความหวังใยกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อทีพวกเขาจะได้เป็นผู้ทีพยายามพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพแก่ประชาชาติอิสลาม ซึ่งสำหรับคนทีคิดถึงแต่อนาคตของตนเองคงไม่มีโอกาสทีจะสร้างการพัฒนาให้กับสังคมและประชาชาติได้ เพราะฉะนั้นการวางแผนให้กับชีวิตของเรานั้นต้องคำนึงถึงสังคมและประชาชาติด้วย จึงจำเป็นสำหรับมนุษย์ทีจะต้องมีการพัฒนาทั้งสติปัญญา ศาสนา หลักการศรัทธา และหลักการยึดมั่นไปพร้อม ๆ กับการเติบโตทางด้านร่างกาย ซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้ทีมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เขามีองค์ความรู้ทีดี มีใช้ให้แต่เพียงวัตถุเท่านั้น

สังคมมองวัยรุ่นอย่างไร เราใช้พลังในการพัฒนาเยาวชนของเราหรือไม่ การทีสังคมมองเยาวชนเป็นเด็กอยู่ตลอดนั้น เป็นข้อตำหนิตีต้องได้รับการแก้ไข เพราะเป็นการมองทีทำให้ไม่สามารถเข้าถึงปัญหาของเยาวชนได้ ดังนั้นผู้ใหญ่และผู้ปกครองจะต้องให้เกียรติ ให้ความเชื่อมั่น และให้ความไว้วางใจแก่เยาวชน โดยการให้เขารับการระตามความสามารถของเขา เพื่อให้เขานำไปปฏิบัติเอง โดยเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความคิดความสามารถในการทำกิจกรรมและแก้ปัญหาเอง ผู้ปกครองมองเยาวชนอย่างไรเยาวชนก็จะเป็นตามนั้น ดังนั้นเราจึงต้องเชื่อก่อนว่าเยาวชนเป็นกำลังสำคัญของสังคม การทีจะให้เยาวชนมีบทบาทในสังคมนั้นผู้ปกครองต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยการให้เขาเห็นความสำคัญของตน และเชื่อมั่นในความสามารถของเขา

การเรียนรู้อิสลามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนมุสลิม เพราะการทีเยาวชนมุสลิมได้เรียนรู้หลักศาสนาทีเพียง พอ นั้น จะสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่างๆ ได้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งทีจะช่วยป้องกันเราไม่ให้หลงไปกับสภาพแวดล้อม กระแสสังคม รวมทั้งปัญหาทีเราต้องเผชิญในสังคมภายนอก เราจะต้องเป็นผู้ทีมีอุดมการณ์อิสลาม มีหลักการ มีจุดยืนทีมั่นคง พยายามทำให้สังคมมองเราเป็นผู้ใหญ่โดยการให้สังคมพึงพาอาศัยเรา และรักษาบุคลิกภาพความเป็นมุสลิมในทุกสถานการณ์ ซึ่งบุคลิกภาพมุสลิมก็คือ มีความนอบน้อมถ่อมตน พูดจาดี ต้อง

แสดงออกเพื่อให้สังคมรู้ โดยการรวมกลุ่มเยาวชนมุสลิมเพื่อสร้างศักยภาพในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อคนและสังคม เช่น การชักชวนกันละหมาด ศึกษาอัลกุรอานอัลหะดีษ การติดตามสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เยาวชนมุสลิมเป็นคนที่ทันสมัยและรู้ทันแผนการของศัตรูอิสลาม

นอกจากนี้เยาวชนมุสลิมยังมีการกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การวางแผนสร้างครอบครัวมุสลิมที่มั่นคง โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนชีวิตของตัวเอง ซึ่งจะทำให้มีความคิดเป็นผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครอง การวางแผนอนาคตครอบครัว การอบรมลูก ฯลฯ (ริฎอ อะหมัด สมะดี, ม.ป.ป.)

3.4 ค่านิยมที่ถูกแบบสำหรับเยาวชนมุสลิม

หลักการศรัทธาเป็นข้อกำหนดประการแรกที่มุสลิมทุกคนต้องยึดถือให้มั่นคงหากการศรัทธามั่นคงในจิตใจ การปฏิบัติศาสนกิจอื่น ๆ ก็จะสมบูรณ์ หลักการศรัทธาจึงเปรียบเสมือนประตูสู่ศาสนาอิสลาม "ลาอิลลาฮะ อิลลัลลอฮุ" หรือ " ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮุ " เป็นส่วนแรกของการปฏิญาณตน ประกาศตนเป็นผู้ศรัทธา มีความหมายว่า "ไม่มีใครที่จะได้รับการเคารพยกย่องนอกจากอัลลอฮุ " มุฮัมมะดฺ เราะสูลุลลอฮุ " หรือ " มุฮัมมัด เป็นศาสนทูตของอัลลอฮุ " เป็นส่วนที่สอง ซึ่งหมายความว่า การเคารพยกย่องจะต้องเป็นไปตามแบบอย่าง ตามหลักคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด

มุอ์มิน (มุสลิมที่มีความศรัทธา) คือ ผู้ที่หัวใจของเขาได้ซึมซาบคำปฏิญาณนี้ไว้ อย่างมั่นคง มุอ์มินที่ดี คือ มุอ์มินที่ได้แปรความศรัทธานี้ออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติ ในทางกลับกันใครก็ตามที่มีได้ถ่ายทอดความศรัทธาออกมาในรูปแบบของการปฏิบัติแล้ว ก็ย่อมไม่ใช่มุอ์มินที่สมบูรณ์ ฉะนั้นผู้ที่กล่าวคำปฏิญาณ จะต้องยอมรับรูปแบบการดำเนินชีวิตของอิสลามในทุกๆ ด้าน

มุอ์มิน(มุสลิมที่มีความศรัทธา) ต้องมีความเชื่อที่ถูกต้อง ศรัทธาด้วยความเข้าใจ มีหลักฐาน เหตุผล และการใช้สติปัญญา ไม่ใช่ศรัทธาด้วยความคิดที่เลื่อนลอย งามาย และขาดหลักฐานที่มาจากคำสั่งสอนของอัลลอฮุ ﷻ และศาสนทูต

ท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและบุคลิกภาพที่เป็นแบบอย่างที่ดี อัลลอฮุ ﷻ ทรงรับรองแบบอย่างของท่าน พระองค์ทรงกล่าวว่า

ความว่า "แน่นอน เราะสูลของอัลลอฮุ นั้นเป็นแบบอย่างที่ดีงามสำหรับสุเจ้า สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮุ และวันอาคีเราะฮุ และจงรำลึกถึงอัลลอฮุให้มาก"

(อัลอะหซาบ : 21)

ค่านิยมของอิสลามนั้นพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ และท่านศาสดามุฮัมมัดได้กำหนดรูปแบบการปฏิบัติไว้แล้ว เช่น (ประเสริฐ วันแฉลอะ, 2544)

- ด้านการทักทาย เมื่อมุสลิมพบกันจะต้องกล่าวทักทายว่า " อัซซะลามู อะลัยกุม วะเราะฮ์มะตุ้ลลอฮฺ "
- ด้านการแต่งกาย ผู้ชายต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย สำหรับผู้หญิงก็ต้องแต่งกายอย่างมิดชิด
- ด้านการบริโภค บริโภคอาหารที่หะลาล อาหารที่มีประโยชน์ บริโภคอาหารแต่เพียงพอดี
- ด้านสุขภาพอนามัย อิสลามถือว่าความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรักผู้ที่สะอาด
- ด้านการศึกษา การศึกษาเป็นหน้าที่ของมุสลิมทั้งชายและหญิง มุสลิมจะต้องศึกษาตลอดชีวิต
- ด้านการประกอบอาชีพ อิสลามอนุญาตให้ประกอบอาชีพใดก็ได้ที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนา

อย่างไรก็ตามได้มีผู้แนะนำหนทางสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายแก่เยาวชนมุสลิมไว้ปฏิบัติตามดังนี้ (ประเสริฐ วันแฉลอะ, 2544)

1. ความเข้าใจอิสลาม คือหลักความเชื่อ แนวทางดำเนินชีวิตตามหลักการอิสลาม
2. ความบริสุทธิ์ใจ ความโปรดปรานของอัลลอฮ์ ﷻ ที่แสวงหาการสรรเสริญ เป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ﷻ
3. การปฏิบัติการ ปฏิรูปตนเอง สร้างบ้านมุอ์มิน เผยแพร่คำสั่งสอน ปฏิรูปสังคม ยึดมั่นอุดมการณ์
4. การต่อสู้ รูปแบบของการต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ คือ ด้วยปากกา ลิ่น มือ และร่างกาย
5. การเสียสละ การมอบตน กำลังเวลา ทรัพย์สิน และทุกสิ่งทุกอย่าง “แน่แท้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงซื้อจากบรรดาผู้ศรัทธา ซึ่งชีวิตของเขาและทรัพย์สินของเขาด้วยสวนสวรรค์ ซึ่งจะเป็นของเขาทั้งหลาย”
6. การเชื่อฟัง ยินยอมอย่างเต็มใจต่อคำสั่งของผู้นำและปฏิบัติตามทันที ถึงแม้ว่าต้องลำบาก

7. ความอดสาหะพากเพียร มุสลิมจะต้องยืนหยัดต่อสู้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายไม่ว่ามันจะยากลำบาก
8. ความตั้งใจแน่วแน่ มุสลิมต้องยึดมั่นในอุดมการณ์อิสลามและละทิ้งหลักการที่ไม่ใช่อิสลามทั้งหมด
9. ความเป็นพี่น้องกัน หัวใจและวิญญาณของมุสลิมต้องเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความรัก ความเมตตา
10. ความไว้วางใจ มุสลิมต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควรให้เกียรติและเคารพ เชื่อฟังกัน

นอกจากนี้ในทัศนะอิสลามถือว่าหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสี่ขาดเพียงอย่างเดียว คือ พฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของฮาซัน อัลบันนา มีดังต่อไปนี้(ประเสริฐ วันแฉะ, 2544)

1. ท่านจงนมาฆ เมื่อได้ยินเสียงอะซาน ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเป็นอย่างไรก็ตาม
2. อ่านคัมภีร์ อัลกุรอาน แล้วจงไตร่ตรอง ฟังแล้วจงไตร่ตรอง และจงรำลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ อยู่เสมอ อย่าเสียเวลาของท่านไปกับสิ่งที่ไร้ประโยชน์
3. จงขยันเล่าเรียนเพื่อพูดภาษาอาหรับได้ถูกต้อง นี่คือน้ำที่ที่สำคัญของอิสลาม
4. อย่าได้เถียงในเรื่องราวต่างๆ เพราะว่าการแสดงความโอ้อวดจะไม่นำมาซึ่งประโยชน์
5. อย่าหัวเราะให้มาก หัวใจที่ใกล้ชิดอัลลอฮ์ ﷻ นั้น คือหัวใจที่สำรวมตนและเคารพนับถือ
6. อย่าพูดเล่นหรือสนุกให้มากนัก ชาติที่กำลังต่อสู้นั้นไม่รู้จะไรนอกจากการเอาจริงเอาจัง
7. อย่าพูดเสียงดังเกินกว่าที่ผู้ฟังจะได้ยิน เพราะว่ามันอาจจะขาดความคิดและรบกวน
8. หลีกเลียงการทำร้ายผู้อื่นลับหลัง อย่าพูดดูหมิ่นองค์กรหรือขบวนการโดยไม่ถูกต้อง อย่าพูดสิ่งใดนอกจากสิ่งที่ดี
9. จงสร้างความคุ้นเคยกับใครก็ตามที่ท่านพบว่าเป็นคนของอิกวาน แม้ว่าเขาจะไม่เริ่มต้นก่อนก็ตาม เพราะว่าคุณมการณ์ของเรานั้นวางอยู่บนหลักแห่งความรู้และความรัก

10. จงถือว่าหน้าที่สำคัญกว่าเวลา จงช่วยคนอื่นเพื่อให้เวลานั้นเกิดประโยชน์มากที่สุด และเมื่อท่านมีโครงการใดที่จะทำ ท่านจงทำให้เสร็จอยู่เสมอ

เหล่านี้คือหลักการที่มีแก่นบรรดาพี่น้องมุสลิม ผู้ซึ่งศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และยอมรับนับถือศาสนาอิสลาม และมีความบริสุทธิ์ใจที่จะดำเนินชีวิตไปตามแนวทางนี้ หลักการนี้มันเป็นข้อแนะนำสำหรับการนำไปปฏิบัติมากกว่าที่จะเป็นบทเรียนสำหรับการท่องจำ มันไม่ใช่เป็นเพียงอุดมการณ์เท่านั้น แต่มันคือสิ่งที่เราทุกคนต้องฝึกฝนและปฏิบัติอย่างจริงจัง

3.5 สิ่งที่น่ารู้สำหรับเยาวชนมุสลิม

เชคริฎอ อะหมัด สมะดี (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึง สิ่งที่น่ารู้สำหรับเยาวชนมุสลิม โดยเฉพาะวัยรุ่นไว้ ดังนี้

3.5.1 การกำหนดเป้าหมายในชีวิตของเยาวชนมุสลิม

ทุกคนในสังคมย่อมมีแบบอย่างในชีวิตซึ่งอาจจะเป็นแบบอย่างที่เขาจินตนาการไว้ หรือเป็นแบบอย่างที่มีจริง แบบอย่างของทุกคนมักจะเป็น โครงสร้างแห่งเป้าหมายของชีวิตที่ทุกคนต้องบรรลุ โดยพยายามที่จะให้ผลงานของตัวเองถึงระดับที่ตั้งเป้าหมายไว้ สำหรับมุสลิมหรือมุสลิมะฮ์มีความหวังต่ออนาคตที่กว้างไกล ต้องการทำอะไรในชีวิต เป้าหมายของเยาวชนวัยรุ่นหนุ่มสาวปัจจุบันนี้ แม้กระทั่งในวงเยาวชนหนุ่มสาวมุสลิมเขาคิดอย่างไร

อยากจะเรียนรู้อยากได้ปริญญา อยากเรียนสูง อยากมีอาชีพ อยากมีรายได้สูง อยากมีรถยนต์ บ้านหลังใหญ่ คู่ครองที่น่าพึงพอใจ อยากให้สังคมเคารพนับถือให้เกียรติยกย่อง อยากดัง อยากมีอำนาจ อยากเป็นคนรวย อยากไปเที่ยวทั่วโลก อยากพบดาราคคนนั้นคนนี่ นี้แหละครับเป้าหมายของเยาวชนหนุ่มสาวบางคน บางคนก็ไม่มีเป้าหมายเลย ใช้ชีวิตอยู่ไปเรื่อยๆ โดยไม่คำนึงถึงอนาคต ช่วงนี้จะซื้อมือถือรุ่นไหน ช่วงนี้จะไปเที่ยวที่ไหน วันนี้จะดูหนังเรื่องไหน แต่อนาคตของตัวเอง การศึกษา บทบาทในสังคม หรือแม้กระทั่งเรื่องครอบครัวอาจไม่เคยคิดถึงเลย ซึ่งสภาพเหล่านี้ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถพัฒนาชีวิตของตัวเอง เมื่อเผชิญกับอุปสรรคบางประการก็มักจะล้มเหลว ใครที่ศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษของท่านนบี ﷺ จะพบว่าคำสั่งสอนของอัลอิสลามต้องการให้มนุษย์มองชีวิตของตนเสมือนโครงการที่ต้องสัมฤทธิ์ผล โดยมีฐานและอาคารเป็นรูปแบบ วัสดุต่างๆคือเครื่องมือที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จตามที่อิสลามสอนไว้คือความสำเร็จอย่างครบถ้วน ซึ่งอัลกุรอานได้พูดถึงความสำเร็จที่เป็นชัยชนะอย่างแน่นอนในสุเราะฮ์ อาลิอิมรอน อายะฮ์ที่ 185 ความว่า “และผู้ใดที่ถูกไฟไหม้จากไฟนรก และถูกไฟให้เข้าสวรรค์แล้ว ไชร์ แน่แน่นอนเขาได้รับชัยชนะ และชีวิตความเป็นอยู่แห่งโลกนี้นั้น มิใช่อะไรอื่น นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกแห่งการหลอกลวงเท่านั้น ” ดังนั้น หากความสำเร็จของชีวิตในโลกนี้ไม่ได้เป็นสัญญา

ว่าจะสำเร็จในโลกหน้า ก็ถือเป็นการขาดทุนอย่างแน่นอน ส่วนสัญญาณของความสำเร็จในโลกหน้าหากมีปรากฏในโลกนี้ก็จะบ่งชี้ว่าเป็นกำไรแน่นอน แม้ว่าจะขาดทุนในโลกนี้ก็ตาม อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญของมุสลิมทุกคน คนเราจะเป็นชาวนรกหรือชาวสวรรค์ คนเรากำลังใช้ชีวิตเพื่อไปนรกหรือไปสวรรค์ คนเราเคยตั้งเป้าหมายในชีวิตว่าต้องเข้าสวรรค์ให้ได้ เพราะถ้าในโลกหน้าไปอยู่ในนรกแล้วจะไม่มีโอกาสใช้ชีวิตในชาติอื่นหรือโลกอื่นด้วยความสุขแล้ว เพราะสำหรับมุสลิมแล้วย่อมเชื่อว่าชีวิตในโลกนี้เป็นโอกาสเดียวที่จะขวนขวายสะสมความดีเพื่อเป็นเสบียงในโลกหน้า เป้าหมายแบบนี้มันจะเปลี่ยนแปลงอะไรมากมายในชีวิตของเรา มันจะมีอิทธิพลมากแค่ไหนในการคัดเลือกและพิจารณาสิ่งที่จะต้องกระทำในชีวิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันยิ่งใหญ่นี้ คนที่อยากเข้าสวรรค์เป็นคนที่ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่คู้หนัง ลามกหนังฝรั่งหนังจีน ไม่ฟังเพลงฟังดนตรี ไม่เที่ยวกลางคืน ซึ่งมันเป็นพฤติกรรมของคนที่ยากเข้านรกมากกว่า ก็มีเหมือนกันคนที่อยากเข้าสวรรค์ แต่เมื่อถึงวันกิยามะฮะคะแนนแห่งความดีไม่อำนวยให้เข้าสวรรค์ จึงต้องชำระบาปไว้โทษในไฟนรกเสียก่อน คนเราคงไม่อยากจะเข้านรกเลย คนเราจะดำเนินชีวิตตามนโยบายของผู้แสวงหาเป้าหมายอันยิ่งใหญ่คือชัยชนะในโลกหน้า หรือจะใช้ชีวิตโดยไม่มีเป้าหมายแบบนี้เลย ชีวิตจะไม่มีรสชาติไม่มีความสุข มีหลายคนที่ใช้ชีวิตแบบสะเปะสะปะเร่ร่อนไม่มีเป้าหมาย คิดแต่จะแสวงหาความสุขใส่ตัวเมื่ออยู่ในวัยหนุ่มสาว ครั้นเมื่อถึงวัยชราก็ได้แต่เสียใจว่าชีวิตของตนเสียไปด้วยสิ่งไร้สาระที่ไม่เป็นประโยชน์ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า

3.5.2 เยาวชนมุสลิมกับการทำอิบาดะฮ์

ในฐานะที่เป็นบ่าวของอัลลอฮ์ ﷻ คนเราต้องคิดว่าหน้าที่ของบ่าวมีอะไรบ้าง หรือชีวิตของคนเราเป็นกรรมสิทธิ์ คนเราต้องคิดว่าเรามีพระเจ้า มีศาสนา มีเป้าหมายในชีวิต ตั้งในสุเราะฮ์อัซซารียาต อายะฮ์ที่ 56 อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ความว่า "และข้ามิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใด เว้นแต่เพื่อเคารพภักดีต่อข้า" และใน สุเราะฮ์อัลอันอาม อายะฮ์ที่ 102 พระองค์ได้ตรัสไว้ความว่า "นั่นแหละคืออัลลอฮ์ ผู้เป็นพระเจ้าของพวกเขา ไม่มีผู้ใดมีสิทธิ์รับการเคารพสักการะนอกจากพระองค์ผู้ทรงบังเกิดทุกสิ่งทุกอย่างเท่านั้น พวกเจ้าจงเคารพสักการะพระองค์เถิด และพระองค์ทรงเป็นผู้รับมอบหมายให้คุ้มครองรักษาในทุกสิ่งทุกอย่าง"

คงปฏิเสธไม่ได้ว่าความโปรดปราน ความกรุณา และความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ ﷻ มีอยู่อย่างมากมายในชีวิตของคนเรา คนเราก็มองรับว่าต้องขอบคุณ (ซูโกร) ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในสิ่งที่พระองค์ทรงประทานให้ หน้าที่ตรงนี้จะทำให้คนเราเข้าใจว่าการขอบคุณ (ซูโกร) ต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั้นมิใช่เพียงกล่าวคำสรรเสริญคำขอบคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ แต่ต้องปฏิบัติในสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานมาให้เหมาะสมกับหลักการที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ นั่นแหละคือการขอบคุณที่แท้จริง ดังที่พระองค์ตรัสไว้ใน สุเราะฮ์ฮุญฟะฮ์ อายะฮ์ที่ 13 ความว่า "วงศาวานของดาอูดเอ๋ย พวกเจ้า

จงทำงานเถิด เพื่อเป็นการขอบคุณ และส่วนน้อยแห่งปวงบ่าวของเราที่เป็นผู้ขอบคุณ" คนที่มีการ
 ขอบคุณต่ออัลลอฮฺ ﷻ อย่างคลาดเคลื่อนเข้าใจว่าการกล่าว อัลฮัมดุลิลลาฮฺ ถือเป็น การขอบคุณ
 อัลลอฮฺ ﷻ แล้ว แต่การขอบคุณอัลลอฮฺ ﷻ มีความหมายที่กว้างกว่านี้ เช่น คนที่ได้ทรัพย์สินเงิน
 ทองแล้วกล่าว “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ” แต่กลับนำทรัพย์สินนี้ไปซื้อบุหรี่ ดูหนัง หรือใช้ในสิ่งที่ไร้สาระ
 เราคิดว่าคน ๆ นี้ได้ขอบคุณอัลลอฮฺ ﷻ หรือผู้หญิงคนหนึ่งมีความสวยงามอันเป็นความโปรด
 ปรานที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้แก่นาง แต่นางได้นำความสวยงามไปใช้ในแนวทางที่ไม่ตรงกับพระ
 ประสงค์ของพระเจ้าผู้ทรงสร้าง เช่น เปิดเผยร่างกายในส่วนที่ศาสนาให้ปกปิด (เอาเราะฮฺ)
 ไม่คลุมผม (หิญาบ) ตามหลักการ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็กล่าวอยู่เสมอว่า “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ” คน ๆ นี้ถือว่า
 ขอบคุณอัลลอฮฺ ﷻ ในความสวยงามที่ตนมีอยู่ หรือชายคนหนึ่งมีสุขภาพพลานามัยดี แต่นำสุขภาพ
 และพลังของตนไปข่มขู่รังแกชาวบ้าน คน ๆ นี้จะมีความรับผิดชอบต่อสุขภาพของตน โดยจะถูก
 สอบสวนในสุขภาพที่อัลลอฮฺ ﷻ ให้ไว้ว่าได้นำไปใช้อย่างไรบ้าง ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิ
 วะฮัลลัม ได้กล่าวไว้ความว่า “ไม่มีมุสลิมคนใดที่เขามาละหมาดที่ถูกบัญญัติไว้ (ละหมาดฟัรดู) โดย
 เขาทำน้ำละหมาดอย่างดีงาม และรุกัวฮ์ (ละหมาดตั้งแต่เริ่มจนจบ) อย่างประณีต นอกจากเขาจะ
 ได้รับการลบล้างความผิดก่อนหน้านั้นตลอดเวลา トラบใดที่เขาไม่ทำบาปใหญ่” (หมายถึงความผิด
 เล็กๆ จะได้รับการอภัยโทษยกเว้นบาปใหญ่) บันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 0441

การทำอิบาดะฮฺมิใช่การทำหน้าที่ต่อพระเจ้าเท่านั้น หากเป็นกิจวัตรสำคัญในชีวิต
 ของคนเราที่จะเป็นระเบียบและรศชาติแห่งชีวิต สิ่งต่างๆ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างไว้ในโลก
 จักรวาลนี้ ได้ทำหน้าที่ของมันอย่างสมบูรณ์ เช่น ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ และกฎธรรมชาติที่อัลลอฮฺ
 ﷻ ทรงกำหนดไว้ ต่างก็ปฏิบัติตามพระกำหนดของอัลลอฮฺอย่างเต็มที่ แต่คนที่ฝืนคำสั่งของพระเจ้า
 และไม่ยอมมอบน้อมต่อคำบัญชาของอัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นมนุษย์ที่ผิดปกติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งใน
 โลกนี้ที่ฝืนพระกำหนดของอัลลอฮฺ ﷻ บรรดาดวงดาว ภูเขา ต้นไม้ และสรรพสิ่งต่างๆ ก็ยังกราบ
 และสรรเสริญพระเจ้าเป็นเจ้า แต่มนุษย์บางคนกลับไม่ยอมเคารพสักการะต่ออัลลอฮฺ ﷻ แต่อย่างใด

เยาวชนหนุ่มสาวยุคนี้มีระเบียบในการบริหารเวลา รู้ประโยชน์อันตราย ใช้เวลา
 ด้วยความหวังและตระหนักในสิ่งที่ตัวเองต้องการ แต่การบริหารเวลาของเยาวชนหนุ่มสาวยุคนี้ไม่
 คำนึงถึงเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจหรืออาจไม่ให้ความสำคัญเลย จะไปศึกษาเรียนรู้ ไปทำธุระ หรือ
 ไปท่องเที่ยว ก็ไม่มีการวางแผนว่าจะปฏิบัติศาสนกิจอย่างไร นัดเพื่อนก็ไม่ระวังเวลาละหมาด
 เดินทางก็ไม่คำนวณเวลาให้อำนวยต่อปฏิบัติการละหมาดอย่างสะดวก บางครั้งทำกิจกรรมที่
 สนุกสนานอย่างเพลิดเพลินทำให้ทั้งการละหมาด การอ่าน อัลกุรอาน และการรำลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ
 (ซิกรุลลอฮฺ) ก็เป็นสิ่งที่น่ากังวลต่อเยาวชนหนุ่มสาวเช่นกัน เยาวชนส่วนมากไม่เอาใจใส่ต่อการ

ปฏิบัติศาสนกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากการปฏิบัติศาสนกิจภาคบังคับ (พิธี) เช่น การละหมาดภาคสมัครใจ การถือศีลอดภาคสมัครใจ และการอ่านอัลกุรอาน เป็นต้น

ทำไมวัยรุ่นมุสลิมจึงไม่ภูมิใจในการทำอิบาดะฮ์ของตัวเองพออยู่กับเพื่อนและถึงเวลาละหมาด ไม่กล้าขอตัวเพื่อไปมัสยิดละหมาดตรงเวลา หรือไม่กล้าละหมาดกลางทางเมื่อถึงเวลาที่ต้องละหมาด บางคนถึงขั้นอายเพื่อนถ้าเพื่อนรู้ว่าตัวเองละหมาดหรือรักษาเวลาละหมาด

คนที่ไม่เข้มแข็งและหนักแน่นกับหลักการนั้น ย่อมเป็นคนที่มีบุคลิกภาพอ่อนไหวและขี้เขลา ซึ่งเยาวชนมุสลิมที่เป็นแบบนี้จะไม่สามารถขับเคลื่อนซึ่งความก้าวหน้าของสังคมมุสลิมแต่อย่างใด ซ้ำร้ายอาจเป็นผู้ขัดขวางหรือทำลายสังคมมุสลิมเสียด้วย

3.5.3 เยาวชนมุสลิมกับครอบครัว

ปัจจัยสำคัญแห่งความอบอุ่นในครอบครัวนั้น คือการพูดคุยกันด้วยเหตุผลด้วยผลและการยอมรับในความถูกต้อง โดยมีความเคารพนับถือต่อผู้ใหญ่และใช้หลักเมตตาธรรมกับผู้น้อย เขาพูดคุยกันมากกว่าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจวัยรุ่น หรือผู้ปกครองไม่ทันใจเยาวชนหนุ่มสาว ทำให้เกิดกำแพงสูงกั้นระหว่างคนในครอบครัวเดียว เขาว่าอย่าง นั้น ก็มีความจริงส่วนหนึ่งที่ต้องยอมรับในความเข้าใจที่ระบุข้างต้น แต่สิ่งที่ค่อนข้างไม่มีใครพูดถึงคือ การที่ครอบครัวไม่อบอุ่นก็เพราะไม่ยึดในหลักการศาสนาเป็นที่ตั้ง ถ้าหากยึดหลักการศาสนาเป็นที่ตั้งในครอบครัวแล้ว พ่อ แม่ และลูกๆ ย่อมรู้ถึงหน้าที่และสิทธิของตน ทำให้ต้องปฏิบัติตามนั้นไปโดยปริยาย แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ สามิไม่เข้าใจในหน้าที่ตามหลักการศาสนา ภรรยาไม่ยอมรับในหน้าที่ตามหลักการศาสนา หรือลูกๆ ไม่ได้รับการอบรมด้วยหลักการศาสนา ทำให้แต่ละฝ่ายมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เช่น ความอบอุ่นไม่เกิดขึ้นในครอบครัวก็เพราะไม่ค่อยคุยกัน ไม่ค่อยหันหน้าปรึกษาหารือกัน เพราะสมาชิกครอบครัวแม้แต่คู่โศกโศกคู่ครุฑจะคบหา พอดีจะพูดคุย คนนี้ว่างแต่คนโน้นไม่ว่างดูหนังอยู่ พอดีจะปรึกษาเรื่องหนึ่งเรื่องใด คนโน้นไม่ว่างดูบอลอยู่ สภาพเช่นนี้แหละที่ปรากฏในแทบทุกครอบครัว แล้วความอบอุ่นจะเกิดขึ้นอย่างไร ลองนึกถึงบรรพบุรุษที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่โดยไม่มีระบบสื่อสารเหมือนปัจจุบัน ไม่มีทีวี ไม่มีวีซีดี ดีวีดี ไม่มีอินเทอร์เน็ต เขาอยู่กันอย่างไร แน่นอนแล้ว เขาต้องหันหน้าคุยกันเพราะ ไม่มีเรื่องอื่นที่จะทำ ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวยุคก่อนย่อมเกิดจากการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ปัจจุบันนี้แทบตัวใครตัวมัน แม้กระทั่งปัญหาส่วนตัวของคนในครอบครัว คนนอกกลับรู้ก่อนคนใน โดยเฉพาะวัยรุ่นพอมีปัญหาไปปรึกษาคนโน้นคนนี้ แต่คนในครอบครัวแทบไม่รู้เรื่องอะไรเลย เราอาจจะพูดว่า ก็พ่อแม่ฉันนี่แหละไม่ยอมฟังไม่ให้โอกาสพูด อาจใช่ แต่ทำไมไม่ลองเข้าไปเสนอปัญหาและขอความช่วยเหลือความอนุเคราะห์จากคนใกล้ชิดในครอบครัว การริเริ่มความผูกพันแบบนี้เป็นการสร้างความอบอุ่นในเบื้องต้น แต่ถ้าหากหันหลัง คนโน้นไม่สน คนนี้ไม่เกี่ยว สภาพครอบครัวจะยิ่งแย่ไปกว่านี้อีก

ในชีวิตของท่านบี มีอะไรมากมายที่น่าจะนำมาเป็นบทเรียนและอุทาหรณ์ ท่านบีให้สละแก่ทุกคนแม้กระทั่งเด็กอายุน้อย รับประทานอาหารกับเด็ก ๆ และสั่งสอนมารยาทต่าง ๆ ปฏิบัติต่อภรรยาของท่านด้วยคำพูดที่นุ่มนวลและพฤติกรรมที่น่ารัก แม้กระทั่งกับคนรับใช้ในบ้านของท่าน ถ้าทำอะไรผิด ท่านบีก็จะไม่พูดจានอกจากคำพูดที่สร้างสรรค์ ซึ่งทำให้ความอบอุ่นยอมเกิดขึ้น ท่านบีเคยวิ่งแข่งกับท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ในสถานที่โล่งไม่มีใครอยู่) และเมื่อท่านบีเห็นท่านหญิงอาอิชะฮ์มีของเล่น ท่านบีก็ร่วมเล่นด้วย เมื่อคนใช้ของท่านทำของแตกเสียหาย ท่านบีก็ไม่ตำหนิเขา ความอบอุ่นจะไม่เกิดขึ้นได้อย่างไรในครอบครัว เราอาจจะยอมรับว่าความห่างไกลระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนหนึ่ง อาจเป็นความผิดของผู้ใหญ่ แต่ก็ต้องยอมรับด้วยว่าวัยรุ่นส่วนมากไม่ค่อยฟังผู้ใหญ่ ถ้าไม่เป็นไปด้วยเหตุผลด้วยหลักการ เช่น พ่อฝากลูกซื้อเหล้าซื้อบุหรี่ลูกไม่ยอมเพราะเป็นสิ่งหaramในหลักการศาสนา หรือลูกจะไปละหมาดที่มัสยิดแต่แม่ไม่ให้ไป หรือลูกสาวจะคลุมหิญาบแต่พ่อแม่ไม่อนุญาต การเชื่อฟังในหลักการยอมมีความสำคัญมากกว่าการเชื่อฟังพ่อแม่และผู้ใหญ่ เมื่อความผิดอยู่กับฝ่ายวัยรุ่นหนุ่มสาว หลักการหรือเหตุผลจึงไม่สัมฤทธิ์ผล ดังนั้นเราต้องตระหนักว่าข้อผูกพันระหว่างคนในครอบครัวคือเลือดเนื้อที่ออกจากกัน และเป็นเชื้อสายแห่งความเป็นพ่อแม่ความเป็นลูกหลานและความเป็นพี่น้อง

3.5.4 เยาวชนมุสลิมกับการแต่งกาย

เรื่องที่สังคมพูดกันเสมอ คือการแต่งกายของวัยรุ่นสมัยนี้ คงไม่ต้องยกตัวอย่างมายืนยันในเรื่องนี้ เพราะมันปรากฏในทุกสถานที่อย่างเปิดเผย และวิเคราะห์ได้ว่าเป็นอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่ทำให้เยาวชนหนุ่มสาวไหลลื่นไปตามกระแสแฟชั่นตะวันตก ด้วยความอยากเลียนแบบและค่านิยมที่ทำให้วัยรุ่นไม่พินิจพิจารณาในประเด็นนี้อย่างลึกซึ้ง

เยาวชนบางคนอาจคิดว่า เรื่องการแต่งกายทำไมจะต้องมีปัญหา สร้างความเดือดร้อนกับใคร ทำไมเอาประเด็นเล็กน้อยมาสร้างเป็นปัญหาใหญ่โต แต่เรื่องการแต่งกายนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กสำหรับคนที่มีปัญหา ชุด เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และเครื่องนุ่งห่ม เป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงสิ่งที่อยู่ภายในสมองและจิตใจ อาทิเช่น คนที่ชอบสวมเสื้อฟ้ายืดรูปหรือเปิดเผย อวัยวะที่ต้องปกปิดตามหลักการ หรือชอบแสดงความสวยงาม คนเหล่านี้ต้องมีอะไรในเจตนารมณ์ของเขาสักอย่างหนึ่ง หรือคนที่แต่งตัวแปลก ๆ เหมือนพวกฮิปปี้หรือกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดในตะวันตก และถูกนำมาเป็นตัวอย่างในสังคมของเรา เช่น กลุ่มกะเทย กลุ่มเร่ร่อนที่ไม่ชอบอยู่กับครอบครัว กลุ่มผู้ชายที่ไว้ผมยาวหรือผู้หญิงที่ตัดผมสั้น มันเป็นความปั่นป่วนในสมองพวกนี้ ก่อนที่จะมาเป็นความปั่นป่วนด้วยพฤติกรรมของพวกเขาในสังคม ไข่แล้ว ความวุ่นวายในสังคมส่วนมากก็มาจากพวกนี้แหละ

อิสลามไม่ได้ระบุว่าต้องแต่งกายในรูปแบบหนึ่งรูปแบบใด แต่มีเงื่อนไขที่ศาสนา
สอนไว้สำหรับเครื่องนุ่งห่มของมุสลิมและมุสลิมะฮ์ดังนี้ (อุมมุ มุสลัมาน, 2543)

- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ปิดบังอวัยวะที่ศาสนาใช้ให้ปิดบัง สำหรับผู้หญิง
คือร่างกายทั้งหมดรวมใบหน้าและฝ่ามือด้วยในบางทัศนะ หรือเว้นใบหน้าและ
ฝ่ามือในอีกทัศนะ
- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่รัดรูป ไม่ว่าจะป็นชายหรือหญิง
- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่เลียนแบบวัฒนธรรมอื่นหรือผู้อื่นที่ผิดหลักการ
ศาสนาอิสลาม
- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่เลียนแบบเพศตรงข้าม เช่น ผู้หญิงนุ่งกางเกง
หรือผู้ชายแต่งกายแบบผู้หญิง
- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่มีความประสงค์ที่จะแต่งเพื่อโอ้อวดหรือดูถูก
ผู้อื่น
- ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่ฟุ่มเฟือย เหมาะสมกับความสามารถที่จะหามา
ได้
- สำหรับสตรี ต้องเป็นเครื่องแต่งกายที่ไม่มีเครื่องประดับประดา เพราะ
วัตถุประสงค์ของเครื่องนุ่งห่มของสตรีคือ เพื่อปกปิดความสวยงามและสงวน
ความงามแห่งความเป็นผู้หญิง เพื่อสำรวมตนตามพระบัญญัติของอิสลาม

ถ้ามีการศึกษาเงื่อนไขเหล่านี้อย่างรอบคอบจะได้คำตอบชัดเจนเลยว่า กางเกงเอว
ต่ำหรือไม่ต่ำ กระโปรงรัดรูปหรือสั้นถึงหัวเข่าหรือเหนือหัวเข่า หรือเสื้อรัดรูปโชว์สะดือ ทั้งหมดนี้
เป็นเครื่องแต่งกายที่สวนทางกับหลักการอิสลาม ทำลายมารยาทจริยธรรมของมุสลิม และนำมาซึ่ง
ภัยอันตรายต่อผู้แต่งกายแบบนี้และต่อสังคมโดยทั่วไป มีนักสังคมศาสตร์ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับผู้ที่
ข่มขืนสตรี ซึ่งมีข้อถามข้อหนึ่งว่าอะไรที่ทำให้ผู้ข่มขืนเริ่มสนใจในเหยื่อ เปรอร์เซ็นต์ส่วนมากตอบ
ว่า ผมของผู้หญิง นั่นคือจุดเริ่มของอารมณ์คนแบบนี้

คิงที่ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า “และจงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดาผู้ศรัทธาหญิง
ทั้งหลาย ให้พวกนางลดสายตาของพวกนางลงต่ำ (จากสิ่งต้องห้าม) และให้พวกนางรักษาทวารของ
พวกนาง (จากการประพฤติผิดทางเพศ) และอย่าเปิดเผยเครื่องประดับ เว้นแต่สิ่งที่เปิดเผยได้ (เช่น
ตาทั้งสองข้างเพราะความจำเป็นในการมอง ฝ่ามือด้านนอก หรือตาข้างหนึ่ง หรือเสื้อผ้า เช่น ผ้าคลุม
ถุงมือ) และให้พวกนางปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของนางลงมาถึงอุยูบิฮินนะ (คือคอเสื้อคลุมของพวก
นาง ซึ่งรวมใบหน้า คอ และหน้าอก) และอย่าให้พวกนางเปิดเผยเครื่องประดับของพวกนาง เว้นแต่
แก้มของพวกนาง หรือบิดาของพวกนาง หรือบิดาของสามีของพวกนาง หรือลูกชายของพวกนาง

หรือลูกชายของสามีของพวกนาง หรือพี่ชายน้องชายของพวกนาง หรือลูกชายของพี่ชายน้องชายของพวกนาง หรือลูกชายของพี่สาวน้องสาวของพวกนาง หรือพวกผู้หญิง (มุสลิม) ของพวกนาง หรือที่มีมือขวาของพวกนางครอบครอง (ทาสี) หรือคนใช้ผู้ชายที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศ หรือเด็กที่ยังไม่รู้เรื่องเพศสวงของผู้หญิง และอย่าให้นางกระต๊อบเท้าของพวกนาง เพื่อให้ผู้อื่นรู้สิ่งที่พวกนางควรปกปิดในเครื่องประดับของพวกนาง และพวกเจ้าทั้งหลายจงขอลูกแก่โทษต่ออัลลอฮฺเถิด โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ” (อันนุร: 31)

ยังมีรายงานจาก เศาะฟียะฮฺ บินตุ ซัยบะฮฺ ว่า ท่านหญิงอาอิชะฮฺ رضي الله عنها กล่าวว่า เมื่ออายะฮฺนี้ถูกประทานลงมา “และให้พวกนางปิดด้วยผ้าคลุมศีรษะของพวกนางลงมาถึงคอเสื้อคลุมของพวกนาง (ญูบิฮินนะ รวมร่างกาย ใบหน้า คอ และหน้าอก) ” พวกนางได้นำอาหาร (เสื้อผ้าชนิดหนึ่ง) มาฉีกขอบผ้า แล้วใช้มันปิดใบหน้าของพวกนาง” (บันทึกโดย อัลบุคอรี, 4481) แสดงให้เห็นว่าอิสลามเป็นสังขกรรม เพราะอิสลามเน้นมากในเรื่องหิญาบการคลุมศีรษะของสตรี

ปัญหาว่านวยในสังคม เช่น ฆาตกรรม การลักทรัพย์ หรือแม้กระทั่งการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างโรงเรียนหรือสถาบัน มักเกิดจากเรื่องผู้หญิง ซึ่งเป็นผู้หญิงที่ประพฤติตัวไม่ดี ทำให้เป็นต้นตอปัญหาระหว่างเพื่อนฝูง ซึ่งอะไรที่เลวร้ายมากมายต้องเกิดขึ้นตามมาด้วย คนต่างศาสนิกเคยกล่าวว่าพวกเขาเคารพนับถือผู้หญิงมุสลิม (มุสลิมะฮฺ) ที่คลุมหิญาบปกปิดความสวยงามของร่างกายของเธอ และยังพูดอีกว่าเมื่อมองมุสลิมะฮฺที่แต่งตัวเรียบร้อย ไม่มีอารมณ์เกิดขึ้นกับเพศตรงข้าม มีแต่ความเคารพและความภูมิใจที่สตรีสงวนตนแบบนี้ ในสถิติทั่วโลกไม่เคยมีผู้หญิงที่ถูกข่มขืนเนื่องจากคลุมหิญาบปกปิดเอาเราะฮฺอย่างมิดชิด ซึ่งในสังคมมุสลิมทั่วโลกก็มีแบบอย่างให้เห็นว่ามุสลิมะฮฺที่สำรวจตนและแต่งกายเรียบร้อยตามหลักการอิสลาม ย่อมปลอดภัยในทุกสถานการณ์ ตรงกันข้ามกับแฟชั่นของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน อันเป็นสิ่งที่ทำให้เราต้องวิตกกังวล เพราะแฟชั่นกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความภูมิใจแก่เยาวชนหนุ่มสาว บางคนไม่รู้ลึกถึงความตกต่ำแห่งพฤติกรรมเลวร้ายของตัวเอง แต่กลับภูมิใจในเครื่องแต่งกายของตน และเข้าใจว่าการแต่งตัวทันสมัยจะปิดบังความชั่วร้ายของตนได้ เพราะสังคมนิยมแฟชั่นและใช้เครื่องแต่งกายเป็นบรรทัดฐานในการสำรวจผู้คน เราคิดว่าคนหล่อคนสวยกับคนมีความรู้มีมารยาท ใครจะเด่นกว่าใครในสังคมของเรา การมองผู้อื่นโดยผิวเผินไม่เจาะลึกถึงความรู้ในสมองและเราธรรมในจิตใจ เป็นระบบที่เราต้องต่อต้านและประณาม คนที่แต่งตัวดีและเรียบร้อยได้โดยไม่จำเป็นต้องตามกระแสแฟชั่น ปีนี้กางเกงขายาวเลยตาตุ่ม ปีหน้าขาสั้นเลยหัวเข่า ปีนี้กระโปรงยาวปีหน้ากระโปรงสั้น พวกเราก็ดำเนินแบบหลับหูหลับตา ไม่คำนึงถึงหลักการศาสนาอิสลามของเรา เราต้องมีเอกลักษณ์ในด้าน การแต่งกาย เพราะเสน่ห์ของมุสลิมและมุสลิมะฮฺคือ ความบริสุทธิ์และความสมดุลในทุกกิจกรรมในชีวิตของเขาต่างหาก

3.4.5 เยาวชนมุสลิมกับการศึกษา

ความรู้นั้นมีหลายชนิดมีทั้งความรู้ประเภทจำเป็นต้องรู้และความรู้ที่สมควรรู้ กับความรู้ที่ถ้าไม่รู้ก็ไม่เสียหายหรือความรู้ประเภทไร้สาระ กระบวนการศึกษาในสังคมอุดมไปด้วยความรู้ที่เป็นประโยชน์และความรู้ที่เป็นอันตรายต่อศาสนาและศีลธรรม ฉะนั้นเราจึงมีหน้าที่คัดเลือกรู้ที่เป็นประโยชน์ให้มีบทบาทในการพัฒนาและปรับปรุงชีวิตของเรา เราอาจเข้าใจว่าความรู้ทุกประเภทสามารถเรียนรู้ได้ เช่นบางคนในสังคมมุสลิมอนุโลมให้ตัวเองศึกษาเรียนรู้ในแนวทางที่ขัดกับหลักการอิสลาม อาทิเช่น เรียนดนตรี ศิลปะที่มีข้อห้าม วิชาไสยศาสตร์ วิชาโหราศาสตร์ ฯลฯ อ้างว่า รู้ไว้ก็ไม่เสียหาย แต่นั่นคือความคิดของผู้ที่ไม่คำนึงถึงคุณค่าแห่งความรู้ซึ่งในมุมมองของอิสลามต้องการให้เราหลีกเลี่ยงจากความรู้ที่เป็นอันตราย ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ วิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ ให้พระองค์ทรงคุ้มครองท่านจากความรู้ที่ไม่มีประโยชน์

แน่นอนความรู้ที่มีประโยชน์ยิ่ง คือความรู้ที่จะทำให้มนุษย์รู้จักพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของมากขึ้น ปฏิบัติตนดีขึ้น ซึ่งแหล่งความรู้ประเภทนี้คือคำสั่งสอนของอิสลาม ดังนั้น การศึกษาพื้นฐานของมุสลิมและมุสลิมะฮ์ทุกคนคือต้องมีความรู้ด้านศาสนาพอสมควร เราอย่าแย้งว่าวัยรุ่นก็เรียนศาสนาเหมือนกัน เพราะแท้จริงการเรียนศาสนาในบ้านเรา ไม่ว่าจะเป็นการเรียนระดับขั้นพื้นฐานหรือระดับอื่นๆ ก็ไม่ค่อยมีใครเอาใจใส่สัก ถึงแม้จะเรียนแต่ความรู้เหล่านี้ก็จะลบล้างไป เพราะไม่มีการทบทวนและไม่มีการพัฒนาการศึกษาศาสนาให้ทันสมัย จนทำให้เยาวชนหนุ่มสาวใส่ใจในความรู้ทางสามัญมากกว่าศาสนา บางคนอาจจะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับดาราศาสตร์หรือทีมฟุตบอลมากกว่าความรู้เกี่ยวกับหลักการอิสลามเสียด้วย และ อ้างว่ารักนบี แต่ไม่รู้รายละเอียดของชีวประวัติท่านนบิ์ ﷺ ทั้ง ๆ ที่รู้มากในรายละเอียดของประวัติ นักร้องหรือนักฟุตบอล

ในปัจจุบันวิชาอิสลามศึกษาบรรจุในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการตามโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา แต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับวัยรุ่นในสมัยนี้ที่ต้องเผชิญกับปัญหามากมาย โดยเฉพาะปัญหาทางวัฒนธรรมและความคิด จึงต้องมีวิชาศาสนาที่เข้มข้นอันเป็นอาวุธสำคัญประการหนึ่งเป็นเกราะป้องกันมิให้เยาวชนหนุ่มสาวลุ่มหลงหรือพ่ายแพ้ในสงครามแห่งความคิดและวัฒนธรรม ลองไปดูในห้องสมุดร้านหรือขายหนังสือ มีอะไรมากมายที่น่าอ่านน่าศึกษา สุขแห่งการอ่านหนังสือเป็นสิ่งที่อรรดาธิบายไม่ได้ นอกจากเราต้องลิ้มรสชาติเอง เราลองทำตารางในกิจกรรมประจำวัน โดยบรรจุให้การอ่านหนังสือมีเวลาวันละหนึ่งชั่วโมงอย่างน้อย ในระยะหนึ่งปี เราจะพบว่าพลังและความหนักแน่นแห่งความรู้เริ่มเกิดขึ้นในชีวิตของเรา และจะรู้สึกว่าการมีชีวิตมีรสชาติใหม่ๆ เป็นความสุขอีกประเภทหนึ่งที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน

3.4.6 เยาวชนมุสลิมกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

โลกปัจจุบันและสังคมสมัยนี้ไม่เหมือนสมัยปู่ย่าตายาย ในอดีตบรรพบุรุษไม่เคยกังวลว่าเดือนหน้าจะมีกินหรือไม่ ไม่เคยคิดมากว่าถ้าป่วยจะมีประกันสังคมรับรองค่ารักษาหรือไม่ พวกเขาไม่เคยวิตกเลยว่าถ้าไม่มีพาดนะส่วนตัวสังคมจะมองพวกเขาอย่างไร เรื่องยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ แทบไม่เป็นอันตรายเหมือนสมัยนี้ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ซึ่งต้องยอมรับว่าอุปสรรคและปัญหาในยุคปัจจุบันนี้มีมากมาย จึงต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับยุคปัจจุบัน ความเสี่ยงในสังคมจะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเมื่อเพิ่มพูนซึ่งบทบาทและความสัมพันธ์ในสังคม เนื่องจากว่าคนในปัจจุบันค่อนข้างไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน การค้าและการงานทั่วไปย่อมมีหลายความหมายในสายตาของสังคม ฉะนั้นความวุ่นวายจึงเกิดขึ้นในทุกกิจกรรมแม้กระทั่งกิจกรรมเพื่อการกุศลของสถาบันที่ไม่หวังผลประโยชน์ก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีภัยอันตรายที่ต้องประสบในวงการการศึกษา หรือแม้กระทั่งเมื่อเดินทางตามถนน ไปธุระที่ไหนก็ตาม ย่อมมีอันตรายและความเสี่ยงระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นหนุ่มเป็นสาว ปัญหาที่จะต้องเผชิญก็มีมากมาย คงไม่ต้องเอ่ยรายละเอียดแห่งความชั่วร้ายความลามกและสิ่งที่น่าอัปยศที่ได้เห็นในสังคม ข่าวสารเกี่ยวกับฆาตกรรมโจรกรรมทุกวันนี้ ได้สื่ออะไรมากมายเกี่ยวกับสถานภาพของสังคม ซึ่งเราจะต้องเพิ่มความระมัดระวังและความเตรียมพร้อม เพื่อให้เข้าใจปัญหาและรู้จักวิกฤตกับทางรอดและการแก้ไข

ถ้าคนหนึ่งคนใดที่เรารู้จักมีปัญหายาเสพติด เราจะมองว่าปัญหานี้เกี่ยวข้องกับอย่างไร วัยรุ่นบางคนอาจไม่มองว่าเป็นปัญหา แต่กลับอยากลองแม้ว่ามันจะเสี่ยงก็ตาม บางคนก็มองว่าเป็นภัยพิบัติที่ต้องหลบหนีให้ห่างไกล โดยไม่สนใจว่าผู้ที่คิดยานั้นมีความยากลำบากอย่างไร บางคนมองปัญหานี้เหมือนกับเป็นปัญหาของตัวเองจึงทำให้เขาเดือดร้อนแทนคนอื่นด้วย อันเนื่องจากความรับผิดชอบที่เป็นคุณสมบัติของผู้มีคุณธรรม วัยรุ่นมุสลิมของเราน่าจะเป็นผู้เปลี่ยนสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่ให้สังคมและสิ่งแวดล้อมมาเปลี่ยนแปลงเขา เราได้เห็นสังคมเต็มไปด้วยสิ่งอบายมุขและความลามกหลายชนิดหลายประเภท แต่เราไม่เคยคิดว่าจุดยืนของเราต่อภัยอันตรายเหล่านี้ เราจะเป็นอย่างผู้ระวังกลัวว่าจะได้รับผลกระทบ หรือจะเป็นผู้ต่อสู้และสิ่งเหล่านี้ขจัดออกไปจากสังคมของเรา เราอาจมีเพื่อนสูบบุหรี่ ถ้าเราอ่อนแอก็อย่าไปยุ่งกับคนเหล่านี้ แต่ถ้าหากมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เราจำเป็นต้องพยายามทำให้เพื่อนฝูงของเราเลิกสูบบุหรี่ทั้งหมด เราอาจมีเพื่อนบางคนชอบจิบสุหฺญิง(หรือผู้ชาย) เราต้องมีท่าทีในการประณามและชำระสิ่งเหล่านี้จากแวดวงเพื่อนฝูง

ประหนึ่งว่าเป็นการทำทาสังคมทั้งหมด บางคนอาจจะพูดว่าฉันคนเดียวจะสามารถแก้ไขปัญหาสังคมทั้งหมดได้หรือ การที่เราเห็นว่าสิ่งนี้เป็นเรื่องยากลำบากหรือใหญ่โต เพราะต่างคนต่างคิดและรับผิดชอบ แต่ถ้าหากเยาวชนหนุ่มสาวทุกคนมีทิศทางเดียวในการปรับตัวให้เป็นแบบอย่างอันดีงามและเรียกร้องสังคมให้ปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นนั้น หน้าที่ของแต่ละคนก็จะเบาลง เราเริ่มดี เริ่มเป็นคนดีและเชิญชวนสู่ความดี เลิกความชั่วและปราบปรามความชั่ว แล้วเราจะเห็นว่าหลายคนในสังคมจะปฏิบัติตามและจะกล้าทำเหมือนเรา เมื่อนั้นเราก็จะมีผลบุญมหาศาลที่สะสมมาจากความดีที่คนอื่นเลียนแบบเรา

3.4.7 เยาวชนมุสลิมกับสื่อและเทคโนโลยี

การสื่อสารในยุคปัจจุบันได้รับการพัฒนาอย่างมาก จนกระทั่งไม่มีใครสามารถตามผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีได้ทัน เพราะมันมีความก้าวหน้าทุกวันที่เดียว คนส่วนมากพูดว่าการสื่อสารเป็นดาบสองคม เนื่องจากมันมีทั้งเราและโทษ แต่ที่จริงประโยชน์และความเสียหายนั้นอยู่ที่คนใช้ ไม่ได้อยู่ที่การสื่อสาร อาทิเช่น โทรศัพท์มือถือ คนที่ใช้มันต่างหากที่จะทำให้เครื่องมือนี้มีประโยชน์ต่อชีวิตหรือเป็นความหายนะต่อสังคม โทรศัพท์มือถือช่วยประหยัดเวลาและเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมต่างๆอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับการทำธุรกิจหรือใช้ในกรณีฉุกเฉินและจำเป็น แต่หากเป็นการสื่อสารเพื่อความชั่ว อาทิเช่น วัยรุ่นหนุ่มสาวที่ใช้พูดคุยกันโดยไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์และไม่คำนึงถึงข้อผิดพลาดห้ามในอิสลาม ย่อมส่งผลอันเลวร้ายต่อครอบครัวและสังคม ก็มากน้อยที่ครอบครัวหลายครอบครัว ชีวิตหลายชีวิต ต้องประสบภัยและความวิบัติแห่งอุบายของผู้ไม่มีความรับผิดชอบ โดยใช้โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือในการทำร้ายผู้อื่น เราเคยคิดไหมว่า ถ้าเราใช้ชีวิตโดยปราศจากมือถือเราจะอยู่ได้ไหม เราจะมีความสุขไหม เรานี้แหละเป็นผู้สร้างระบบชีวิต และเป็นผู้กำหนดสิ่งจำเป็นในชีวิตของเรา โทรศัพท์ก็เช่นเดียวกัน มันกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสนุกสนานในครอบครัวโดยไม่มีใครนึกว่าจะมีสิ่งอื่นที่มีบทบาทในครอบครัวแทนโทรศัพท์ จึงเกิดการเข้าใจว่าชีวิตของเราผูกพันกับการสื่อสารหลายประเภทแบบนี้ ทำให้เราคิดว่าชีวิตของเราจะล้มเหลวหากไม่มีระบบการสื่อสารดังกล่าว เราเคยคิดไหมว่า ถ้าเราใช้ชีวิตได้โดยไม่ต้องดูทีวี ถ้าต้องการเสาะหาข่าวสารก็ติดตามหนังสือพิมพ์หรือเว็บไซต์ข่าวทางอินเทอร์เน็ต เราจะสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้หรือไม่

วัฒนธรรมตะวันตกได้นำเสนอรูปแบบแห่งชีวิตของพวกเขาให้ประชาคมโลกบริโภคและใช้ชีวิตเหมือนเขา จึงไม่มีอะไรที่เป็นกิจกรรมโดดเด่นในสังคมนอกจากต้องผ่านการประทับตราจากสื่อตะวันตก แม้กระทั่งความสนใจในประเด็นหนึ่งประเด็นใดก็ต้องรอข้อเสนอแนะจากสื่อตะวันตก ในสังคมไทยวัยรุ่นหนุ่มสาวมุ่งกางเกงเอดว้าโดยไม่มีกรวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางทางสื่อมวลชน แต่เมื่อเป็นข่าวทางสื่อของประเทศอเมริกาว่ากางเกงเอดว้า นั้นจะถูกห้ามในรัฐ

หนึ่ง ก็กลายเป็นข่าวที่มีน้ำหนักรู้ที่จะกระตุ้นให้นักวิชาการ นักสังคม และสื่อ นำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นนี้กันอย่างกว้างขวาง การสื่อสารเปรียบเสมือนแว่นตาที่ทำให้มองเห็นได้ชัดขึ้น ทรายใดการสื่อสารที่เราใช้มีรูปแบบและเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอื่นที่มีใช้อิสลามนั้น การวิเคราะห์ปัญหาที่ต้องมุ่งไปตามภาพที่เราได้รับมาจากแว่นตาอันนั้น เขาชนหนุ่มสาวที่เข้าไปดูเว็บไซต์ที่เผยแพร่ชีวิตของชาวตะวันตกในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความบันเทิง หรืออื่นๆ พอลงมาอยู่ในสังคมของเขาก็ย่อมเกิดการเปรียบเทียบ และด้วยการที่เขาชนด้อยประสบการณ์ อาจเกิดความเข้าใจว่าชีวิตของตนจะไม่สมบูรณ์และบรรลุความสำเร็จจนกว่าจะให้ระบอบชีวิตแบบชาวตะวันตกปรากฏในชีวิตของตน และนั่นคือความวิตติที่เขาชนหนุ่มสาวต้องประสบหากไม่มีพื้นฐานแห่งอิมาน หรือไม่มีความภูมิใจในศาสนาของตน

เราต้องการให้เขาชนหนุ่มสาวของเราไม่ใช่เป็นเพียงผู้บริโภคเทคโนโลยีและการสื่อสารของผู้อื่นเท่านั้น แต่ต้องการให้พวกเราเป็นผู้ผลิต ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับชีวิตของมุสลิม อย่างน้อยที่สุดก็เป็นผู้บริโภคแบบคัดเลือกและรู้จักสรรหาสิ่งที่ดี เพื่อจัดการความชั่วที่ผ่านมาทางสื่อมิให้มีอิทธิพลหรือความสำคัญในชีวิตของตน มีนักเขียนท่านหนึ่งเคยวิเคราะห์ว่า คนที่ใช้โทรศัพท์มือถือมักจะเป็นคนที่ไม่มีความสำคัญและได้ให้เหตุผลว่า คนที่มีความสำคัญนั้นจะไม่มีโอกาสหรือเวลาใช้มือถือ เช่น บรรดาภคินี ผู้นำประเทศ ซึ่งจะมีคนที่ใช้โทรศัพท์มือถือแทน เพราะพวกเขาเหล่านั้นจะมีภารกิจมากมาย วัยรุ่นมุสลิมของเราทำไมไม่คิดว่า อุปกรณ์สื่อสารและเทคโนโลยีไม่ใช่เครื่องหมายที่แสดงว่าผู้ใช้นั้นเป็นคนสำคัญ หากเป็นเครื่องหมายแห่งความฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย และเป็นลักษณะของผู้มีเวลามากและไม่รู้จะใช้เวลาไปอย่างไร ที่กล่าวมานี้ไม่ใช่เป็นการต่อต้านเทคโนโลยีและการสื่อสารแต่อย่างใด แต่เป็นการเรียกร้องให้เขาชนหนุ่มสาวตั้งสติ มีวิจรรณญาณและความสมดุลในการบริโภคเทคโนโลยี เพราะในชีวิตของเรามีหลายอย่างที่เทคโนโลยีช่วยอะไรไม่ได้ เราก็อย่างหลงตามภาพโฆษณาที่หลอกลวงให้กิเลสของเราพุ่งไปสู่ความวิตติโดยไม่รู้ตัว แทนที่มนุษย์จะเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความสุขในชีวิต แต่เทคโนโลยีกลับเป็นผู้ใช้มนุษย์จนสร้างความลำบากใจให้แก่มนุษย์เสียเอง

3.4.8 เขาชนมุสลิมกับการเมือง

การเมืองในสังคมใช้ระบอบประชาธิปไตยเป็นหลัก ซึ่งในทัศนะของอิสลาม ระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นระบอบที่ขัดกับหลักการอิสลามหลายด้าน เช่น ด้านความศรัทธา เพราะระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิแก่ผู้แทนราษฎรเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของแผ่นดิน ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในซูเราะฮ์ อัลอันอาม อายะฮ์ที่ 57 ความว่า “แท้จริงการชี้ขาดนั้นมีสิทธิของใครอื่นนอกจากเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น” ส่วนด้านศีลธรรมและคุณธรรม ระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญแก่เสียงส่วนมาก โดยไม่คำนึงว่าส่วนมากนั้นยึดใน

ความถูกต้องหรือไม่ จึงส่งผลให้คนชั่วสามารถอ้างสิทธิของตนเพื่อทำความชั่ว ดังที่เราเห็นพวกกรักร่วมเพศที่กำลังมีบทบาทและมีอิทธิพลทางด้านการเมืองและสังคมในประเทศตะวันตก ก็เพราะระบอบประชาธิปไตยนั้นหลบลี้หนีห่างต่อสิ่งที่ทำลายศีลธรรม ถ้าหากเป็นเสียงส่วนมาก ระบอบประชาธิปไตยยังมีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสถาบันองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เพราะเป็นระบอบที่ทำให้ผู้คนในสังคมยึดพรรคพวก หาเสียงโดยปราศจากผลงานและเหตุผล ถนัดในการประชุมนอกรอบ (ล็อบบี้) ดังกล่าวทั้งปวงเป็นอุปสรรคที่ทำให้เยาวชนหนุ่มสาวอี้อัดหนักใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองเพื่อบริหารสังคม นั้นแหละครับคือสิ่งที่ทำทนายสำหรับพวกเรา เพราะพวกเราคือความหวังของสังคม พวกเรา (ไอ้บรรดาเยาวชนหนุ่มสาว) เป็นอนาคตของสังคม อย่ามองพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่ผิดหลักการแล้วนำมาอ้างเป็นอุปสรรค พวกเรามีหน้าที่ในการศึกษาปัญหาต่างๆและนำเสนอรูปแบบที่จะไม่ให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นหรือให้มีน้อยลง พวกเรามีหน้าที่ที่จะนำเสนอรูปแบบแห่งการบริหารสังคมโดยปราศจากมลทินและความสกปรกของการเมือง อาทิเช่น คอร์รัปชัน ลินบน และอื่นๆ

แม้ว่าสังคมจะดูถูกหนุ่มสาวและมีการยึดติดกับความผิดที่ถูกสืบทอดมาในสังคมด้วยน้ำมือของผู้ใหญ่บางคน เพราะการยึดติดกับความผิดของผู้ใหญ่ย่อมเป็นความหายนะในวันอาคิระห์ (วันสิ้นโลก) ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในสุเราะฮ์อัลอะหฺซาบ อายะฮ์ที่ 67 ความว่า “และพวกเขา (คือผู้ปฏิเสธที่เข้านรก) ข้าแต่พระเจ้าของเรา แท้จริงเราได้เชื่อฟังปฏิบัติตามบรรดาหัวหน้าของเราและบรรดาผู้ใหญ่ของเรา ” ดังนั้นพวกเขาได้ทำให้พวกเราหลง โดยแน่นอน การยึดติดกับความผิดของผู้ใหญ่นั้นไม่เกี่ยวกับการเคารพผู้ใหญ่แต่อย่างใด การเคารพนับถือผู้ใหญ่ก็เพราะผู้เป็นใหญ่นั้นใหญ่ด้วยความถูกต้อง ไม่ใช่ใหญ่ด้วยอายุและความอาวุโส เพราะตามธรรมเนียมประเพณีเขาเรียกกันคนแก่ แต่ผู้ใหญ่คือผู้ที่ยึดมั่นกับความถูกต้องและต่อสู้เพื่อสังคม ซึ่งอาจเข้าใจว่าเราไม่เคารพผู้ใหญ่ เพราะเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในสังคมว่าเยาวชนหนุ่มสาวที่ไม่ยอมรับในความผิดของบรรพบุรุษจะถูกกล่าวหาว่าไม่เคารพผู้ใหญ่ จึงอยากให้กำลังใจและตักเตือนว่า หากเป็นความถูกต้องเราต้องเคารพผู้ใหญ่อย่างเต็มที่ แต่หากเป็นความผิดตามหลักการศาสนา เรามีหน้าที่เชื่อฟังพระเจ้าผู้เป็นเจ้าและปฏิบัติตามหลักการเท่านั้น บทบาทหรือการเคลื่อนไหวของเราไม่ว่าจะเป็นการเมืองหรือการทำงานในสังคม ขอให้เรายึดในประเด็นนี้และมีมาตรการอันเข้มงวด เพื่อให้เยาวชนหนุ่มสาวเป็นความหวังของประชาชาติอิสลามอย่างแท้จริง

4. ผู้นำมุสลิม

ผู้นำเป็น บุคคลในชุมชนหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติที่น่าพึงปรารถนาโดยทั่วไปในระดับที่ค่อนข้างสูงเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์เดียวหรือหลายประการก็ตาม บุคคลชั้นนำอาจจะเป็นผู้มีอำนาจได้รับการยกย่อง นับถือ มีทรัพย์สิน หรือความสามารถหลาย ๆ ด้าน คุณสมบัติดังกล่าวนี้อาจจะมีแต่เพียงประการเดียวหรือหลายประการร่วมกันก็ได้ และสำหรับบุคคลซึ่งอยู่ในกลุ่มบุคคลชั้นนำที่มีอำนาจ เรียกว่า “ผู้นำ” (Leader) นั้น ในการพิจารณาครั้งนี้จะพิจารณาถึงทั้งผู้ที่มีอำนาจที่ติดมากับสถาบันที่บุคคลผู้นั้นมีตำแหน่งสังกัดอยู่ และผู้ที่มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม (ผู้ที่ไม่ใช่ผู้นำ) หรือเป็นผู้ที่มีความสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ในสถานการณ์นั้น ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้นำตามหลักศาสนา อิสลาม มีความสำคัญยิ่งที่เดียว เพราะนี่ไม่ใช่เฉพาะผู้นำทางโลกเท่านั้น แต่เป็นผู้นำทั้งทางโลกและทางธรรมในเวลาเดียวกัน ผู้นำในอิสลามจึงแบกรับการมอบหมาย หรือที่ภาษาอาหรับเรียกว่า อะมานะฮ์ ไว้ ดังนั้นผู้นำศาสนาอิสลามจึงต้องเป็นผู้มีศาสนา มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร ปกครอง ตามอัลกุรอาน และแบบอย่างของท่านศาสดา ﷺ เป็นทางนำ ไม่ใช่ด้วยการสืบทอดเครือญาติ ความเป็นนักเลง และความร่ำรวย แต่ไม่มีความรู้ทางศาสนา (หลักธรรม) ผู้นำมุสลิมต้องเรียกร้องสัจปุรุษไปสู่ความดี ปราบปรามความชั่ว

ผู้นำมุสลิมซึ่งเป็นผู้นำของสังคมนุสลิมนั้น เป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาของสังคมนุสลิมในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา อันเป็นไปตามลักษณะของสังคมในอดีตที่ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของการศึกษา สังคมมีการทุ่มเทแรงกายแรงใจหรือพลังศรัทธาและทรัพย์สินเงินทองจำนวนมากในการก่อสร้างและทำนุบำรุงมัสยิดให้เป็นศูนย์กลางในการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน (ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหิม, 2553)

4.1 บทบาทของผู้นำมุสลิมในงานพัฒนาชุมชน

ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมชาวไทยมุสลิมอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิม แม้แต่บุคคลสำคัญของชุมชนเองก็มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองไปด้วย ผู้ที่จำกัดตนเองอยู่แต่ในวิชาการด้านศาสนาเป็นวิชาการที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองมีมากยิ่งขึ้น เมื่อสัมพันธ์ภาพทางสังคมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะทางสังคมดังกล่าว ผู้นำมุสลิมจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชน จึงนับได้ว่าผู้นำมุสลิมมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของชาวมุสลิม (อังกนา บุญสิทธิ์, 2531)

การพัฒนาชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามการพัฒนาในระดับประเทศ และบุคคลที่สำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนานั้นคือผู้นำมุสลิม ดังที่ สุวิชา ยี่สุนทร (2533) ได้กล่าวบทบาทผู้นำไว้ 3 ด้านคือ

ด้านที่ 1 บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาชุมชนด้านสังคม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีหลักคำสอนของศาสนาเป็นวิถีชีวิต ฉะนั้นบุคคลที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน คือ โต๊ะอิหม่าม ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญในสังคมไม่ว่าจะเป็นบทบาททางด้านศาสนา และบทบาททางด้านการศึกษา โดยทางด้านศาสนา โต๊ะอิหม่ามจะมีบทบาทตามบทบัญญัติของกฎหมายดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธีของสัปบุรุษ
- 2) เป็นประธานกรรมการประจำมัสยิด รับผิดชอบร่วมกับกรรมการอื่น ๆ
- 3) ทำหน้าที่เป็นอิหม่ามที่กำหนดไว้ในในธรรมวินัย จากคัมภีร์อัลกุรอาน
- 4) ปกครองสอดส่องดูแลสัปบุรุษในมัสยิดให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
- ข้อบังคับและระเบียบของคณะกรรมการอิสลามต่าง ๆ ด้วย
- 5) อบรมสั่งสอนวิทยาการทางศาสนาแก่ปวงสัปบุรุษ
- 6) อำนวยความสะดวกแก่บรรดาสัปบุรุษในการบำเพ็ญกุศลแก่อิสลามิกชน

ทางด้านอาณาจักรนอกจากเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ทางศาสนาแล้วจะมีอำนาจทั้งทางการเมืองและไม่เป็นทางการเมืองเป็นอำนาจแฝงอื่น ๆ มากมายมีบทบาทและหน้าที่จนเป็นที่รัก เคารพ นับถือในสังคมมุสลิม บทบาทในด้านอาณาจักรพอสรุปได้ดังนี้ (สุวิชา ยี่สุนทร, 2533)

- 1) เป็นที่ปรึกษาของฝ่ายบ้านเมืองตั้งแต่ระดับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จนถึงนายอำเภอ
- 2) ทำหน้าที่คอยประสานงานระหว่างราษฎรกับข้าราชการ
- 3) เป็นตัวแทนหรือศูนย์กลางของการปกครองในระดับหมู่บ้านหรือตำบล
- 4) เป็นตัวแทนหรือศูนย์กลางในด้านอนามัย
- 5) เป็นตัวแทนในการพัฒนาชุมชน
- 6) เป็นตัวแทนในการอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่รวมศิลปกรรมต่าง ๆ ตลอดจนเสมือนพิพิธภัณฑ์

ด้านที่ 2 บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษา สำหรับทางด้านการศึกษาบุคคลที่มีความสำคัญมากคือ โต๊ะครู และในสังคมมุสลิมถือว่า โต๊ะครูเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลสูงสุด โต๊ะครูที่ไม่มีชื่อเสียงก็จะมีลูกศิษย์เฉพาะในหมู่บ้านหรือในตำบล

ส่วนโตะครูที่มีชื่อเสียงมากก็จะมีลูกศิษย์จากอำเภออื่นหรือจากต่างจังหวัดมาเรียนด้วย สำหรับคุณลักษณะของบุคคลที่จะเป็นโตะครูจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้แตกฉานในทางศาสนาอิสลามที่เรียกกันตามศัพท์ภาษาอาหรับว่า “อาลิม” (Alim) จากการศึกษาจำลองสถานการณ์เรื่องบทบาทของโตะครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าโตะครูที่มีอายุ 45 ปีลงมาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐได้มากกว่ากลุ่มโตะครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป และโตะครูที่มีเวลาทำการสอนต่ำกว่า 10 ปี สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐได้มากกว่ากลุ่มโตะครูที่มีเวลาทำการสอนตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป และโตะครูที่มีเวลาทำการสอนน้อยมีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนมากกว่าโตะครูที่มีเวลาทำการสอนมาก ส่วนโตะครูที่มีการศึกษาภายในประเทศมีความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษามากกว่าโตะครูที่มีการศึกษาจากต่างประเทศ (คณิต ไช้มุกด์ และคณะ, 2525)

ด้านที่ 3 บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาชุมชนด้านการเมืองการปกครอง บทบาทของผู้นำมุสลิมในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การที่บรรดาผู้นำมุสลิมได้มีการเรียกร้องไปยังรัฐบาลให้ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล มีสิทธิในการปกครองเป็นกรณีพิเศษโดยการนำหลักกฎหมายอิสลามบางส่วนมาใช้ เพราะประชาชนในแถบนี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2527) รัฐจึงต้องมีการออกตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาสำหรับใช้เฉพาะชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามและอำนวยความสะดวกต่อชาวมลายูมุสลิม ตลอดจนเป็นการควบคุมไปพร้อม ๆ กันด้วย ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ.2488

นอกจากนี้รัฐได้ออกกฎหมายพิเศษสำหรับชาวไทยมุสลิมทั่วประเทศอีกหลายฉบับ เช่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ.2488 พระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.2490 กฎกระทรวง (พ.ศ.2491) ออกตามความในพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ.2490 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2591 และระเบียบการจดทะเบียนมัสยิด พ.ศ.2491

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการกำหนดสิทธิของชาวไทยมุสลิม เช่น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในหมวด 3 “สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล” มาตรา 37 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิยามของศาสนา หรือลัทธินิยมในศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตาม ศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติตามพิธีกรรมตามความเชื่อของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือ

ศีลธรรมอันดีของประชาชน ” (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2553) ในด้านบริหาร ได้มีมุสลิมเข้าทำหน้าที่บริหารประเทศในตำแหน่งรัฐมนตรีในหลายตำแหน่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนักการเมืองที่ได้เข้าร่วมเป็นฝ่ายบริหารจะทำหน้าที่เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิที่มุสลิมควรได้รับ เช่น ในปี พ.ศ.2489-2491 มุสลิมได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการเรียกร้องให้มีการตัดสินคดีใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยให้มีการตั้งศาลอะโตะยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และในด้านตุลาการ มุสลิมได้ส่วนในกระบวนการตุลาการ คือ ตำแหน่ง “อะโตะยุติธรรม” อันหมายถึง ข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งได้รับตำแหน่งให้เป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก จังหวัดที่ใช้คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล (อุทัย หิรัญ โท, 2524)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเยาวชนปรากฏว่ามีงานวิจัยที่สำคัญอยู่ 5 เรื่องคือ

นฤมน สมัตตะ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนชุมชนตำบลวังทรายพูน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่า

1. สภาพการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตามประเด็นที่ทำการศึกษาทั้ง 4 ด้าน 1) ด้านสุขภาพและการป้องกัน สรุปได้ดังนี้ มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายโดยการแข่งขันกีฬาตามเทศกาล และกิจกรรมออกกำลังกายทุกเช้าก่อนเข้าเรียน กิจกรรมแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน 2) ด้านสติปัญญาและความสามารถ สรุปได้ดังนี้ ดำเนินงานโดยจัดกิจกรรมพัฒนาจิตใจตามวันสำคัญทางศาสนา ประเพณี เช่น กิจกรรมวันเข้าพรรษา ออกพรรษา วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ มีการทำบุญตักบาตรและสืบสานวัฒนธรรมไทย 3) ด้านอารมณ์และความรับผิดชอบตามวัย สรุปได้ดังนี้ ดำเนินงานโดยมีกิจกรรม เช่น การดำเนินงานส่งเสริมงานวิชาการและงานกิจกรรมพัฒนาสังคม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม สรุปได้ดังนี้ ดำเนินงานให้เกิดการเรียนรู้ เช่น มีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

2. ปัญหาการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตามประเด็นที่ทำการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพและการป้องกัน มีปัญหาเรื่องความไม่ตระหนัก เพราะว่าเด็กและเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการออกกำลังกายและการรักษาสุขภาพ 2) ด้านสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน ขาดความร่วมมือ เพราะว่าในการดำเนินงานเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ 3) ด้านอารมณ์และความรับผิดชอบตามวัย มีปัญหาครอบครัวแตกแยก เพราะว่าเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับตา ยาย ผู้สูงอายุเนื่องจากบิดามารดาต้องไปทำงานต่างจังหวัด และ 4) ด้านการมี

ส่วนร่วมในชุมชนและสังคม ขาดความร่วมมือและงบประมาณ เพราะว่าการดำเนินงานเด็กและเยาวชนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสังคมในกลุ่มเยาวชนนอกสถานศึกษาและขาดงบประมาณในการทำกิจกรรม

3. ปัญหาด้านศักยภาพเด็กและเยาวชนตามประเด็นที่ทำการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ

1) ด้านสุขภาพและการป้องกัน มีปัญหาเรื่องเวลาในการออกกำลังกาย เพราะว่าเด็กและเยาวชนเรียนหนังสือ ทำงาน ทำไร่ ทำนา ถึง ไม่มีเวลาในการออกกำลังกายและสถานที่ ขาดอุปกรณ์ และการรวมตัวในการออกกำลังไม่พร้อมเพียงกัน 2) ด้านสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน มีปัญหา เพราะว่าในการเรียนรู้ที่จะแสวงหาข้อมูลในการตัดสินใจ รู้จักคิด รู้จักเลือกสารสนเทศที่ดี และเหมาะสมด้วยตนเองนั้นเด็กและเยาวชนขาดทักษะและความอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ แหล่งข้อมูลไม่เพียงพอกับความต้องการ 3) ด้านอารมณ์และความรับผิดชอบตามวัย ไม่มีการวางแผน เพราะว่าการทำงานแบบร่วมมือเด็กและเยาวชนยังไม่มีการวางแผนที่ดีในการทำงานเช่น การแบ่งหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละคน และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม ขาดการมีส่วนร่วม เพราะว่าครู ผู้ปกครอง และชุมชนไม่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

4. ความต้องการด้านศักยภาพเด็กและเยาวชนตามประเด็นที่ทำการศึกษาทั้ง 4

ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพและการป้องกัน ต้องการคำแนะนำ เพราะว่าเด็กและเยาวชนต้องการคำแนะนำและข้อมูลในการทำประกัน พร้อมทั้งการบริการอย่างต่อเนื่องและให้ครอบคลุมกับเด็กและเยาวชนทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา 2) ด้านสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน ความ ต้องการให้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าเด็กและเยาวชนมีความต้องการให้บิดามารดา ครูและสื่อมวลชนร่วมมือกันดูแล จัดกิจกรรม ให้คำแนะนำพร้อมทั้งมีกิจกรรมการศึกษาจากแหล่งจริง 3) ด้านอารมณ์และความรับผิดชอบตามวัย ต้องการการเลี้ยงดูด้วยความรัก เพราะว่าเด็กและเยาวชนต้องการใช้เหตุผล การมีเวลา ความรักความเข้าใจในการเลี้ยงดู พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม ต้องการการมีส่วนร่วม เพราะว่าเด็กและเยาวชนต้องการให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

5. แนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพและการป้องกัน ผู้นำในท้องถิ่น ผู้ปกครอง วัด โรงเรียน ให้ความร่วมมือ ในการส่งเสริมสุขภาพเด็กและ

เยาวชน 2) ด้านสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนเพื่อสร้างความรักความสามัคคี 3) ด้านอารมณ์และความรับผิดชอบตามวัย จัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันผู้สูงอายุ โดยผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง วัด โรงเรียนมี

ส่วนร่วมในกิจกรรม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม สร้างให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมทางชุมชนและสังคม เพื่อให้เกิดความรัก ความห่วงใยกับชุมชนของตนเอง

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน โดยปัญหาอยู่ที่การขาดการดูแลจากผู้ปกครองที่ทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงผู้นำในชุมชนตลอดจนประชาชนในหมู่บ้านไม่ได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพเท่าที่ควร จากปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ผู้นำในท้องถิ่น ผู้ปกครอง จึงจะต้องเป็น ให้ความร่วมมือ ในการส่งเสริมเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้วิจัยได้ประเด็นว่าแนวทางในการดูแลเยาวชนควรได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน ในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน

ศรา หรั่งโสภณ (2550) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ควรจัดหลักสูตรสายสามัญขั้นพื้นฐานหลักวิชาชีพ หลักสูตรทักษะชีวิต และหลักสูตรพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคม 2) ด้านเวลาที่จะจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการเรียนการสอนทั้งวัน โดยคำนึงถึงหลักสูตรและลักษณะวิชา 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดแบบในชั้นเรียน และแบบเรียนแบบพบกลุ่ม 4) ด้านกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสออกไปเรียนรู้ภายนอกศูนย์ฝึกฯ 5) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน 6) ด้านสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนควรจัดให้มีห้องเรียนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก 7) ด้านแหล่งการเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดไว้ให้เด็กและเยาวชนได้ใช้บริการ โดยมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล 8) ด้านผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอน ควรมีมีกระบวนการคัดเลือกบุคคลที่เป็นมาตรฐาน มีความเป็นครูและมีความรู้ด้านจิตวิทยาวัยรุ่น และ 9) ด้านความต้องการหลังจากเรียนจบหลักสูตร ควรประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การรับรองวุฒิบัตรที่เด็กและเยาวชนได้รับหลังจากเรียนจบหลักสูตร

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน ในด้านต่างๆ โดยที่ผู้วิจัยได้ประเด็นหนึ่งที่มองว่าการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาของสังคมควรมีรูปแบบการศึกษาเป็นอย่างไรจึงจะทำให้สามารถสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพได้

งามจิต ใจตรง (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากเด็กและเยาวชนพบว่า เกิดจากการคบเพื่อนเสเพลมากที่สุด รองลงมาความอยากลองอยากรู้ อยากเห็น และความห่างไกลศาสนา วัฒนธรรมค่านิยมที่ต่ำที่สุด จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกิดจากด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาด้านเด็กถูกใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม และจากตัวเด็กและเยาวชนน้อยที่สุด 2) สภาพปัญหาที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ ความเคร่งครัดของกฎระเบียบ ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน ไม่มีที่อยู่อาศัยหลังพ้นการฝึกและอบรมน้อยที่สุด และ 3) ความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พบว่า การขัดเกลา การป้องกัน การบำบัด ตามลำดับ

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็น แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่ไม่ใช่เกิดจากตัวเด็กที่เป็นปัจจัยให้เด็กกระทำผิดแต่ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เด็กอยู่ต่างหากเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กกระทำผิด โดยที่ผู้วิจัยได้ประเด็นจากการศึกษาที่คล้ายกันคือ การนำมาผ่านกระบวนการขัดเกลา ที่สังคมยอมรับจะทำให้สามารถป้องกันการกระทำผิดของเยาวชนได้ตามลำดับ

อัมภรณ์ บุญจิต (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิวี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิวี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยด้านสังคมมีระดับความเสี่ยงสูง ได้แก่ การมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานเริงรมย์ใกล้ที่พัก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และด้านปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนมีระดับความเสี่ยงสูง 2) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิวี จังหวัดกำแพงเพชร คือ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย การมีคู่นอนมากกว่า 1 คน เคยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย และพบว่าส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุระหว่าง 14-17 ปี 3) แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเด็กและเยาวชนในชุมชนเกาะทิวี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ด้านสังคมชุมชนควรปรับปรุง หรือ ควบคุมสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เด็กและเยาวชนห่างไกลสิ่งที่ถูกใจใจเด็กและเยาวชน ชุมชนควรเสนอให้เทศบาลเมืองกำแพงเพชรจัดทำแผน/โครงการหรือ กิจกรรมเสริมสร้างความสามารถในการป้องกันตนเองของเด็กและเยาวชนให้รอดปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ และอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย การมีคู่นอนหลายคน และการตั้งครกโดยไม่มีพึงประสงค์ ด้านครอบครัวผู้ปกครองควรเอาใจใส่ดูแลเด็กและเยาวชนในการปกครองอย่างใกล้ชิด ด้านกลุ่มเพื่อนผู้ปกครอง โรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการคบเพื่อนที่ดี

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนคือ การมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสถานเริงรมย์ใกล้ที่พัก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว โดยที่เห็นว่าเป็นแนวทางการแก้ไข ชุมชนควรปรับปรุง หรือ ควบคุมสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เด็กและเยาวชนห่างไกลสิ่งที่ถูกงูใจ ดังนั้น ผู้วิจัยมองว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยข้อผู้วิจัยเองในด้านที่ว่า ตัวชุมชน ผู้นำชุมชนจะเป็นตัวตั้งตัวตีที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม หรือชุมชนของตนเอง

ปกรณ สัทธิลิส (2545) ศึกษาเรื่องรูปแบบการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กิจกรรมหลังเลิกเรียนของวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่คือ ดูแลตัวเอง เช่น ซักผ้ารีดผ้าเอง และช่วยงานบ้านผู้ปกครอง กิจกรรมในการพักผ่อนของวัยรุ่นคือ ดูโทรทัศน์และฟังวิทยุโดยรายการที่ชื่นชอบ คือ รายการ มิวสิก วิดีโอเพลง เพลงที่ฟังส่วนใหญ่เป็นเพลงรักสบาย และเพลงสากล ประเภทของสินค้าที่ชอบปิ้ง คือ เสื้อผ้า เทป และซีดี ประเภทสินค้าไฮเทคที่มีเป็นของตัวเอง ชายของถูกข้างถนนมากกว่า เพราะของเหมือนกันแต่ราคาประหยัดกว่า ส่วนวัยรุ่นชายส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬามากกว่า โดยกีฬาที่ชอบเล่นคือฟุตบอล ประเภทอาหารที่วัยรุ่นชอบทานนอกบ้านยังเป็นอาหารไทย โดยเฉพาะอาหารจานเดียวตามตลาดได้รุ่ง โดยเหตุผลในการไปทานอาหารนอกบ้านคือไปกับครอบครัวและนัดเจอเพื่อน ๆ วัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบเที่ยวธรรมชาติมากกว่าเที่ยวสถานบันเทิงกลางคืน และสถานบันเทิงที่ใช้บริการบ่อยที่สุดคือ โรงภาพยนตร์ สถานที่เที่ยวตามธรรมชาติที่ชอบคือ ทะเล เกาะ ป่าเขาลำเนาไพร โดยรูปแบบการท่องเที่ยวที่ชอบคือ ผจญภัย และแคมป์ปิ้ง แหล่งนัดพบเพื่อน ๆ เป็นประจำคือ ในบริเวณสถานศึกษา และห้างสรรพสินค้าเช่นทรูสแควร์

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็น รูปแบบการใช้ชีวิตของวัยรุ่น ที่สามารถนำไปอ้างอิงในงานวิจัยของผู้วิจัยได้ว่าในสภาพแวดล้อมในปัจจุบันวัยรุ่นมีสิ่งแวดล้อมที่สามารถจะทำให้การใช้ชีวิตที่จะอยู่ในแนวทางของศาสนาที่มีศีลธรรมอันดีงามที่จะสามมารถทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบได้ยากเข้าไปทุกที

Laehee (2012a) ศึกษาเรื่อง Needs for Behavioral Refinement Based on Islamic Principles Among Muslim Juveniles With Risky Types of Behavior in Three Southern-Border Provinces of Thailandพบว่า ความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามทั้ง 10 ด้าน มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$) โดยกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมาดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามอยู่ในระดับน้อย ในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง /ปกติ จำนวน 8 ด้าน คือ 1) ด้านการคบเพื่อน

เพศเดียวกัน 1.37 เท่า 2) ด้านการคบเพื่อนต่างเพศ 1.48 เท่า 3) ด้านการศึกษา 1.50 เท่า 4) ด้านการใช้เวลาว่าง 1.62 เท่า 5) ด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง 1.59 เท่า 6) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 1.72 เท่า 6) ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ 2.10 เท่า 8) และด้านการบำเพ็ญประโยชน์ 1.67 เท่า และกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงมีความต้องการให้ผู้นำมุสลิมดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามอยู่ในระดับปานกลางในอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เสี่ยง /ปกติ จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการห้ามปรามมิให้เกี่ยวข้องกับอบายมุข 1.53 เท่า และด้านการแต่งกาย 1.63 เท่า

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงความต้องการการดูแลพฤติกรรมตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามในด้านต่างๆ โดยผู้นำมุสลิมสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหาเยาวชนมุสลิมได้ในปัจจุบัน

Laehee (2012b) ศึกษาเรื่อง Youth Supervision Based on the Islamic Beliefs of Muslim Leaders in Three Southern Province Communities พบว่า 1) ทุกชุมชนมีการดูแลเยาวชนมุสลิม แต่ส่วนใหญ่เป็นการแยกการทำงานอย่างอิสระระหว่างผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น และระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และเป็นการดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเยาวชนทุกฝ่ายควรมีการประสานความร่วมมือในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะภาครัฐควรกำหนดคนโยบายหน่วยงานรับผิดชอบ และสนับสนุนงบประมาณในการดูแลเยาวชนอย่างจริงจัง 2) แต่ละชุมชนมีวิธีการและกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและคุณลักษณะของผู้นำที่แตกต่างกัน เช่น การจัดตั้งเป็นชมรมเยาวชน และกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ และคณะกรรมการดูแลเยาวชน เป็นต้น โดยวิธีการและกิจกรรมในปัจจุบันยังไม่สามารถดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามได้ รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่ขาดการมีส่วนร่วม และไม่ตรงกับความต้องการของเยาวชน ดังนั้นทุกชุมชนควรเน้นให้มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนหรือชมรมเยาวชนประจำหมู่บ้านและประจำตำบล เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการดูแลเยาวชนด้วยกัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินการ ตั้งแต่กระบวนการคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล 3) ผู้นำมุสลิมมีการดูแลเยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่ให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม แต่ก็ยังมีเยาวชนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีวิถีชีวิตที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม และไม่ปฏิบัติตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมายในปัจจุบัน ดังนั้นบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมให้ความสำคัญและมีความตระหนักในการศึกษาหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นมีวิถีชีวิตตามที่ศาสนาอิสลามกำหนด

และศึกษาหาแนวทางในการป้องกันไม่ให้เยาวชนมีวิถีชีวิตที่ผิดหลักการศาสนาอิสลาม และไม่
 เป็นไปตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ต่อไป

งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดูแลเยาวชนให้อยู่ใน
 กรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและคุณลักษณะของผู้นำที่
 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมใน
 สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยขอเสนอวิธีดำเนินการวิจัย
 ตามลำดับดังนี้

1. พื้นที่ศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่ศึกษาเป็นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี
 ชาวมลายูมุสลิมร้อยละ 79 กล่าวคือในจังหวัดปัตตานีมีชาวมลายูมุสลิม 80 เปอร์เซนต์ (สำนักงาน
 จังหวัดปัตตานี, 2550) จังหวัดยะลามีชาวมลายูมุสลิม 75 เปอร์เซนต์ (สำนักงานจังหวัดยะลา, 2550)
 และจังหวัดนราธิวาสมีชาวมลายูมุสลิม 82 เปอร์เซนต์ (สำนักงานจังหวัดนราธิวาส, 2550) นับว่า
 เป็นพื้นที่ที่มีชาวมลายูมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นของประเทศไทย

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยศึกษาการดูแลเยาวชนให้มี วิถีการ
 ดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ปัจจุบันด้วยสถานการณ์ของโลก
 ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวมลายูมุสลิมทั้ง
 ทางตรงและทางอ้อม เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรหลานเป็นเหตุให้เยาวชนมุสลิมในยุค
 ปัจจุบันเริ่มหันเหออกจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
 Research) ในครั้งนี้มีอยู่ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งที่เป็นผู้นำศาสนา เช่น โต๊ะครู
 โต๊ะอิหม่าม โต๊ะบิลาล โต๊ะคอเต็บ และกรรมการประจำมัสยิด เป็นต้น และผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน

สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น 6 คน

กลุ่มที่ 2 เยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนใต้ 6 คน

กลุ่มที่ 3 นักวิชาการมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 6 คน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยที่คุณสมบัติผู้นำมุสลิมและนักวิชาการมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดูแลเยาวชนอย่างน้อย 3-4 ปี และเยาวชนมุสลิมเป็นเยาวชนในระดับแกนนำที่มีบทบาทในกลุ่มเยาวชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษา

บุคคลทั้งหมด เป็นบุคคลที่เข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้รับทุนบัณฑิตศึกษา ในโครงการวิจัยแบบมุ่งเป้าภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดยให้ตัวแทนในแต่ละจังหวัดประชุมคัดเลือกผู้ที่จะให้ข้อมูลมา กลุ่มละ 2 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นัดหมายการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล หลังจากนัดหมายใช้เวลาสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประมาณ 3-5 ชั่วโมงต่อคน เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา ในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัย นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประชุมระดมสมอง และเวทีวิพากษ์มาประมวลคิดและดำเนินการวิเคราะห์ ของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำเอกสาร ข้อมูล มาอ่าน โดยละเอียดเพื่อทบทวนข้อมูลจากเอกสารที่เก็บรวบรวมของผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูลทั้งหมดหลายๆครั้ง เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาทั้งหมด
2. ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อระบุประเด็นหลักหรือข้อความเชิงวิเคราะห์ ที่บ่งบอกถึงสภาพ และปัญหา ในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน โดยมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา อาศัย การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อลงข้อสรุปเชิงวิเคราะห์ในเบื้องต้นเกี่ยวกับการ รูปแบบ ในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในปัจจุบัน
3. นำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนาให้เป็นคำอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยถ้อยคำที่ต่อเนื่อง และสละสลวย ที่ครอบคลุมประเด็นการวิเคราะห์ที่กำหนด

4. สังเคราะห์สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหา ของ สภาพ และปัญหาของรูปแบบ ในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม ของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข การดูแลเยาวชน ให้เป็นไปตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามโดยผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา ในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลและการวิเคราะห์

การศึกษาสภาพและปัญหาการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้นำมุสลิมจำนวน 6 คน แกนนำเยาวชนจำนวน 6 คน และนักวิชาการมุสลิมจำนวน 6 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อค้นพบสำคัญ 2 ประเด็นดังนี้

1. สภาพการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม

1.1 บุคคลที่ดูแลเยาวชน

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นชุมชนมุสลิม มีมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากทำให้ชุมชนมุสลิมทั้งในเขตเมืองและหมู่บ้านล้วนแต่มีผู้นำมุสลิมที่คอยกำกับดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นผู้นำศาสนา เช่น โต๊ะครู โต๊ะอิหม่าม โต๊ะบิลาล โต๊ะคอเต็บ และคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด และผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินการตามบทบาทและโครงสร้างหน้าที่ที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน โดยแต่ละชุมชนจะมีวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและความสามารถของผู้นำมุสลิม ถือเป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้นำมุสลิมตามหลักการของศาสนาอิสลามที่จะต้องดูแล ปลูกฝัง หลักการอิสลามแก่เยาวชนเพื่อให้เยาวชนมีวิถีชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลาม และสามารถนำพาเยาวชนไปสู่เป้าหมายที่ถูกตั้งตามหลักการของศาสนาอิสลาม ดังเช่นคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำศาสนามีบทบาทมากในการดูแลเยาวชนในชุมชน มีการจัดกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับหลักการทางศาสนา ที่สามารถพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในชุมชนของตนเอง...”

(นายฮารุน, สัมภาษณ์วันที่ 9 ธันวาคม 2555)

“...ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมและดูแลเยาวชนสตรีมุสลิม โดยมีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนสตรีเพื่ออบรมอาชีพให้แก่เยาวชนสตรีที่ไม่มีงานทำ สามารถสร้างรายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีฐานะไม่ค่อยดีได้...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำศาสนามีเครื่องมือในการดูแลเยาวชน เช่น คาตีกา กีรออาตี ที่ทำให้เยาวชนอยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้ ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำศาสนาเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชน โดยใช้เครื่องมือดังกล่าวอย่างเป็นระบบตามโครงสร้าง...”

(นายฮารุน, สัมภาษณ์วันที่ 9 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำศาสนามีแนวทางการดูแลเยาวชนที่มีภาระหน้าที่ชัดเจน ตามโครงสร้างการทำงานของมัสยิดที่กำหนดฝ่ายแต่ละฝ่าย เพื่อให้มีการดูแลและส่งเสริมเยาวชนให้ปฏิบัติตามกรอบของอิสลามและคอยว่ากล่าวตักเตือนเยาวชนที่ปฏิบัติตนนอกกรอบของอิสลามอย่างสม่ำเสมอ...”

(นางสาวรอเบียะ, สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2555)

“...องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ให้การสนับสนุนกิจกรรมในการอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งต่อเยาวชน โดยใช้มัสยิดเป็นเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรม...”

(นายมุหัมมัดอิลมี, สัมภาษณ์วันที่ 14 ธันวาคม 2555)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นผู้นำศาสนาหรือผู้นำท้องถิ่นล้วนแล้วแต่จะต้องมีการเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างความสอดคล้องในการดำเนินกิจกรรม โดยจะต้องมีการเปิดพื้นที่ให้กับเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการจัดกิจกรรมอันส่งผลให้เยาวชนมีความใกล้ชิดกับผู้นำมุสลิมมากยิ่งขึ้น ทำให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณค่าต่อชุมชนและสังคม เกิดการยอมรับในตัวผู้นำมุสลิม จะสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญของผู้นำมุสลิมต่อการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลาม ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...องค์กรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ขับเคลื่อนให้ผู้นำมุสลิม เห็นความสำคัญในการดูแล
เยาวชนตามกรอบของศาสนาอิสลาม และตามความคาดหวังของชุมชนและ
สังคม...”

(นายอนัส, สัมภาษณ์วันที่ 15 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีความตระหนักในหน้าที่ในการดูแลเยาวชน
ตามกรอบของศาสนาอิสลามที่ได้กำหนดไว้ และพยายามสร้างความร่วมมือใน
บทบาทหน้าที่ของตนเองโดยไม่ผลักภาระหน้าที่ว่าเป็นของผู้อื่นหรือองค์กรอื่น...”

(นายอิบรอเฮง, สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม 2555)

“...มัซยิดเป็นองค์กรหลักที่จะทำหน้าที่ในการอบรมจริยธรรมเยาวชนตามกรอบของ
อิสลามและเป็นศูนย์กลางในการศึกษาอิสลามเบื้องต้นสำหรับเยาวชนในชุมชน
เพื่อให้เยาวชนสามารถดำเนินชีวิตตามกรอบของอิสลาม ได้อย่างถูกต้อง...”

(นายอับดุลเราะห์มาน, สัมภาษณ์วันที่ 18 ธันวาคม 2555)

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลหรือองค์กรจะต้องมีการ
บูรณาการการดำเนินกิจกรรมในการดูแลเยาวชน และสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น
ตัวเยาวชนเองรวมไปถึงผู้ปกครองของเยาวชนเองก็ตาม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของผู้นำมุสลิม
บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ใฝ่หวังไว้ โดยที่ผู้นำมุสลิมเองก็ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่
ของตนเองตามบทบาทและโครงสร้างองค์กรอย่างสม่ำเสมอและตระหนักในหน้าที่ตลอดเวลา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในชุมชนถือเป็นภาระหน้าที่
หรือพันธะผูกพันของตัวผู้นำมุสลิมเองในการปฏิบัติหน้าที่ตามโครงสร้างหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
หรือความไว้วางใจจากสมาชิกในชุมชนให้ไปทำตามเป้าหมายของชุมชน หรือหมู่บ้าน
นั้นๆ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนของศาสนาอิสลาม รู้จักเคารพ
สิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบของผู้นำมุสลิม ควรมีความ ความตั้งใจอัน
บริสุทธิ์ ปราศจากความโสมมทั้งหลายและ ซื่อสัตย์สุจริตในภาระงาน จึงจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำ
มุสลิมที่มี อะมานะฮ์ (ความรับผิดชอบ) อย่างแท้จริงจะทำให้ภาระงานของผู้นำมุสลิมบรรลุ
เป้าหมายที่วางไว้และทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดพลังแห่งความรักความสามัคคี ความร่วมมือต่อกัน
อย่างจริงจัง สุดท้ายผู้นำมุสลิมก็จะเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของสมาชิกในชุมชนหรือสังคมอัน
ส่งผลดีต่อกิจกรรมการดูแลของผู้นำมุสลิมที่จะทำให้สมาชิกในชุมชนสามารถให้การยอมรับและ
ยึดถือและปฏิบัติตามผู้นำมุสลิม โดยยึดหลักการของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดและสมบูรณ์ต่อไป

ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีหน้าที่ดูแลความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนและ ทั้งยับยั้งบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบชุมชน จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอน ชักเยาะ และดูแลเยาวชนมุสลิมให้มี พฤติกรรมตามแนวทางที่หลักการศาสนาอิสลามกำหนดไว้ต้องมีความตระหนักและให้ความสำคัญ กับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยกย่อง นับถือ และมีบทบาทหน้าที่โดยตรงใน ชุมชนคือผู้นำมุสลิม โดยสอดคล้องกับ อังคณา บุญสิทธิ์ (2531) กล่าวว่า ในสถานะที่สังคมมุสลิมมี การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ความช่วยเหลือ แก่เยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตที่ดีที่ถูกต้องสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามและตามที่สังคม มุสลิมคาดหวังไว้ อารง สุทธิศาสตร์ (2524) กล่าวว่า ผู้นำศาสนาอิสลามยังเป็นผู้อบรมสั่งสอนใน เรื่องการพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาเกษตรอย่างได้ผล และ Laeheem (2012) ศึกษาพบว่า ทุกชุมชนมีการดูแลเยาวชนมุสลิม โดยผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นมีการจัดตั้งเป็น ชมรมเยาวชนและกลุ่มเยาวชนต่างๆ จนทำให้เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตอยู่ในกรอบตาม หลักการศาสนาอิสลาม

โดยแต่ละชุมชนจะมีวิธีการ ดูแลเยาวชน ที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนขึ้นอยู่กับ บริบทของชุมชนและความสามารถของผู้นำมุสลิมดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2546) กล่าวว่า ตัวแทนทาง ศาสนา ได้แก่ ผู้สอนศาสนา หรือผู้เผยแพร่ธรรมของศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยชักเยาะในแง่ ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกที่ควร ตลอดจนหลักปรัชญาใน การดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลมีหลักคุณธรรมที่มีคุณค่าบางอย่างในการยึดมั่นร่วมกัน ทำให้สังคมเป็น ระเบียบ และลดมรดก บากา และเกษตรชัย และหิม (2550) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนิน ชีวิตของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ผู้นำมุสลิมต้องร่วมกันช่วยปลูกฝังจิตสำนึก ของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตามแนวทางศาสนาอิสลามและตามแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ และ นุญมน สมัตตะ (2551) พบว่า ผู้นำชุมชนควรมีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กและ เยาวชนในด้านสุขภาพและการป้องกัน ด้านสติปัญญาและความสามารถในการทำงาน ด้านอารมณ์ และความรับผิดชอบตามวัย และด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม

1.2 กิจกรรมการดูแลเยาวชน

การปลูกฝังหลักศรัทธา และหลักปฏิบัติแก่เยาวชนล้วนจะต้องสร้างกระบวนการที่ แยกย่อยออกมาเป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของตัวเยาวชนโดยที่ผู้นำ มุสลิมในปัจจุบันมีวิธีการและกิจกรรมในแต่ละชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้ความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับ บริบทของชุมชนในแต่ละชุมชน บุคลากร รวมไปถึงคุณสมบัติของผู้นำมุสลิม ที่มีกรอบในการดูแล ที่เหมือนกันตามหลักการของศาสนาอิสลาม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เยาวชนเป็นเยาวชนมุสลิมที่ดี

ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของหลักการศาสนาอิสลามและละทิ้งการปฏิบัติตามข้อห้ามของหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้ ชุมชน สังคม มีความร่มเย็นเป็นสุข ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ทุกๆวันศุกร์ผู้นำศาสนาจะมีการอ่านคุตบะห์ เป็นการตักเตือนแก่สมาชิกในชุมชน รวมถึงไปถึงเยาวชนในรอบสัปดาห์ทุกๆสัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและเยาวชนตระหนักถึงการปฏิบัติตนในครรลองของศาสนาอิสลามอย่างสม่ำเสมอ...”

(นายอับดุลเราะห์มาน, สัมภาษณ์วันที่ 18 ธันวาคม 2555)

“...ในช่วงฤดูร้อนซึ่งเป็นช่วงปิดภาคเรียนของกิจการบริหารส่วนตำบลจะมีการจัดการแข่งขันกีฬาสัมพันธ์ในระดับเยาวชนในชุมชน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความสามัคคีของเยาวชนในชุมชน ทำให้เยาวชนหันมาให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย และห่างไกลจากยาเสพติด...”

(นายยะยา, สัมภาษณ์วันที่ 19 ธันวาคม 2555)

“...ในตอนกลางคืนที่มัสยิดผู้นำศาสนาจะมีการเรียนการสอนในด้านศาสนาแก่เยาวชนในชุมชนเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้หลักการศาสนา และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ในทุกๆเดือนผู้นำมุสลิมจะมีการพบปะกับกลุ่มเยาวชน โดยมีกิจกรรมเล็กๆน้อยๆ เช่นทำอาหารและกินร่วมกันระหว่างการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเยาวชน...”

(นายอับดุลเราะห์มาน, สัมภาษณ์วันที่ 18 ธันวาคม 2555)

“...ช่วงปิดภาคเรียนผู้นำมุสลิมจะมีการจัดอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในหมู่บ้านในรูปแบบค่ายอบรมจริยธรรมจะจัดขึ้นที่มัสยิด โดยมีครูที่เลี้ยงมาจากที่ต่างๆมาอบรมเยาวชนในชุมชน...”

(นายยะยา, สัมภาษณ์วันที่ 19 ธันวาคม 2555)

“...ในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาจะมีการเชิญผู้รู้ทางศาสนาการบรรยายธรรมต่างๆที่มัสยิดให้แก่เยาวชนในชุมชนรวมถึงไปถึงผู้ปกครองของเยาวชนเอง สามารถสร้างความตระหนักต่อการปฏิบัติตนตามกรอบของอิสลาม...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ในแต่ละเดือนผู้นำท้องถิ่นจะมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของหมู่บ้าน เช่น ทำความสะอาดถนน ดูแลความสะอาดบริเวณมัสยิด...”

(นางสาวรอเบียะ, สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2555)

จากคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิม มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบที่เป็นการแยกส่วนกันระหว่างกิจกรรมภาคศาสนาและกิจกรรมภาคสังคม ข้อมสะท้อนสภาพปัญหาการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมที่ไม่สามารถบูรณาการทางด้านศาสนาเข้ากับรูปแบบกิจกรรมได้อย่างลงตัว บางครั้งในบางกิจกรรมของผู้นำมุสลิมมีเยาวชนประพฤติตัวไม่เหมาะสมตามหลักการศาสนา เช่น การปะปนระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย รวมไปถึงความสม่ำเสมอในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิม ดังคำกล่าวที่ว่า

“...ผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นต่างคนต่างดำเนินกิจกรรมของตนที่คิดว่าอยากจะทำ โดยไม่มีการพูดคุยระหว่างกันและกัน ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมในบางครั้ง...”

(นางสาวรอเบียะ, สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2555)

“...รูปแบบกิจกรรมที่ผู้นำท้องถิ่นจัดขึ้นไม่ค่อยให้ความสำคัญกับหลักการศาสนาเท่าที่ควรบางครั้งมีการกระทำที่ขัดกับหลักการของศาสนาอิสลาม...”

(นายชัยวีร์, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

“...องค์การบริหารส่วนตำบลจัดกิจกรรมตามโครงการของส่วนราชการโดยไม่ได้คำนึงถึงบริบทของชุมชนมุสลิม บางครั้งจะไม่สอดคล้องกับหลักการทางศาสนาอิสลาม...”

(นางสาวรอเบียะ, สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2555)

“...ผู้ใหญ่บ้านนำเยาวชนไปอบรมพัฒนาศักยภาพเยาวชน โครงการของหน่วยงานรัฐที่ดำเนินกิจกรรมที่ขัดกับหลักการอิสลาม เช่น ปะปนระหว่างหญิงและชาย...”

(นายอนัส, สัมภาษณ์วันที่ 15 ธันวาคม 2555)

“...ผู้ใหญ่บ้านจะมีกิจกรรมดูแลเยาวชนมุสลิมก็ต่อเมื่อมีโครงการหรือกิจกรรมจากหน่วยงานของรัฐที่ต้องการผลการดำเนินงานกับกลุ่มเยาวชน...”

(นายอาหามะ, สัมภาษณ์วันที่ 22 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารูปแบบกิจกรรมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามในปัจจุบันยังขาดการบูรณาการกิจกรรมที่จะสามารถชักนำเยาวชนมาสู่การดูแลตามครรลองของศาสนาอิสลามได้ดีเท่าที่ควร และไม่มีความต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาในกลุ่มเยาวชนก็ไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างทันท่วงที ทำให้ปัญหาลุกลามบานปลายได้ในที่สุด

จากสภาพกิจกรรมการดูแลเยาวชนที่ได้กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงรูปแบบกิจกรรมยังคงรูปแบบเดิมๆที่ได้ปฏิบัติตามกันมาจากรุ่นสู่รุ่นไม่ได้เห็นถึงรูปแบบกิจกรรมที่น่าสนใจกว่ากิจกรรมเดิมๆและมีความหลากหลายมากขึ้นตามลักษณะของกลุ่มเยาวชนในปัจจุบันที่มีความหลากหลายทางกายภาพและความต้องการรวมถึงการที่จะไปตอบ โจทย์การดูแลเยาวชนรวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนที่ตรงความต้องการเพื่อที่จะสามารถนำเยาวชนเข้ามารับการดูแลและเปิดกว้างสำหรับความต้องการและความคิดเห็นที่เป็นเอกลักษณ์ที่เยาวชนในปัจจุบันให้ความสนใจ เพื่อที่จะทำให้รูปแบบกิจกรรมสามารถดึงดูดเยาวชนมาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจของเยาวชนเอง โดยไม่ได้ถูกบังคับมาสามารถทำให้ตัวเยาวชนเองสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นตามแนวทางของศาสนาอิสลามได้อย่างเคร่งครัดต่อไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้และเป็นการจัดเวลาเยาวชนมุสลิมให้ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของอิสลาม ซึ่ง การดูแลเยาวชนมุสลิมผู้นำมุสลิมได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เยาวชน โดยผ่านรูปแบบกิจกรรมที่นำหลักการดำเนินชีวิตของมุสลิม สอดแทรกเพื่อให้เยาวชนได้รับการจัดเวลาอบรมสั่งสอนตามหลักการอิสลามที่ถูกต้อง ดังที่ ณรงค์ เส็งประชา (2541) กล่าวว่า การจัดเวลาทางสังคม เป็นกระบวนการปลูกฝังบรรทัดฐานของกลุ่มให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เขาสามารถอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยดี และสุพัตรา สุภาพ (2546) กล่าวว่า การจัดเวลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ และรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่างๆจากการจากสังคม เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่างๆที่สังคมต้องการและคาดหวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามกฎเกณฑ์ของสังคมมุสลิม โดยที่รูปแบบกิจกรรมในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันยังขาดการบูรณาการกิจกรรมที่จะสามารถชักนำเยาวชนมาสู่การดูแลตามครรลองของศาสนาอิสลามได้ดีเท่าที่ควร และไม่มีมีความต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ทำให้การจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาในกลุ่มเยาวชนก็ไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างทันท่วงที ทำให้ปัญหาลุกลามบานปลายได้ในที่สุด และ สรา หรั่ง โสภา (2550) พบว่าการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาของสังคมควรมีรูปแบบกิจกรรมที่ดี และมีแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนจึงจะทำให้สามารถสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพได้

1.3. งบประมาณที่ใช้ในการดูแลเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันงบประมาณก็ถือเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำที่จะดำเนินการจัดหา เพื่อให้กิจกรรมการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ในปัจจุบันแหล่งงบประมาณที่มีอยู่ 3 แหล่งด้วยกัน คือ เงินบริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...การจัดกิจกรรมในชุมชนล้วนแล้วแต่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทั้งสิ้นดังนั้นผู้นำควรรหาแหล่งงบประมาณเพื่อมาสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมให้สามารถดำเนินไปได้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในงานการดูแลเยาวชน...”

(นายอิบรอเฮง, สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม 2555)

“...ค่าใช้จ่ายที่ใช้ดำเนินกิจกรรมของมัสยิด ล้วนแล้วมาจากกองทุนชะกาตที่คณะกรรมการบริหารกองทุนให้การดูแลอยู่ และยังเป็นงบประมาณหลักในการดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชนของมัสยิด...”

(นายมูฮัมมัดศาการี, สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2555)

“...งบประมาณในการดำเนินการดูแลและเยาวชนบางครั้งมีอยู่อย่างจำกัดไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง จนบางครั้งจะต้องไปขอบริจาคจากสมาชิกในชุมชนหรือแหล่งธุรกิจในชุมชนและนอกชุมชนบ้างเป็นบางครั้ง...”

(นายอาหามะ, สัมภาษณ์วันที่ 22 ธันวาคม 2555)

“...การดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามในปัจจุบันองค์กรของรัฐเองก็ให้การสนับสนุนบ้างเป็นครั้งๆไป ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐในพื้นที่ อย่างเช่น องค์กรการบริหารส่วนตำบล เทศบาล รวมไปถึงศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เองก็มีงบประมาณโครงการที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เป็นประจำด้วย...”

(นายอิบรอเฮง, สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม 2555)

“...บางครั้งผู้นำท้องถิ่นเองก็ขอความช่วยเหลือจากผู้นำมุสลิมในด้านงบประมาณจากกองทุนชะกาต เพื่อมาสมทบกับงบประมาณที่ผู้นำท้องถิ่นมีอยู่เพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้...”

(นายอาหามะ, สัมภาษณ์วันที่ 22 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของ ผู้นำมุสลิมมาจากกองทุนชะกาต ที่ผู้นำศาสนาเองได้ดำเนินการเก็บจากสมาชิกในชุมชน ไม่ว่าจะ ชะกาตจากการค้าขาย หรือการเพาะปลูก หรือปศุสัตว์ ล้วนแล้วแต่เป็นการดำเนินงานเพื่อนำเงิน ชะกาตที่ได้ไปบริหารกิจการของมัศยิดรวมไปถึงการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษาศาสนาอิสลาม การปฏิบัติศาสนากิจ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีสมาชิกใน ชุมชนที่เห็นความสำคัญในการดำเนินงานการดูแลเยาวชนบริจาคทรัพย์สินหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดกิจกรรมอย่างสมบูรณ์แบบและประสบผลสำเร็จ

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมจำเป็นที่จะต้องมีแหล่ง งบประมาณที่คอยสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมในชุมชนปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐเองก็ไม่มี งบประมาณที่เป็นการสนับสนุนกิจกรรมหรือการดำเนินการดูแลเยาวชนตามแนวทางศาสนา อิสลามอย่างเป็นทางการและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่จะต้องทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ ทางการเงินงบประมาณจากหน่วยงานของภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การ บริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานอื่นๆ บางครั้งผู้นำมุสลิมเองก็ไม่ได้รับการสนับสนุนหรือให้การ สนับสนุนเป็นสิ่งของแทนงบประมาณบางครั้งก็ไม่ได้จำเป็นหรือสามารถใช้ประโยชน์ในการ ดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชนเลยก็ตาม จึงทำให้การดูแลเยาวชนตามแนวทางของศาสนาอิสลาม ในปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ฉะนั้นการสร้างความร่วมมือระหว่าง ผู้นำมุสลิมและหน่วยงานภาครัฐต่อสภาพที่เป็นจริงอยู่ในปัจจุบันเพื่อการประสานความร่วมมือ ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดูแลเยาวชนให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงต่อไป

ดังนั้นการดูแลเยาวชนเป็นการดำเนินกิจกรรมที่จะทำให้เกิดการขัดเกลาเยาวชน มุสลิมให้สามารถปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของอิสลาม การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวมีงบประมาณ เป็นตัวสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษา พบว่า ในการดำเนิน กิจกรรมการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันงบประมาณเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งในการ ดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ค่าใช้จ่ายต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำที่ จะดำเนินการจัดหา ดังคำกล่าวที่ว่า ในสภาวะที่สังคมมุสลิมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำ มุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนมุสลิมให้มีวิถีชีวิตที่ดีที่ ถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามและตามที่สังคมมุสลิมคาดหวังไว้ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยที่ผู้นำมุสลิมเป็นตัวแทนของการขัดเกลาทาง สังคม (อังคณา บุญยสิทธิ์, 2525; สุพัตรา สุภาพ, 2546) เพื่อให้กิจกรรมการดูแลเยาวชนสามารถ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ในปัจจุบันแหล่งงบประมาณที่มีอยู่ 3 แหล่งด้วยกัน คือ เงิน บริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ ที่เป็นแหล่งสนับสนุนให้

กิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมให้สามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่อง และศรา หวังโสภา (2550) พบว่า การเรียนการสอน ควรสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน สะท้อนให้เห็นถึงงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน

2. ปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิม ในปัจจุบันมีผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน บางชุมชนสามารถให้การดูแลเยาวชนได้อย่างเป็นระบบ และมีกลไกของผู้นำมุสลิมในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน และบางชุมชนไม่สามารถให้การดูแลเยาวชนได้เลย จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า การที่ผู้นำมุสลิมไม่สามารถดูแลเยาวชนได้นั้น ปัญหาหลักเกิดจากปัจจัยของตัวผู้นำมุสลิมเองที่ไม่สามารถดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ได้ จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมที่จะไปดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในแนวทางศาสนาอิสลามได้ และสามารถสรุปปัญหาการดำเนินงานการดูแลเยาวชนมุสลิมของผู้นำมุสลิมได้ดังนี้

2.1 ผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

การทำหน้าที่ของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันไม่สามารถเข้าถึงบทบาทที่แท้จริงของผู้นำมุสลิมได้ เพราะผู้นำมุสลิมบางหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนา ที่ถูกต้องจึงทำให้ บางครั้งผู้นำท้องถิ่นเองมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามเสียเอง และผู้นำศาสนาเองมีความรู้ทางด้านศาสนาแต่ก็ขาดความรู้ความเข้าใจทางการบริการ การจัดการชุมชน จนบางครั้งทำให้การดูแลเยาวชนมุสลิมที่มีปัญหาในชุมชนหรือสังคมดูเป็นเรื่องยาก จึงทำให้มีความบกพร่องในบทบาทหน้าที่ตามมา ในปัจจุบันผู้นำมุสลิมไม่สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ทันต่อกระแสความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน จึงไม่สามารถนำความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ มาดูแลเยาวชนตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เท่าที่ควร ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำท้องถิ่นไม่ได้ทำหน้าที่ของตนเองมากนัก จะให้ความสำคัญเฉพาะสิ่งที่ตนเองมองว่าได้ประโยชน์จะมีปฏิกิริยาตอบสนองเป็นอย่างดี...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำศาสนาไม่มีความรู้เข้าใจในบทบาทของตนเอง ต่อการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนทำให้ปัญหาเยาวชนไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร...”

(นายอนัส, สัมภาษณ์วันที่ 15 ธันวาคม 2555)

“...กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีคุณวุฒิในระดับต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษาเท่าที่ควรทำให้การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่จึงส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดความไม่เข้าใจและละเลยทำให้เกิดความบกพร่องตามมา ...”

(นายฮารุน, สัมภาษณ์วันที่ 9 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมที่มีอายุค่อนข้างมากไม่ค่อยที่จะกระตือรือร้นต่อการพัฒนาตนเองและยังไม่ค่อยให้การส่งเสริมสนับสนุนคนรุ่นใหม่เข้ามาเติมเต็มความบกพร่องในบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร...”

(นายชัยปรี, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาเอง หรือความรู้ทางด้านการจัดการชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำมุสลิมจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้ในการดูแลเยาวชนได้ในกระแสโลกปัจจุบัน และทำให้ผู้นำมุสลิมมีบทบาทในการดูแลเยาวชนทำให้ปัญหาที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขตามหลักการของศาสนาอิสลาม แต่ไม่ใช่สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามอำนาจตาม โครงสร้างหน้าที่การบริหารราชการทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรในชุมชนเอง รวมไปถึงสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานราชการเองในปัจจุบันมีนโยบายที่เกี่ยวกับการดูแลเยาวชนและบรรจุเป็นภารกิจของแต่ละองค์กรแต่ในทางปฏิบัติบางครั้งมีการผลักภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการเข้าไปแก้ปัญหาของแต่ละองค์กร ตัวแทนจากชุมชนและองค์กรของรัฐจึงทำให้ส่งผลกระทบต่อดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำท้องถิ่นบางครั้งปิดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลเยาวชน โดยอ้างว่าไม่ใช่ภาระหน้าที่การรับผิดชอบของตนเอง โดยเฉพาะปัญหาการป้องกันยาเสพติดไม่ให้แพร่หลายในหมู่บ้านหรือชุมชนของตนเองโดยมองว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐเช่น ตำรวจ ทหาร เป็นต้น...”

(นายอิบรอเฮง, สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม 2555)

“...การห้ามปรามหรือว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับการประพฤติตนไม่เหมาะสมในเรื่องเพศผู้นำท้องถิ่นมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำศาสนาแต่เพียงผู้เดียวเพราะมองว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักการทางด้านศาสนา...”

(นายอนัส, สัมภาษณ์วันที่ 15 ธันวาคม 2555)

“...การส่งเสริมการศึกษาทางด้านศาสนาผู้นำท้องถิ่น ไม่ค่อยให้ความสนใจและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เท่าที่ควร โดยผลักภาระให้ผู้นำมุสลิมและคณะกรรมการมัสยิดเป็นผู้จัดการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำพัง...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำศาสนา มองว่าการแก้ปัญหาเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านหรือชุมชนเป็นภาระหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ดูแลหรือนำไปบำบัด โดยขาดการร่วมแรงร่วมใจในการแก้ปัญหาดังกล่าว...”

(นายชัยบุรี, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมขาดการปรึกษาหารือร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่และพึงปฏิบัติในการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามตามความรู้ความสามารถที่ตนเองมีและศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา...”

(นางสาวรอเบียะ, สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการที่ผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองส่งผลต่อการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งหน้าที่ของตนเองอาจรวมไปถึงการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จนบางครั้งการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องนั้นทำให้บทบาทหน้าที่ของตนเองที่พึงปฏิบัติถูกผลักไปเป็นของผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นจนทำให้การดูแลเยาวชนไม่สามารถที่จะดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพต่อการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนหรือสามารถดูแลเยาวชนให้มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลามได้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุุดและส่งผลทำให้หมู่บ้านชุมชนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

จากศึกษาพบว่า การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม ผู้นำมุสลิมในปัจจุบันไม่สามารถเข้าถึงบทบาทที่แท้จริงของผู้นำมุสลิมได้ ทั้งในการดำเนินกิจกรรมการสนับสนุนงบประมาณและไม่สามารถดำเนินงานตามโครงสร้างหน้าที่ได้ ดังที่ อังคณา บุญสิทธิ์ (2531) และ สุวิชา ยี่สุนทร (2533) กล่าวว่า ผู้นำมุสลิมต้องเรียกร้องสัปปุรุษไปสู่ความดี ปราบปรามความชั่ว ผู้นำมุสลิม จึงควรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อ การดูแลเยาวชนมุสลิม จึงจะนับได้ว่าผู้นำมุสลิมมีบทบาทในวิถีชีวิตของชาว มลายูมุสลิม จึงจะสะท้อนบทบาทที่แท้จริงของผู้นำมุสลิมที่ถือเป็นอะมานะฮ์ (ความรับผิดชอบต่อหน้าที่) ของเขาต่อพระเจ้าเป็นเจ้า และผู้นำมุสลิมถูกคาดหวังจากสังคมในการรับผิดชอบในบทบาทของตนเอง จากความคาดหวังดังกล่าวผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลเยาวชน แต่ผู้นำไม่สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงได้ดี

เท่าที่ควรจะเป็นในปัจจุบัน ดังนั้นจึงสะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจของผู้นำมุสลิมที่ทำให้ไม่สามารถนำตนเองเข้าสู่บทบาทการเป็นผู้นำที่แท้จริงตามความคาดหวังของชุมชนได้ (เสาวนีย์ จิตต์หวมวด , 2527)

นอกจากนี้ผู้นำมุสลิมซึ่งเป็นผู้นำของสังคมมุสลิมนั้น ไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง นั้นทำให้ บทบาทที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับสถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคม ฉะนั้นบทบาทเป็นการเคลื่อนไหวของสถานภาพ หรือหน้าที่ตามสถานภาพนั่นเอง ถ้าผู้นำไม่เข้าใจในบทบาทของตนเองก็ทำให้สังคมถูกปล่อยปะละเลยในการจัดระเบียบของสังคม ทั้งที่การจัดระเบียบสังคมเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงอยู่ของสังคมทุกสังคมเป็นการทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย โดยการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์บางประการที่สังคมกำหนด ถือว่าเป็นการช่วยจัดระเบียบสังคม และความสัมพันธ์ตามครรลองของสังคม ให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ตามหลักการของอิสลาม (พัทยา สายหู, 2524; พิสง ธรรมพันทา, 2523)

2.2 ผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชน

ในการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันขาดความตระหนักโดยมาจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลเยาวชนอย่างชัดเจนจนทำให้ผู้นำมุสลิมเองขาดการให้ความสำคัญกับการดูแลสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันทำลายความดีงามของเยาวชนและนำเยาวชนเข้าสู่สภาวะเสี่ยงต่อการไม่ปฏิบัติตามแนวทางของศาสนาอิสลาม การที่ผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาพบว่าเยาวชนในชุมชนมีปัญหาติดยาเสพติด ปัญหาลักขโมย การพนัน ยิ่งนับวันปัญหาจะลุกลามขยายพื้นที่ไปยังเยาวชนรุ่นต่างๆ ได้ ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ยาเสพติดจำพวกใบกระท่อมมีการระบาดอย่างหนักในชุมชนมีเยาวชนจำนวนมากติดยาเสพติดประเภทนี้และยิ่งนับวันเยาวชนที่ติดยาอายุต่ำกว่า 15 ปี ติดยาเพิ่มมากขึ้นคือเริ่มระบาดเข้าไปในกลุ่มเยาวชนในระดับประถมศึกษา...”

(นายมุหัมมัดอิลมี, สัมภาษณ์วันที่ 14 ธันวาคม 2555)

“... ในชุมชนมีการแพร่หลายของยาเสพติดในหมู่เยาวชนอย่างมากมายโดยที่ผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมดูแลลูกหลานของตนเองให้ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดเหล่านั้นได้และนับวันจะสร้างปัญหาให้กับสมาชิกในชุมชน...”

(นายคอเลาะ, สัมภาษณ์วันที่ 24 ธันวาคม 2555)

“...เยาวชนจำนวนหนึ่งในชุมชนมีการเล่นการพนันฟุตบอลที่ถ่ายทอดทางเคเบิลทีวีตามร้านน้ำชาในหมู่บ้าน โดยมีผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้านเป็นผู้เปิดโต๊ะรับพนันบอลมีการเล่นอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ปัญหาการลักขโมยผลผลิตทางการเกษตรในชุมชน เช่น เศษยาง จะมีเป็นประจำสร้างความและเดือดร้อนแก่สมาชิกในชุมชนเพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อยาเสพติดมาเสพเพราะผู้ที่ติดยาเสพติดไม่มีการทำงานทำการใดเลย...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...เยาวชนในชุมชนจำนวนมากมียาเสพติดระบาทหนักมาก มีการเล่นการพนันบอลในหลาย ชุมชน และปัญหาตามมาก็คือการลักขโมยทรัพย์สินของชาวบ้านและของราชการสูญหายเป็นประจำสร้างความเดือดแก่ชาวบ้านในชุมชน...”

(นายฮารูน, สัมภาษณ์วันที่ 9 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อน ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การที่ผู้นำมุสลิมที่ไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการเอาใจใส่ต่อการดูแลเยาวชนทำให้เกิดปัญหาต่างเกิดขึ้นตามมาเป็นลูกโซ่และลูกกลมไปยังกลุ่มเยาวชนทั้งที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาเล่าเรียนจนสร้างปัญหาไปถึงละทิ้งการเรียนจนถึงหมดอนาคตไปเลยก็มีและนับวันการแก้ปัญหาอาจทำได้ยากขึ้นและมีความซับซ้อนมากขึ้น

จากการที่ผู้นำมุสลิมที่ไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญจนทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการและเป็นปัญหาที่ชักนำไปให้เยาวชนไม่สามารถดำรงตนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้แล้วนั้นสาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่น ไม่มีการทำงานที่สอดคล้องกันในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชน จึงทำให้การดำเนินงานการดูแลเยาวชนในปัจจุบันยังไม่เป็นระบบ ที่จะสามารถดูแลและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนตามกรอบของศาสนาที่กำหนดได้เท่าที่ควรจะเป็น ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำมุสลิมมีการจัดกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนเพื่อต้องการดึงงบประมาณจากหน่วยงานที่สนับสนุนและส่วนใหญ่แล้วงบประมาณที่ลงมาส่วนนั้นบางส่วนจะเข้ากระเป๋าผู้ที่จัด โครงการเสียเอง...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำท้องถิ่นจัดกิจกรรมเพียงเพื่อ ต้องการสร้างผลงานให้กับตัวเองโดยไม่ได้
ดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงกับการแก้ไขปัญหาแต่กลับเป็นการกระจาย
ปัญหาให้ลูกถามมากขึ้นไปอีก...”

(นายอิบรอเฮง, สัมภาษณ์วันที่ 17 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำท้องถิ่นจัด โครงการ โดยไม่ได้สร้างความร่วมมือกันขององค์กรปกครองกับ
องค์กรศาสนาเข้าด้วยกัน โดยสร้างกิจกรรมที่ไม่ค่อยสอดคล้องกับหลักการของศาสนา
อิสลามเท่าที่ควร...”

(นายชัยวีร์, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมขาดการบูรณาการกิจกรรมทางด้านศาสนาเข้ากับระบบการเรียนรู้ใน
ปัจจุบันจนบางครั้งทำให้เกิดความเบื่อบ่อยต่อกิจกรรมและทำให้เยาวชนไม่ค่อยให้
ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร...”

(นายยะยา, สัมภาษณ์วันที่ 19 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมขาดระบบการทำงานที่เป็นลูกรับลูกส่งกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและผู้นำ
ศาสนาเกี่ยวกับกิจกรรมการดูแลเยาวชน จนทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องจนทำให้
ประสิทธิภาพไม่เกิดกับตัวเยาวชนที่ได้รับการดูแลทำให้เยาวชนมีภูมิด้านทานกับ
ปัญหาสังคมได้น้อยลง...”

(นายอับลการิม, สัมภาษณ์วันที่ 25 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากรณีที่ผู้นำไม่สามารถสร้างการดำเนินกิจกรรม
การดูแลเยาวชนที่สอดคล้องกัน ได้ส่งผลถึงการสร้างเกราะป้องกันเยาวชนจากปัญหาต่างๆที่
สามารถเข้ามาทำลายตัวเยาวชน ไม่ให้สามารถดำรงตนอยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามได้อย่างเต็มที่
และทำให้เกิดความสูญเปล่าทางด้านงบประมาณและเวลา จนทำให้ปัญหาลูกถามบานปลายจนทำ
ให้สังคมไม่เป็นสังคมที่มีการดำเนินชีวิตตามวิถีของศาสนาอิสลามได้อย่างสมบูรณ์แบบ

ดังนั้นผู้นำมุสลิมควรมีความตระหนักโดยสร้างความเข้าใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและ
ให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชนโดยการสร้างกิจกรรมที่ดีและเป็นแบบอย่าง
ที่สามารถชักนำเองเยาวชนสู่แบบอย่างตามกรอบของศาสนาอิสลามและควรสร้างความร่วมมือ
ระหว่างผู้นำมุสลิมเองไม่ว่าจะเป็นผู้นำศาสนาหรือผู้นำท้องถิ่น เพื่อสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของสำหรับเยาวชน เน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน

จากการศึกษา พบว่า การที่ผู้นำมุสลิม ไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาของเยาวชนมุสลิมที่ปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาเสพยาเสพติด ปัญหาการพนัน ปัญหาการลักขโมย พฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เยาวชนมุสลิมปฏิบัตินอกกรอบของอิสลาม ฉะนั้น เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิม และไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ดังนั้นการทำตามบรรทัดฐานของสังคมคือ ระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนพฤติกรรม หรือค่านิยมที่สังคมกำหนดแนวทางไว้ให้บุคคลยึดถือปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจกันได้ในกลุ่มเดียวกันย่อมทำให้สังคมนำอยู่มากยิ่งขึ้น (จางง์ อดิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2549 ; ดลมนรรัตน์ บากาและเกศต รชัย และหิม, 2550)

นอกจากนี้การที่ผู้นำไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชนแล้ว ทำให้ระเบียบหรือกฎเกณฑ์ต่างที่สังคมกำหนดขึ้นจึงถูกละเมิด จึงเกิดความเดือดร้อน วุ่นวายเกิดขึ้นในสังคมมุสลิม ผลการศึกษาวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤมน สมัตตะ (2551) ซึ่งพบว่า สภาพปัญหาในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน โดยปัญหาอยู่ที่การขาดการดูแลจากผู้ปกครองที่ทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงผู้นำในชุมชนตลอดจนประชาชนในหมู่บ้าน ไม่ได้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพเท่าที่ควร

2.3 ผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน

การดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในแนวทางตามหลักการของศาสนาอิสลามในปัจจุบันต้องอาศัยความสามารถในการทำงานของผู้นำมุสลิมอย่างคล่องแคล่ว และความชำนาญในการปฏิบัติจนเป็นที่เชื่อถือต่อตัวเยาวชนมุสลิมและผู้ปกครอง โดยอาศัยตัวแบบกิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาใช้ได้จริงในการดูแลเยาวชน แต่ในปัจจุบันผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน เพราะการมีทักษะและประสบการณ์ของผู้นำมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของผู้นำมุสลิมในการบริหารงานชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจุบันผู้นำมุสลิมไม่ได้รับการอบรมเพิ่มทักษะความชำนาญในการปฏิบัติในการดูแลเยาวชนทำให้ไม่เกิดการพัฒนาตนเองหรือมีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่แต่ละชุมชนมีไม่เหมือนกัน การขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชนส่งผลให้ผู้นำไม่สามารถแก้ปัญหาเยาวชนได้ดีเท่าที่ควร ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องใช้ทักษะและประสบการณ์เช่นเดียวกับการดูแลเยาวชนก็จำเป็นต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์เช่นกัน...”

(นายสุบัน โย, สัมภาษณ์วันที่ 31 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมมีความจำเป็นอย่างมากที่ควรได้รับการอบรมทักษะการจัดการชุมชน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละคนเพื่อนำไปปรับใช้กับชุมชนของตนเอง...”

(นายอาหามะ, สัมภาษณ์วันที่ 22 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมมีกิจกรรมไม่ก็กิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละปีที่ตรงกับความต้องการของเยาวชนสาเหตุเพราะขาดความสามารถและความชำนาญในการจัดกิจกรรมในชุมชน...”

(นายมูหัมมัดอิลมี, สัมภาษณ์วันที่ 14 ธันวาคม 2555)

“...การที่จะมีทักษะและประสบการณ์ต้องอาศัยการปฏิบัติที่สม่ำเสมอและมีการศึกษาเรียนรู้แลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นแบบอย่างมาปรับใช้กับชุมชนของตนเอง...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...การจัดโครงการศึกษาดูงานนอกพื้นที่กับหน่วยงานอื่นๆบ้างเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดหรือทักษะ ประสบการณ์ใหม่ๆร่วมกัน...”

(นายดอเลาะ, สัมภาษณ์วันที่ 24 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อน ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ทักษะการจัดการชุมชนโดยเฉพาะการดูแลเยาวชนรวมถึงประสบการณ์ในการดูแลและแก้ปัญหาเยาวชนเป็นสิ่งที่ผู้นำมุสลิมยังขาดอยู่สมควรอย่างยิ่งที่ผู้นำมุสลิมควรได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแก่ตัวผู้นำมุสลิมเองรวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหน่วยงานหรือชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการดูแลเยาวชน จึงจะส่งผลให้การแก้ปัญหาที่ต้องอาศัยทักษะความรู้และประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเกิดประสิทธิภาพต่อตัวเยาวชนมุสลิม

อย่างไรก็ตามการขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชนบางครั้งมาจากตัวผู้นำมุสลิมเองที่ขาดการกระตุ้นหรือรื้อนในการพัฒนาตนเองหรือการปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้ตัวเองเกิดทักษะและเรียนรู้ปัญหา รวมไปถึงการแก้ปัญหาอย่างถูกต้องดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำมุสลิมบางคนต้องให้สมาชิกในชุมชนคอยกระตุ้นในการเข้าไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาเยาวชนบ้างเป็นบางครั้ง...”

(นายอับดุลฮาติม, สัมภาษณ์วันที่ 26 ธันวาคม 2555)

“...การปฏิบัติงานที่ตนเองไม่ค่อยเป็นมักจะมีโยนไปให้ผู้อื่นทำแทนจนเมื่อถึงเวลาที่ตนเองจะต้องปฏิบัติก็ไม่สามารถทำได้บริหารจัดการเองได้...”

(นายมะซอและ, สัมภาษณ์วันที่ 28 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมไม่เคยถอดบทเรียนกับการทำกิจกรรมที่ผ่านๆมาว่ามีข้อบกพร่องประการใดบ้างจึงทำให้ผู้นำเองไม่สามารถเรียนรู้และเกิดการพัฒนาต่อตนเองได้เท่าที่ควร...”

(นายอับดุลและ, สัมภาษณ์วันที่ 27 ธันวาคม 2555)

ดังนั้นการที่ผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน มีสาเหตุมาจากการที่ผู้นำมุสลิมขาดการอบรมเพิ่มทักษะและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลเยาวชนจากหน่วยงานหรือชุมชนอื่นๆที่ประสบความสำเร็จในกิจกรรมการดูแลเยาวชนตลอดจนตัวผู้นำเองที่ขาดการกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองที่จะทำให้การดูแลเยาวชนที่ตนเองรับผิดชอบประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน ทำให้การขัดเกลาทางสังคมขาดประสิทธิภาพในการทำให้เยาวชนดำเนินชีวิตประจำวันตามกรอบของอิสลาม ฉะนั้นการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเรียนรู้ระหว่างกันของคนด้วยกระบวนการถ่ายทอดต้องมีทั้งเนื้อหาสาระและการฝึกความชำนาญในการใช้เนื้อหาสาระนั้นด้วย (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2545) เพราะการมีทักษะและความชำนาญ ประสบการณ์ของผู้นำมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของผู้นำมุสลิมในการบริหารงานชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีสาเหตุมาจากการที่ผู้นำมุสลิมขาดการอบรมเพิ่มทักษะและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดูแลเยาวชนจากหน่วยงานหรือชุมชนอื่นๆ ทำให้ผู้นำที่เป็นความคาดหวังของชุมชนในการดูแลเยาวชนไม่สามารถทำตามความคาดหวังของสังคมได้ ดังที่ เสาวนีย์ จิตต์ห่มวด (2527) ศึกษาพบว่า ชาวไทยมุสลิมทั้งในเมืองและชนบทมีความคาดหวังต้องการให้โต๊ะอิหม่ามมีบทบาทในการสอนอัลกุรอานและศาสนาแก่เยาวชนเป็นประจำ และให้มีละหมาดที่มัสยิด จากความคาดหวังดังกล่าวผู้นำมุสลิมเองจำเป็นต้องมีทักษะและประสบการณ์เพื่อที่จะนำสิ่งเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับการดูแลเยาวชนของตนเองให้อยู่ในกรอบของอิสลามอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ผู้นำมุสลิมขาดมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน

การสร้างความเป็นมิตรหรือความสัมพันธ์เชิงบวกกับเยาวชนมุสลิมโดยการสนับสนุนและช่วยเหลือ การศึกษาและ พัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชน จะเป็นส่วนช่วยให้การดูแลเยาวชนสามารถได้รับความร่วมมือต่อกิจกรรมของผู้นำมุสลิมได้ แต่ปัจจุบันผู้นำมุสลิมขาดมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนเนื่องด้วยลักษณะทางกายภาพด้านอายุของผู้นำมุสลิมที่มีช่วงระยะห่างกับกลุ่มเยาวชนอยู่พอสมควร หรือผู้นำมุสลิมแสวงหาโอกาสในการสร้างความคุ้นเคยกับเยาวชนทำให้ลักษณะความสัมพันธ์จะเป็นไปในแนวดิ่งมากเกินไปทำให้บางครั้งเป็นปัญหาในการยอมรับของเยาวชนจึงส่งผลถึงความสัมพันธ์ที่จะเชื่อมโยงกันในการดูแลของผู้นำมุสลิมที่บางครั้งกิจกรรมการดูแลไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนที่เป็นเป้าหมายได้ ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำมุสลิมไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นหรือความต้องการของเยาวชนทำให้เกิดสภาวะการต่อต้าน การไม่ยอมรับต่อตัวผู้นำมุสลิมไปโดยปริยาย...”

(นายชัยปรี, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมขาดความเชื่อมโยง และเปิดกว้างในการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมดำเนินการ จึงค่อยไม่มีความร่วมมือจากกลุ่มเยาวชน...”

(นายอนันต์, สัมภาษณ์วันที่ 15 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมไม่ค่อยหาโอกาสในการเข้าไปสร้างความคุ้นเคยระหว่างเยาวชนจะมีก็ต่อเมื่อมีกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมจะให้เยาวชนมาเข้าร่วมบางครั้งเยาวชนเข้าร่วมแบบไม่ค่อยเต็มใจเข้าร่วมเท่าไร...”

(นายอุสมาน, สัมภาษณ์วันที่ 12 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมไม่ค่อยรับรู้และเข้าใจเหตุผลในการแสดงพฤติกรรมของกลุ่มเยาวชนและมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ค่อยดีทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำมุสลิมกับเยาวชนค่อยๆห่างกันออกไป...”

(นายชัยปรี, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

“...ผู้นำมุสลิมไม่ค่อยมีการเรียกเยาวชนมาให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มเยาวชนเพื่อสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจในตัวผู้นำมุสลิมเลย...”

(นางสาวรอเบียะ, สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำมุสลิมกับกลุ่มเยาวชนในชุมชน จากปัญหาทางด้านอายุที่ห่างกันด้วยแล้ว ยังรวมไปถึงความคิด ทัศนคติที่ยังแตกต่างกัน การสร้างโอกาสของผู้เฒ่า การรับฟังความคิดเห็นของเยาวชน การคอยให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องต่างๆที่เยาวชนต้องการ จึงเป็น โจทย์ใหญ่สำหรับผู้นำมุสลิมที่จะสามารถประสานความสัมพันธ์อันดีที่จะนำไปสู่ความร่วมมือในกิจกรรมการดูแลและความร่วมมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเยาวชนตามแนวทางศาสนาอิสลามให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไรก็ตามประเด็นการให้ความร่วมมือของเยาวชนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำมุสลิมจะต้องเป็นฝ่ายที่จะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชนก่อนในระดับหนึ่งเพื่อสร้างความคุ้นเคยหรือความเคยชินต่อการปฏิบัติตนตามแนวทางศาสนาอิสลามที่ผู้นำมุสลิมต้องการ ดังคำสะท้อนที่ว่า

“...ผู้นำมุสลิมจะต้องเข้าหาเยาวชนมุสลิมทั้งที่อยู่ในกรอบหรือไม่อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามเพื่อสร้างความคุ้นเคยและเกิดความร่วมมือในกิจกรรมการดูแลเยาวชนตามมา...”

(นายชัยปรี, สัมภาษณ์วันที่ 21 ธันวาคม 2555)

“...เยาวชนเป็นส่วนประกอบสร้างให้กิจกรรมการดูแลเยาวชนสามารถเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของผู้นำมุสลิม...”

(นายอาฟีนดี, สัมภาษณ์วันที่ 29 ธันวาคม 2555)

“...ประสิทธิภาพของกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมจัดขึ้นจะต้องมาจากการให้ความร่วมมือของกลุ่มเยาวชนอย่างเต็มที่...”

(นายฮารูน, สัมภาษณ์วันที่ 9 ธันวาคม 2555)

จากคำสะท้อนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้นำมุสลิมขาดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเยาวชนทำให้การรับรู้ความต้องการ หรือเจตคติ ความคิดเห็นของเยาวชนเป็นอย่างไรผู้นำมุสลิมไม่สามารถรับรู้ได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นที่มาของการจัดกิจกรรมการดูแลเยาวชนที่ไม่ได้ไปแก้ปัญหาเยาวชนหรือไปพัฒนาศักยภาพของเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่สามารถได้รับการแก้ไขได้อย่างจริงจัง

จากศึกษา พบว่า การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิม ขาดมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน ดังนั้นการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนจะเป็นส่วนช่วยให้การดูแลเยาวชนสามารถได้รับความร่วมมือต่อกิจกรรมของผู้นำมุสลิมได้ ความสัมพันธ์

ส่วนตัวของผู้นำกับผู้ตาม หรือความจงรักภักดี คือ การที่บุคคลหนึ่งมีความซื่อตรงบนอบน้อมถือ ต่ออีกบุคคลหนึ่ง เป็นปัจจัยพื้นฐานของการจัดระเบียบทางสังคม ดังนั้นการจัดระเบียบทางสังคมก็ เพื่อควบคุมแบบแผนแห่งพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง (อุทัย หิรัญโต, 2522 ; พิศวง ธรรมพันทา , 2523) การที่ผู้นำมุสลิมขาดมนุษยสัมพันธ์จึงเป็นที่มาของการจัดกิจกรรมการดูแลเยาวชนที่ไม่ได้ไป แก้ปัญหาเยาวชนหรือ ไปพัฒนาศักยภาพของเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ฉะนั้นการให้ ความร่วมมือของเยาวชนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำมุสลิมจะต้องเป็นฝ่ายที่จะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ กับกลุ่มเยาวชนก่อนในระดับหนึ่งเพื่อสร้างความคุ้นเคยหรือความเคยชินต่อการปฏิบัติตนตาม แนวทางศาสนาอิสลามที่ผู้นำมุสลิมต้องการ

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง “การดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยได้ศึกษาถึง สภาพและปัญหาการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งอิสลามของ ผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ตอบคำถามและหาคำตอบในประเด็นที่ว่า การดูแล เยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันมีสภาพ และปัญหาอย่างไร ซึ่งสามารถอธิบายคำถามการวิจัยดังกล่าวออกเป็น 7 ประเด็นดังนี้

1. บุคคลที่ดูแลเยาวชนชุมชนมุสลิมทั้งในเขตเมืองและหมู่บ้านล้วนแต่มีผู้นำ มุสลิมที่คอยกำกับดูแลเยาวชนมุสลิมให้อยู่ในกรอบตามหลักการศาสนาอิสลามไม่ว่าจะเป็นผู้นำ ศาสนา และผู้นำท้องถิ่นมีการดำเนินการตามบทบาทและ โครงสร้างหน้าที่ที่รับผิดชอบไว้อย่าง ชัดเจน โดยแต่ละชุมชนจะมีวิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชน ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนและ ความสามารถของผู้นำมุสลิม ซึ่งแสดงว่า ผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการดูแลเยาวชน ตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้มีวิถีชีวิตตาม แนวทางของอิสลาม ต้องร่วมกันสร้างสังคมอิสลามที่สมบูรณ์แบบตามแนวทางของอิสลาม และ ต้องร่วมกันสร้างผู้นำมุสลิมรุ่นใหม่ตามแนวทางของอิสลาม ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐต้อง สนับสนุนผู้นำมุสลิมให้มีบทบาทในการดูแลเยาวชนมุสลิม ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมกับ ผู้นำมุสลิมในการดูแลเยาวชนตามแนวทางของอิสลาม และเยาวชนมุสลิมก็ต้องให้ความร่วมมือกับ ผู้นำมุสลิมในกิจกรรมการดูแลเยาวชนด้วยเช่นกัน

2. กิจกรรมการดูแลเยาวชน ผู้นำมุสลิมในปัจจุบันมีวิธีการและกิจกรรมในแต่ละ ชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้ความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนในแต่ละชุมชน บุคลากร รวมไปถึง ถึงคุณสมบัติของผู้นำมุสลิม ที่มีกรอบในการดูแลที่เหมือนกันตามหลักการของศาสนาอิสลาม

โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เยาวชนเป็นเยาวชนมุสลิมที่ดี ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของหลักการศาสนาอิสลาม และละทิ้งการปฏิบัติตามข้อห้ามของหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้ชุมชน สังคม มีความร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งแสดงว่า ผู้นำมุสลิมในปัจจุบันมีวิธีการและกิจกรรมในแต่ละชุมชนแตกต่างกัน ทั้งนี้ความแตกต่างนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชนในแต่ละชุมชน บุคลากร รวมไปถึงคุณสมบัติของผู้นำมุสลิม ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องมีการอบรมให้ความรู้ทางด้านศาสนาแก่เยาวชนมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและน่าสนใจแก่เยาวชนมุสลิมอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนส่งเสริมผู้นำมุสลิมให้มีความเข้มแข็งในการดูแลเยาวชน ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความสนใจและนำพาเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมจัดขึ้น และเยาวชนมุสลิมก็ต้องให้ความสนใจและเข้าร่วมกับกิจกรรมที่ผู้นำมุสลิมจัดขึ้นด้วยเช่นกัน

3. งบประมาณที่ใช้ในการดูแลเยาวชน การดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันงบประมาณก็ถือเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ส่วนแล้วแต่เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำที่จะดำเนินการจัดหา เพื่อให้กิจกรรมการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ในปัจจุบันแหล่งงบประมาณที่มีอยู่ 3 แหล่งด้วยกัน คือ เงินบริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ ซึ่งแสดงว่า การดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชนของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันงบประมาณมาจาก เงินบริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรของรัฐ ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องรู้จักหางบประมาณจากแหล่งอื่นๆนอกจากแหล่งงบประมาณที่มีอยู่ และต้องมีการบริหารจัดการงบประมาณในกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมอย่างเหมาะสม ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนงบประมาณในการดูแลเยาวชนมุสลิมเป็นการเฉพาะและต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และต้องสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิม ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองควรบริจาคชะกาตแก่องค์กรมุสลิมที่ให้การดูแลเยาวชนมุสลิมและเยาวชนมุสลิมก็ ต้องไม่ทำให้เกิดความเสียหายและช่วยกันรักษาดูแลวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมด้วยเช่นกัน

4. ผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง การทำหน้าที่ของผู้นำมุสลิมในปัจจุบันไม่สามารถเข้าถึงบทบาทที่แท้จริงของผู้นำมุสลิมได้ เพราะผู้นำมุสลิมบางหมู่บ้านโดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนาที่ถูกต้องจึงทำให้ บางครั้งผู้นำท้องถิ่นเองมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักการศาสนาอิสลามเสียเอง และผู้นำศาสนาเองมีความรู้ทางด้านศาสนาแต่ก็ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการบริการ การจัดการชุมชน จนบางครั้งทำให้การดูแลเยาวชนมุสลิมที่มีปัญหาในชุมชนหรือสังคมดูเป็นเรื่องยาก จึงทำให้มีความบกพร่องในบทบาทหน้าที่ ซึ่งแสดงว่า ผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องศึกษาบทบาทที่แท้จริงของผู้นำมุสลิมจากผู้ที่มีความรู้ และต้องปฏิบัติหน้าที่ของ

ตนเองอย่างเคร่งครัด ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐต้องคอยสนับสนุนผู้นำมุสลิมในด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทผู้นำมุสลิมที่ถูกต้อง และต้องเพิ่มการพัฒนาศักยภาพของผู้นำมุสลิมอย่างสม่ำเสมอ ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องช่วยกันกระตุ้นผู้นำในการปฏิบัติงานการดูแลเยาวชน และเยาวชนมุสลิมก็ควรให้ความไว้วางใจแก่ผู้นำมุสลิมในการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน

5. ผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนาทำให้เยาวชนในชุมชนมีปัญหาดิตยาเสพติด ปัญหาหลักขโมย การพนัน และบางครั้งผู้นำศาสนาและผู้นำท้องถิ่นไม่มีการทำงานที่สอดคล้องกันในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชน จึงทำให้การดำเนินงานการดูแลเยาวชนในปัจจุบันยังไม่เป็นระบบ ที่จะสามารถดูแลและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนตามกรอบของศาสนาที่กำหนดได้เท่าที่ควรจะเป็น ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ซึ่งแสดงว่าผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเยาวชนให้อยู่ในกรอบของศาสนา อิสลาม ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องปลูกฝังจิตสำนึกต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเยาวชนมุสลิม ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐต้องคอยกระตุ้นการทำงานของผู้นำมุสลิมผ่านนโยบายที่มาจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องช่วยกันสร้างการดูแลเยาวชนร่วมกับผู้นำมุสลิม และเยาวชนมุสลิมก็ต้องให้ความสนใจในกิจกรรมการดูแลของผู้นำมุสลิมด้วยเช่นกัน

6. ผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชนการมีทักษะและประสบการณ์ของผู้นำมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวช่วยให้การดำเนินกิจกรรมของผู้นำมุสลิมในการบริหารงานชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ในปัจจุบันผู้นำมุสลิมไม่ได้รับการอบรมและเพิ่มทักษะในการดูแลเยาวชนทำให้ไม่เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่แต่ละชุมชนมีไม่เหมือนกัน การขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชนส่งผลให้ผู้นำไม่สามารถแก้ปัญหาเยาวชนได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งแสดงว่า ผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องสร้างการเรียนรู้กับชุมชนที่มีการดูแลเยาวชนมุสลิมอย่างเป็นรูปธรรม ต้องปฏิบัติกิจกรรมการดูแลเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่หน่วยงานภาครัฐควรจัดการอบรมผู้นำมุสลิมในด้านความรู้พร้อมนำกลับไปปฏิบัติกับชุมชนของตนเอง และควรสนับสนุนองค์กรต่างที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ผู้นำมุสลิม ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองควรช่วยกันนำเสนอรูปแบบที่สร้างสรรค์แก่ผู้นำมุสลิม และเยาวชนมุสลิมก็ควรให้โอกาสในการปฏิบัติหน้าที่แก่ผู้นำมุสลิมด้วยเช่นกัน

7. ผู้นำมุสลิมขาดมนุษยสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน เนื่องด้วยลักษณะทางกายภาพด้านอายุของผู้นำมุสลิมที่มีช่วงระยะห่างกับกลุ่มเยาวชนอยู่พอสมควร ทำให้ลักษณะความสัมพันธ์จะเป็นไปในแนวตั้งคือผู้ใหญ่กับเด็กที่บางครั้งเป็นปัญหาในการยอมรับของเยาวชนจะส่งผลไปถึงความสัมพันธ์ที่จะเชื่อมโยงกันในการดูแลของผู้นำมุสลิม ซึ่งแสดงว่า ผู้นำมุสลิมขาดมนุษยสัมพันธ์

กับกลุ่มเยาวชน ดังนั้นผู้นำมุสลิมต้องสร้างความผูกพันต่อเยาวชนมุสลิมอย่างต่อเนื่อง และควรสร้างความคุ้นเคยกับเยาวชนด้วยการพบปะกับเยาวชนอย่างสม่ำเสมอในขณะที่หน่วยงานภาครัฐควรเชื่อมประสานผู้นำมุสลิมกับเยาวชนมุสลิม ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองกับผู้นำมุสลิมเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนมุสลิม ต้องสร้างความคุ้นเคยแก่เยาวชนมุสลิมต่อตัวผู้นำมุสลิมในชุมชน และเยาวชนมุสลิมก็ต้องปรับปรุงตัวให้สามารถสัมพันธ์กับผู้นำมุสลิมในทุกๆด้านด้วยเช่นกัน

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ช่วยทำให้ผู้นำมุสลิม ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับ สภาพการดูแลเยาวชนของตนเองและปัญหาของเยาวชนเองที่มีการประพุดติตนไม่อยู่ในแนวทางศาสนาอิสลาม เช่น เกี้ยวของกับ ยาเสพติด การพนัน การลักขโมย รวมไปถึงปัญหาผู้นำมุสลิมเองในการดูแลเยาวชน และเพื่อไปใช้เป็นกระจกส่องผู้นำมุสลิมที่ยังไม่ได้ให้การดูแลเยาวชนตามบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควรในปัจจุบัน และใช้สำหรับปรับปรุงระบบการทำงานของผู้นำมุสลิม เพื่อสร้างการขัดเกลาแก่เยาวชนและจัดกิจกรรมการดูแลเยาวชนมุสลิมที่ดีตามหลักการอิสลาม เช่น กิจกรรมการให้ความรู้กับเยาวชนที่ไม่ได้รับการศึกษาในชุมชนอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตระหนักและให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม กิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึกในอิสลาม

นอกจากนี้สำหรับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรให้การสนับสนุนและใช้กำหนดนโยบายในการดูแลเยาวชนตามหลักการอิสลามเพื่อการแก้ไขปัญหาวุฒิกกรรมเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามซึ่งจากผลการศึกษาสภาพปัญหาสามารถนำไปปรับปรุงการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมตามวิถีอิสลามได้ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้. 2526. **ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม**. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. **สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. 2553. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรีนตั้นแอนด์พับลิชชิง.
- คณิต ไช้มุกด์ และคณะ. 2525. **บทบาทของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ที่มีต่อชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศึกษากรณีจังหวัดปัตตานี)**. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. 2545. **สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวไทยโซ่ง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. 2549. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. 2550. **สังคมและวัฒนธรรมมลายู**. ใน **ความรู้เที่ยงคืน ชุดที่4 มลายูศึกษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชนมลายูมุสลิมในภาคใต้**, นิธิ เอียวศรีวงศ์, บรรณาธิการ. หน้า 69-75. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- ณรงค์ เส็งประชา. 2541. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. 2528. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : พิกัดอักษร.
- ดลมนรรัตน์ บากา 2550. **มัสยิด: ฐานเศรษฐกิจและทุนวัฒนธรรม**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหิม. 2550. **การศึกษาวิถีชีวิตเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. ปัตตานี : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปพาศิ ฐิติวัธนา. 2553. . “การขัดเกลาทางสังคม”, ใน **มนุษย์กับสังคม**. อัมพร สุคันธวิช และ ศรีรัฐ โกวงศ์. บรรณาธิการ. 83. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. 2545. **เอกสารการสอน : วิชาภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนา**. พิษณุโลก : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัทธา สายหู. 2524. **กลไกของสังคม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิศวง ธรรมพันทา. 2523. **สังคมวิทยาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มัสลิน มาหะมะ. 2552. **อิสลาม...วิถีแห่งชีวิต**. สงขลา: โฟ-บาร์ค.
- รัตติยา สาและ. 2551. “ปฏิสัมพันธ์ ใหม่ : ชาวพุทธ-มุสลิม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.
ใน **แผ่นดินจินตนาการ: รัฐและการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในภาคใต้**,
ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. บรรณาธิการ. 363-364. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2523. **หลักสังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
_____. 2545. **สังคมศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดา ภิรมย์แก้ว. 2553. “การจัดระเบียบสังคม”, ใน **มนุษย์กับสังคม**. อัมพร สุคันธวิช และศิริรัฐ
โกวงศ์. บรรณาธิการ. 71. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดปัตตานี. 2550. **รายงานประจำปีจังหวัดปัตตานี**. ปัตตานี : สำนักงานจังหวัด
ปัตตานี.
- สุพัตรา สุภาพ. 2546. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิชา ยี่สุนทร. 2533. **คุณลักษณะของผู้นำศาสนาที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาชุมชนและ
แนวทางการจัดการฝึกอบรมผู้นำศาสนาอิสลามเพื่อพัฒนาชุมชนในจังหวัดปัตตานี**.
ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. 2527. **หน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อับดุลสุโก ดินอะ. 2551. **วิกฤตชายแดนใต้ใครว่าแก้ไขไม่ได้**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา:
กองทุนอินฟากพีสะบิลิลลาฮ.
- อุทัย หิรัญโต. 2522. **หลักสังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
_____. 2524. **ประมุขศิลป์ : ศิลปะทางการเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

- งามจิต ใจตรง. 2551. **แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต
4 จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นฤมน สมัตตะ. 2551. **แนวทางการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ชุมชนตำบลวังทรายพูน อำเภอ
วังทรายพูน จังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์การ
พัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ปกรณ์ สิทธิเลิศ. 2545. รูปแบบการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรา หรั่งโสภณ. 2550. รูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อังคณา บุญยสิทธิ์. 2531. บทบาทของผู้นำศาสนาอิสลามในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัมภรณ์ บุญชิต . 2551. แนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของเด็กและเยาวชน ในชุมชนเกาะทิว จังหวัดกำแพงเพชร . วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

บทความภาษาไทย

- อารง สุทธศาสตร์. 2524. “อิทธิพลด้านศาสนาและสังคมในปัญหาจังหวัดภาคใต้”, *ว.การศึกษาแห่งชาติ*. 16, 3 (ก.พ. – มี.ค.) : 23-24.
- ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหิม. 2553. “บทบาทผู้นำมุสลิมในการพัฒนาการศึกษาของสังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้”, *ว.สงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์* 16, 1 (ม.ค.-ก.พ.) : 47

บทความภาษาอังกฤษ

- Laeheem, K. 2012a. “Youth Supervision Based on the Islamic Beliefs of Muslim Leaders in Three Southern Province Communities”, *Kasetsart Journal : Social Science*. 33, 3 : 454-463.
- Laeheem, K. 2012b. “Needs for Behavioral Refinement Based on Islamic Principles Among Muslim Juveniles With Risky Types of Behavior in Three Southern-Border Provinces of Thailand”, *Kasetsart Journal : Social Science*. 34, 1 : 126-128.

เว็บไซต์

เชคริฎอ อะหมัด สมะดี . ม.ป.ป. **สิ่งที่น่ารู้สำหรับวัยรุ่น** . (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

: <http://www.ridasamadi.org/subindex.php?page=sublist&top=บทความ>.

(23 กันยายน 2549).

ชัยคุ มุฮัมมัด สอิลิส อันมุนัจญิด. 2547. **ปัญหาชายหญิงที่เกิดจากสัมพันธต้องห้าม**. (ออนไลน์)

เข้าถึงได้จาก : <http://www.majlis-ilmi.org/slam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>. (19 กุมภาพันธ์ 2549).

(19 กุมภาพันธ์ 2549).

ประเสริฐ วันแอะละ. 2544. **บนเส้นทางที่เธอ (เยาวชน) แสงหา**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

: <http://www.thaiislamic.com/articlesshow.asp?kind=6&ID=61012> (23 กันยายน

2549).

ศูนย์ดาราศาสตร์อิสลาม. 2550. **ดาราศาสตร์กับศาสนกิจของมุสลิม**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<http://www.lesaproject.com/news/IAC/iac.php>. (10 สิงหาคม 2550).

สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย. 2555. **พระราชบัญญัติการบริหารองค์กร**

ศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๕๐. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.cicot.or.th/2011/main/content.php?page=news&category=11&id=22> (4 กุมภาพันธ์ 2556).

(4 กุมภาพันธ์ 2556).

สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. 2550. **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดนครราชสีมา**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

: <http://www.pocnara.go.th/provnara/nara/history.htm> (11 กุมภาพันธ์ 2550).

(11 กุมภาพันธ์ 2550).

สำนักงานจังหวัดยะลา. 2550. **ข้อมูลทั่วไปจังหวัดยะลา**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<http://www.yalaonline.com/general/>. (11 กุมภาพันธ์ 2550).

(11 กุมภาพันธ์ 2550).

อูบุมชะฮะฮ์ อันนัควีฮ์. ม.ป.ป. **แต่ปัญหาชนมุสลิมที่รัก**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก :

<http://www.majlis-ilmi.org/slam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=8&page=1>.

(19 กุมภาพันธ์ 2549).

อุมมุ มุสลัมาน. 2543. **ท่านศาสดามุฮัมมัด ข.ล. กับเด็ก**. นิตยสารมุสลิม. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

: <http://www.thaiislamic.com/articlesshow.asp?kind=6&ID=61002>

(21 มีนาคม 2543).

บุคลากรกรม

บุคลากรกรม

ลำดับที่	ชื่อ	นามสกุล	วันที่สัมภาษณ์
1	นางสาวรอนิยะ		13 ธ.ค. 2555
2	นายชัยวี		21 ธ.ค. 2555
3	นายคอเลาะ		24 ธ.ค. 2555
4	นายมะซอและ		28 ธ.ค. 2555
5	นายมุหัมมัดอิลมี	ปือโต	14 ธ.ค. 2555
6	นายมุหามัดซาการี	คอเลาะ	23 ธ.ค. 2555
7	นายยะยา		19 ธ.ค. 2555
8	นายสุบันโญ		31 ธ.ค. 2555
9	นายอนัส		15 ธ.ค. 2555
10	นายอับดุลกาวิม		25 ธ.ค. 2555
11	นายอับดุลเราะห์มาน	คามิ	18 ธ.ค. 2555
12	นายอับดุลเลาะ		27 ธ.ค. 2555
13	นายอับดุลฮาติม		26 ธ.ค. 2555
14	นายอาฟันดี	หะซัน	29 ธ.ค. 2555
15	นายอาหามะ		22 ธ.ค. 2555
16	นายอิบรอเฮง		17 ธ.ค. 2555
17	นายอุสมาน	คามิ	12 ธ.ค. 2555
18	นายฮารูน	โดมูซอ	9 ธ.ค. 2555

ภาคผนวก

Youth Supervision Based on Islam Provided by Muslim Leaders in Southern Thailand

Kasetchai Laeheem and Abdullohmalik Madreh

ABSTRACT

The purpose of this qualitative study was to investigate situations and problems of youth supervision based on Islam by Muslim leaders in three southern border provinces of Thailand. In-depth interviews were undertaken with principal informants: six Muslim leaders, six youth leaders, and six Muslim academics. Expansion description was employed to analyze the data. The results showed that in each community, Muslim leaders played a principal role in supervising youth based on Islamic belief by using different methods depending on the surrounding situations and individual ability. Supervisory budget sources were donation money, Zakat grants, and an endorsement budget from state organizations. However, there were four major problems which caused inefficiency in youth supervision: lack of understanding and definition of the roles and duties of some Muslim leaders, unawareness of the importance of youth supervision, skill and experience deficiencies in youth supervision, and a limited relationship between Muslim leaders and youth groups.

Keywords: youth supervision, Islam, Muslim leaders, Thai Muslim youth, southern Thailand

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดูแลเยาวชนตามวิถีอิสลามของผู้นำมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้คือ ผู้นำมุสลิม จำนวน 6 คน แกนนำเยาวชนจำนวน 6 คน และนักวิชาการมุสลิมจำนวน 6 คน และ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดย นำประเด็นที่ได้มาเขียนเรียบเรียงพรรณนาให้เป็นคำอธิบาย

ปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยถ้อยคำที่ต่อเนื่อง และสละสลวยที่ครอบคลุมประเด็นการวิเคราะห์ที่กำหนด ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำมุสลิมเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการดูแลเยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลาม มีวิธีการดูแลที่แตกต่างตามสภาพแวดล้อมและทักษะความสามารถของผู้นำมุสลิมในแต่ละชุมชน โดยมี แหล่งงบประมาณอยู่ 3 แหล่งด้วยกัน คือ เงินบริจาค กองทุนชะกาต และงบประมาณสนับสนุนจาก องค์กรของรัฐ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการดูแลเยาวชน และปัญหาที่ทำให้ผู้นำมุสลิมไม่สามารถดูแล เยาวชนตามวิถีแห่งศาสนาอิสลามได้มี 4 ประการ คือ ประการแรกผู้นำมุสลิมขาดความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของตนเอง ประการที่สองผู้นำมุสลิมไม่ตระหนักและไม่ให้ความสำคัญในการดูแล เยาวชน ประการที่สามผู้นำมุสลิมขาดทักษะและประสบการณ์ในการดูแลเยาวชน และประการสุดท้าย ผู้นำมุสลิมขาดความสัมพันธ์กับกลุ่มเยาวชน

คำสำคัญ: การดูแลเยาวชน, วิถีอิสลาม, ผู้นำมุสลิม, เยาวชนไทยมุสลิม, ภาคใต้ของประเทศไทย

INTRODUCTION

In the past, the three border provinces of Yala, Narathiwat and Pattani used to be a famous centre of Islamic study in this region. There were many well known Islamic scholars; therefore, these areas became the best centre of Islamic study in Malaya Peninsula during the ancient period, attracting people to this region in order to study Islam (Din-a, 2008). Consequently, people led a strict way of life adhering to Islamic principles according to the Alquran and by following the examples of the Prophet Mohammad (Anmunajid, 2010).

However, in the globalized world, there are rapid changes in various current situations through various forms such as: news, sports including entertainment of different types, pubs, nightclubs, discotheques, and Karaoke clubs. These have originated from non-Muslim cultures. Indeed, such impact has strongly affected Muslim youth in general. They tend to have more freedom, and to develop quite quickly in this current rapidly changing society with development going ahead in leaps and bounds. Thus, this impact has eventually caused many Muslim youths to inevitably turn away from the righteous way of life (Jaitrong, 2008). Many Muslim youths are enslaved by materialism. As a result, they lack interest in religious teaching and pay more attention to computer games, movies, listening to songs, chatting on phones, and the internet. Many youths become involved in senseless activities, which are considered to be against Allah's

teachings. For example, many youngsters tend to dress more openly. They have allowed themselves to be exposed to those inappropriate activities without refraining themselves until they are not able to distinguish vices from virtues. This is in accordance with the study by Laeheem and Baka (2010) which stated that the majority of youth do not live according to the expectations of Muslim society, nor do they follow Islamic principles or social standards. Moreover, according to Mahama (2009), the problems of youth exhibiting behavior deviating from Islamic principles, in fact, have been chronic and complicated for a long time. Therefore, co-operation from both personnel and various organizations is essential. Importantly, any parties whose duty and responsibility involve supervising and teaching youth to behave in accordance with Islam teaching must realize the importance of solving such problems. Indeed, "Muslim leaders" are considered the most appropriate and respected people to perform this duty, as according to Boonyasith (1988), Muslim leaders play important roles in helping Muslim youth to achieve the proper Islamic way of life and to meet the expectations of Muslim society amid the constant changes in the Muslim community. In addition, the socialization process through religious institutions and education organizations, which are considered to have the closest relationships with youth, should be employed to supervise the behavior of Muslim youth within the frame of Islamic teaching.

It can be concluded that Muslim leaders, in fact, have the duty to supervise Muslim youth based on Islamic principles. Due to their holy duty and responsibility towards God, they play an important role in solving these current social problems. Indeed, they are considered an essential dynamic force in driving the youth supervision process. The purposes of this study were to investigate situations and problems in the supervision of youth based on Islamic belief by Muslim leaders in the three southern border provinces of Yala, Narathiwat and Pattani and to reflect problems in youth supervision with the hope that some of research results can be employed not only to improve but also to make the youth supervision more practically effective.

LITERATURE REVIEW

Socialization

Generally, socialization is related to certain questions; what, when and how a person learns about his society, and the way that person is to behave in such a society. It is considered a process that a person must encounter through his life. Humans are different from other animal species in terms of being socialized from birth till death. Therefore, certain learning processes of social rules and norms have been established in society both directly and indirectly so that a person can not only behave but also live in accordance with a set of behavioral standards, such as the way of living and establishing relationships with others in society. That is, socialization is actually considered as a process through which certain standards have been established and experienced by a person who is regarded as a social member, so that one can live with and work well with others in society (Sengpracha, 1998). In addition, socialization refers to a process through which humans learn and accept various values and social norms through relationships with others, so this will enable them to achieve a certain social status and perform their various roles as expected by society. Sometimes, the word “learning” is employed, which refers to the learning of future roles accepted by a group (Suphap, 2003). In addition, it is also regarded as learning about culture through a person’s course of life. From birth to death, one learns to develop both oneself and one’s personality until one becomes a good member of society, and this learning process is generally passed continuously from one generation to the next generation (Satsangan, 2000).

Socialization, moreover, means both direct and indirect ways of learning by social members in order to develop their personalities to meet social requirements. The direct way involves a person behaving in accordance with certain norms set by the society. In fact, there are certain rules suggesting what they should do, what they should avoid, what is right and what is wrong. All these have considerable effects on personality development. The norms, in fact, are deliberate guidelines and instructions on how to act towards others, so a person is able to act appropriately in a certain situation. The direct socialization can generally be found in a family, a school, and a temple. For example, in the family, socializing includes admonishment. Meanwhile, socializing at schools seems more formal than that conducted in the family. Since there are a large number of students,

both formal socialization and punishment are essentially required. For example, a set of fixed schedules is provided so that students will be able to attend various subjects and simultaneously learn about various beneficial life skills. For the second type of socializing, the indirect way, a person usually gets experience or skills through observation or learning from other people. For example, at a banquet where there is unfamiliar cutlery on the table, it can be very confusing for a person who has no idea of which cutlery to use first. However, through observation, the person will learn how to use the cutlery correctly. Another example provided by shows that children often learn and imitate what they have seen from adults. For instance, in a family where inappropriate or impolite words are used, it is certain that children will use those vulgar words as well. In addition, children tend to imitate friends' behavior. If a child wants to play with friends, the child needs to be flexible; however, if the child violates the rules of a group, then rejection may occur. Accordingly, if a person really wants to join a group again, he is supposed to improve and adjust his behavior in accordance with the specific standards set by the group (Suphap, 2003).

Indeed, socialization influences a person's behavioral development towards certain required characteristics that are expected by society. Once people have been taught about social norms, then they will realize what their roles should be within a certain social group. From birth to death, people have to go through this process. Family is the first social unit which performs such a task. Being a perfect person derives from two principal factors: biological qualities, which have been passed down through heredity, and the socialization process which enables a person to behave in accordance with the standards expected by each society.

Establishment of social orders

Social orders have been created as a means for people to live in order. In order to enhance good relationships, people need to comply with a certain code of behavior called "social norms" which enable them to act properly in accordance with occasions and status. Social norms are essential elements of the culture in each society. Moreover, the establishment of social orders or social standards also refers to regulations and rules related to the relationship between individuals and the groups, such as the relationships between a husband, wife, and their children, the social orders for workers, and those for

people in the community. Indeed, different social standards are essential in every society; they are regarded as guidelines for behavior and are derived from a mutual understanding for people to follow when they have to relate with others in society. These include individual bonds, co-operation, division of labor, competition and various kinds of conflict resolutions (Suphap, 2003).

In addition, the understanding of fundamental social norms helps decrease prejudicial feelings and selfishness. It enhances trust, honesty, acceptance, and respect and strengthens relationships in society. The establishment of social order is based on four major components: the norms, status and role, value, and social control. First, the norms refer to accepted standards of behavior which are set by society to enable people to act appropriately in various situations and to maintain better understanding within their community. Second, status and role are obtained through membership of the group; they are considered as an individual's right and duty towards others and society as a whole. For instance, a person's status determines how to treat other people and what responsibility that person holds in the society. In other words, status is regarded as a special characteristic which distinguishes an individual from others. In addition, the role refers to a pattern of behavior related to either the status or a social position. It also includes the performance of duty based on such status. Value is considered as an individual's criteria for selection. In other words, a person will normally make decisions and choices based on things that seem valuable and satisfying. Hence, this will eventually lead to personal belief or individual concepts. The final component is known as social control. It is a process in which people are taught, trained, persuaded, or even sometimes forced to behave in accordance with the social custom (Suphap 2003).

Religion and socialization

Levels of religious knowledge and religious participation are significant factors influencing youth behavior. People who have a high level of religious knowledge and religious participation usually have desirable behavior according to the social norms. This is because religions are agents of socialization or guidelines for people's actions to which they can hold on to do things with morals, ethics, conscience, good behavioral types, and determination in doing activities according to religious principles, based on a saying,

“religion is a factor that equips people with moral, ethics, and consciousness of right and wrong (Thepsitha, 1998)”.

Socialization in the Islamic world is mostly carried out through providing knowledge, understanding, and studying of Islamic principles. This type of socialization is not only a transfer of knowledge, experience, or skills from one generation to another but also has a wider meaning that covers all social aspects, including being a process of training and instilling in humans an intelligence, body and spirit so that each of them is a complete human. The process of Islamic study means training of knowledge and mind; transferring of knowledge, both secular and religious aspects; teaching of ethics, morality and discipline in people. Therefore, Islamic study is a lifelong process to develop all parts of being a human, including spirit, intelligence, body, and society. This principle corresponds to the purpose of creating humans, which is to serve Allah and to be his representatives on earth as well as to teach ethics and morality and prosperity to members of the society (Mahama, 2009; Narongraksakhet, 1997). One way to encourage and support Muslim youth to behave according to the social norms is to promote knowledge and understanding of Islamic teaching and how to strictly conduct religious activities (Chaiprasit et al., 2005). Training in accordance with Islam reflects the truth of life and leads youth to true happiness based on Islamic ethics and morality (Khagphong, 2004).

RESEARCH METHODOLOGY

Principal informants and methods of data collection

The purpose of this qualitative study was to investigate the situations and problems of youth supervision based on Islamic principles by Muslim leaders in the three southern border provinces, and to reflect on those problems. Based on the results of this research, Muslim leaders will be encouraged not only to revise but also to improve those methods used in youth supervision and make them more practically effective. Request letters were sent to the different offices and organizations of those principal informants and the Provincial Islamic Committee, asking for the involvement of representatives from each place: one Muslim leader (either a spiritual leader or a local leader), one Muslim academic, one youth representative, or one youth leader.

The six principal informants consisted of three groups:

1. Six Muslim leaders from the three southern border provinces. They were spiritual leaders (such as Imam, Bilal, Khoteb, and Masjid committee), local leaders (such as the Sub-district Head, Assistant Sub-district Head, Village Head, and Assistant Village Head), one member of the Municipal Council, and one member of the Sub-District Administration Organization.

2. Six Muslim youths in the three southern border provinces

3. Six Muslim academics from the Institute of Islamic Study in the three southern border provinces.

Data analysis

Data from in-depth interviews were analyzed via the following steps.

1. Read data provided by informants or sources many times in order to get a better understanding of all the detailed contents.

2. Conduct contents analysis of the main ideas and analytical statements in which both present situations and problems of youth supervision by the Muslim leaders in the three southern border provinces were specified (consistent with the study topic and purposes).

3. Use expansive description to develop written summaries of all the derived issues related to specified analysis points

4. Synthesize all the results of the data analysis including the content analysis of both the present situation and the problems of youth supervision.

RESULTS

General situation of youth supervision

1. Situations and youth supervisors

Generally, in all Muslim communities both in urban and rural areas, Muslim youth are supervised by certain groups of Muslim leaders who are largely comprised of Muslim spiritual leaders, such as Imam, Bilal, Khoteb, and Masjid committee. Also, the local leaders, such as Sub-District Heads, Assistant Sub-District Heads, Village Head, Assistant Village Heads, Municipal Council members, and members of the Sub-District Administration Organization, conducted their duties in accordance with their specified roles and responsibilities.

In each community, different methods were employed depending on the community context and the Muslim leaders' ability. This is reflected in the following statements:

“A spiritual leader plays an important role in youth supervision within a community by arranging activities related to religious principles through which youth’s potential can be developed”

(Mr.Haroon, youth group)

“In order to strengthen the youngsters, the Local Administration Organization provides certain special training programs by using Masjids as a driving force.”

(Mr. Muhamadilme, local leader)

Indeed, all activities, whether they are arranged by spiritual leaders or by local leaders, should be closely related. In addition, opportunities should be open for youths to participate in arranging activities. As a result, a closer relationship will be established among the youths and Muslim leaders. They will show more respect to and acceptance of the Muslim leaders. This will make the leaders realize the importance of being a youth supervisor. Also, youths will realize their own values towards not only their communities but also society as a whole, as shown in the following statements.

“All concerned organizations are responsible for encouraging both Muslim leaders and local leaders to realize the importance of supervising youth within the frame of Islamic belief and expectations of both community and society.”

(Mr. Anas, youth leader)

“It is essential for both Muslim leaders and local leaders to realize the important duty in supervising youth in accordance with what was specified in Islamic principles. Moreover, such a task and duty should not be regarded as a sole responsibility of other parties or organizations, but co-operation among the concerned organizations is essentially required.”

(Mr. Ibroheng, Muslim academic)

Based on the above information, activities of youth supervision should be integrated. Also, participation of all the parties concerned should be encouraged,

including the youths themselves and their parents. In order to achieve the set objectives, Muslim leaders are required to regularly carry out their duties according to their roles and organization specifications. More importantly, they are required to always realize what their duty is.

2. Situations and youth supervision activities

At present, Muslim leaders employ various methods and activities in each community depending on the community context and the qualifications of the Muslim leaders. However, they share the same purposes: to encourage youths to be decent Muslims, to regularly observe Islamic principles, and to strictly refrain from violating religious regulations so that peace will be established in the community and society. For example:

“Every Friday, Kutbat, a special sermon, is read by the spiritual leader to community members and youth so as to remind them to realize and regularly behave themselves in accordance with Islamic principles.”

(Mr. Abdulraman, spiritual leader)

“During summer vacations, sport enhancing relationships are held by the Sub-District Administration Organization in order to promote relationships and unity among youth in the community. As a result, they turn to realize the importance of working out and avoiding drugs.”

(Mr. Yaha, local leader)

“At the Masjid, during the night, youngsters will learn about religious study provided by the spiritual leaders so that learning about Islamic principles will then enable them to behave and perform religious practice correctly.”

(Mr. Usaman, youth leader)

According to the interviews, youth supervision activities are of two types: religious activities and social activities, which were carried out separately by the Muslim leaders. Frequently, problems of youth supervision arose because Muslim leaders were unable to integrate religion properly with certain patterns of activities nor could they supervise youth regularly. Moreover, in certain activities arranged by local leaders, such

as those involving the integration of males and females, the youths sometimes behaved inappropriately.

“Both spiritual leaders and local leaders have arranged activities separately without talking to each other. Sometimes, there was division of youth groups who were participating in the activities.”

(Ms. Robiya, youth group)

Based on verbal evidence provided in the interviews, certain patterns of youth supervision activities still lack integrity which can encourage the youths to be supervised much better within Islamic principles. Additionally, many activities which aim to solve the problems of youth fail due to discontinuity in conducting the activities. Accordingly, many problems become more severe and beyond any assistance.

3. Situations and budget in youth supervision

The budget is considered as one of the principal factors effecting youth supervision. In order to achieve the set goal of youth supervision, it is the duty of Muslim leaders to seek the financial support which their activities and expenses depend on. At present, there are three sources of budget: donations, Zakat grants, and state funding.

“Most of the expenses in arranging Masjid activities are from Zakat grants which are supervised by the administrative committee, and it is the principal budget for carrying out the youth supervision by the Masjid as well.”

(Mr. Muhamadsakari, spiritual leader)

“Sometimes, the budget for youth supervision was quite limited, so we cannot carry out activities continuously. Frequently, we have to seek donations from community members, business sectors, both in and outside our community.”

(Mr. Ahama, local leader)

“At present, certain state agencies, such as the Sub-District Administration Organizations, the Municipality including the Southern Border Province Administration Centre have fully financially supported the youth supervision project.”

(Mr. Ibroheng, Muslim academic)

Based on the above statements, it can be concluded that the budget used by Muslim leaders to run youth supervision activities is obtained from various sources. In the case of Zakat grants, the Muslim leaders usually collect money from community members who run specific businesses involved with trading, cultivation, and livestock. The proceeds are used for the Masjid activities, supervision projects, such as Islamic study, and religious practice. In addition, donations of both money or equipment are generally derived from community members who have realized the importance of continuity in youth supervision. Also, Muslim leaders have sought funds from various government and private agencies, such as Sub-District Administration Organizations, Municipality Offices, Provincial Administration Organizations, and some trading businesses.

Problems of youth supervision

At present, the results of youth supervision differ from one community to the other. In some areas, youth can be supervised systematically under the driving force of Muslim leaders. However, youth supervision completely fails in other areas. Based on the in-depth interviews, it was found that the failure derived from the Muslim leaders themselves. Many of them fail to perform their duties as specified within the status structure. Therefore, they are unable to supervise the youths to the standard expected. In brief, the problems of youth supervision can be summarized as follows:

1. Muslim leaders' lack of understanding of their duty and roles

Many Muslim leaders do not truly realize their own roles as leaders. In some villages, certain Muslim leaders, particularly, local leaders neither understand, nor have an accurate knowledge of religion. As a result, they themselves sometimes behave in ways that are contrary to Islamic teaching. Furthermore, many spiritual leaders lack both the understanding and knowledge of community management and services, so youth supervision is a difficult task for them. Eventually, these result in certain defects of duty. In addition, a number of Muslim leaders are unable to improve or develop their knowledge and potential to keep pace with the rapid changes and technological advances of the present time. Accordingly, they seem unable to effectively employ any new knowledge in performing their responsibilities.

“Normally, local leaders do not perform their duty as much as they are supposed to, but they tend to pay more attention and react promptly to, particularly, those which sound advantageous.”

(Mr. Osman, youth leader)

“Spiritual leaders do not really understand and realize their roles pertaining to community development, especially, youth development. Therefore, a lot of youth problems have not been solved adequately.”

(Mr. Anas, youth leader)

Indeed, based on these quotations from interviews, it is an essential requirement for Muslim leaders to develop and equip themselves with a thorough understanding of religious principles and of community management. Additionally, this will not only enable them to supervise youth effectively, but it will strengthen their roles as supervisors. Consequently, all the existing problems will be attended to and solved in accordance with Islamic teaching.

2. Lack of realization of importance of youth supervision by Muslim leaders

In general, when Muslim leaders do not focus on the importance of youth supervision, many problems arise in communities, such as drug addiction among youths, gambling and pilfering. Many times, the solutions for youth problems offered by spiritual leaders seem inconsistent with those offered by local leaders. Therefore, at present, youth supervision is not systematically strong enough to take care of the youths and develop their potential effectively within Islamic teaching.

“Local leaders arrange activities in order to simply show off their outstanding work but not based on the intended objectives.”

(Mr. Osman, youth leader)

“A number of youth are addicted to drugs in every community. Drug problems have spread widely, followed by burglary of not only people’s possessions but also government offices. This really has caused a lot of trouble for people in the community.”

(Mr. Sabri, youth leader)

It can be concluded that if Muslim leaders pay sufficient notice to the importance of developing effective youth supervision, all these problems can be solved in time, or at least reduced before they become too difficult or complicated to tackle in the future.

3. Muslim leaders' lack of skills and experiences in youth supervision

In order to administer the community's affairs effectively and efficiently, leaders are generally required to be equipped with the most essential driving forces of skills and experiences. However, at present, the majority of Muslim leaders have never been trained to increase their skills in youth supervision, nor have they the opportunity to share or exchange problem-solving experiences, which vary across different communities. Accordingly, the lack of skills and experience means Muslim leaders are unable to solve problems effectively.

“It is essential for Muslim leaders to be trained in managing a community as well as to exchange experiences which could be both adapted and applied in their community.”

(Mr. Doloh, community leader)

Indeed, Muslim leaders still lack both community management skills, particularly youth supervision, and experience in problem solving. As a result, their overall responsibility for youth supervision has been considerably affected. That is, they could not supervise well, nor could they solve problems effectively.

4. Limited relationships with youth group

Limited relationships were due to age differences. Typically, both Muslim leaders and the youths they are supervising belonged to different generations; therefore, their relationships occur in a linear path, from adults to younger people. Sometimes, this results in a problem of acceptance of a Muslim leader among the youths. Frequently, a certain target area in a youth group could not be reached due to the generation gap.

“There is less co-operation from youngsters because some Muslim leaders are not able to relate establishment of extensive participation to those activities they have arranged.”

(Mr. Subri, youth leader)

Clearly, because of differences in age, thoughts and attitudes, good relationships were not being established among Muslim leaders and youth. In addition, this is

considered a challenging task for Muslim leaders who are required to co-ordinate and enhance good relationships. Through co-operation in youth supervision and also in problem solving, the development of youth potential based on Islamic ways can be successfully achieved.

DISCUSSION AND CONCLUSION

In the three southern border provinces, people and concerned organizations whose tasks and responsibilities are dealing with training, teaching, and socializing youngsters within Islamic principles, should be aware of the importance of their roles and of solving such problems. Since a Muslim leader is respected and recognized by the community, he, indeed, is entitled to have a direct role. According to Boonyasith (1988), through the course of time, there have been many changes in Muslim society. Therefore, the Muslim leaders play an important role in helping Muslim youth to lead a more decent Muslim way of life and meet the expectations set by the Muslim society as well. Methods and the application of supervision vary from community to community, depending on contexts and leadership of Muslim leaders. According to Laeheem and Baka (2010), Muslim youth in the three southern border provinces have been taught to adopt a certain Islamic way of life. That is, it is essential for Muslim leaders to establish such awareness among Muslim youth by following the Prophet Muhammad's footsteps.

Accordingly, in youth supervision, a decent Muslim way of life based on Islamic principles should be integrated into all activities arranged by Muslim leaders, so youth can be cultivated appropriately in accordance with Islamic teaching. According to Supap (2003), socialization is regarded as one of the processes through which humans not only learn but also accept social values and norms. Hence, humans are required to act according to their status and the various roles specified and expected by society. However, the activities used in youth supervision noted in this study still lacked integration. Consequently, Muslim leaders were unable to attract or supervise youths in accordance with Islamic belief. Moreover, failure in problem-solving activities usually resulted from discontinuity and irregularity of the activity arrangement. Many youth problems could not be attended to or solved immediately, so now many of them have become too complicated. According to the study by Ringsopa (2007), education

programs provided to the young who usually cause social problems should be integrated with appropriate activities. Also, in order to create qualified youths, suitable learning sources should be provided. In addition, at present, funding is regarded as one of the principal factors in arranging youth supervision activities in order to achieve the goals as well as to maintain the continuity of youth supervision activities, Muslim leaders are responsible for seeking financial support from three main sources : donations, Zakat grants, and supporting funding from various state agencies.

In certain communities, youth supervision was not successful because some Muslim leaders were not able to carry out their roles or the duty specified by the social structure. The problems of youth supervision in the three southern border provinces were due to the following factors:

1. Muslim leaders neither realized nor understood their roles or duty. In addition, in a specific community, a local leader's lack of accurate knowledge of religion usually resulted in certain inappropriate behavior which was frequently against Islamic principles. While most of the Muslim leaders had better knowledge about religious matters, they were not skillful in either providing services or community management. Hence, supervising some troublesome youths in the community seems a very tough job, and leaders frequently fail in performing this duty.

2. Many Muslim leaders were not aware of the importance of youth supervision nor did they truly understand their roles. There were many problems, such as drug addiction, gambling and pilfering. Furthermore, the lack of co-ordination between spiritual leaders and local leaders in solving youth problems sometimes resulted in unsystematic ways of youth supervision. As a result, at present, youth potential cannot be fully developed as specified in Islamic belief.

3. Muslim leaders had neither skills nor experience in youth supervision. Both are considered essential factors in administering communities effectively and efficiently, Since most of the Muslim leaders have never attended a training course which focuses on developing youth supervision skills, they have missed the opportunity to share and exchange problem-solving experiences as well.

4. The considerable difference in age between Muslim leaders and the youth they supervise resulted in a distant relationship. In fact, it is a kind of relationship directed

from adults to the young. Consequently, this may sometimes lead to a problem of acceptance among the youths toward Muslim leaders.

The results of this study will assist Muslim leaders to understand the problems of some of the youths who have deviated from Islamic principles by getting involved in devious activities. Furthermore, the findings of this study can be regarded as a mirror that reflects badly on those Muslim leaders who do not perform their role well as youth supervisors, and provide some stimulus to improve themselves. In addition, if they realize the importance of their roles, the youth entrusted to their care will receive closer supervision through various activities, such as the provision of certain educational programs to specific groups of underprivileged youth, encouraging parents to realize the importance of bringing up their children in accordance with Islamic belief, and the establishment of Islamic awareness among youths. Most importantly, youth supervision based on Islamic principles should be supported by the personnel in the concerned organizations, such as the Masjid committee, the Provincial Islamic committee, and the Southern Border Province Administrative Centre. In addition, a specific policy on youth supervision within Islamic principles should be clearly stated. Therefore, the results of such a study of the problems could be applied in order to improve the work of youth supervision in a more concrete way.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the Higher Education Research Promotion and National Research University Project of Thailand, Office of the Higher Education Commission.

REFERENCES

- Anmunajid, S. (2010). *Prohibited relationships*. Retrieved from <http://www.majlis-ilmi.org/islam/modules.php?op=modload&name=Sections&file=index&req=viewarticle&artid=1&page=1>
- Boonyasith, A. (1988). *The role of Islamic leaders in solving the crime problem in the three southern border provinces* (Unpublished master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Chaiprasit, K., Chansawang, W. and Permark, P. (2005). Islamic scripture and practice on sexual behaviors among high school Muslim adolescents: Narathiwat province. *Songklanakar Journal of Social Sciences & Humanities*, 11(Suppl.): 71–80.
- Din-a, A. (2008). *The crisis of Southern Thailand "it can be solved"*. Songkhla: Max Media Y2k Press.
- Jaitrong, N. (2008). *Means to develop juvenile delinquent to regional center of juvenile training school 4 Khon Kaen* (Unpublished master's thesis). Khon Kaen University, KhonKaen.
- Khagphong, P. (2004). *Islamic faith on behavior of child breeding of Thai Muslim family in Bangkok* (Unpublished master's thesis). Prince of Songkla University, Pattani.
- Laeheem, K., & Baka, D. (2010). A study of the Thai Muslim youth's way of life to maintaining peace in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakar Journal of Social Sciences and Humanities*, 16(6), 973–988.
- Mahama, M. (2009). *Islam: Way of life*. Songkhla: Po-bard.
- Narongraksakhet, I. (1997). *History of Islamic education*. Pattani: College of Islamic studies, Prince of Songkla University.
- Ringsopa, S. (2007). *An appropriate education provision model for children and youths in the children and youths training centers under the Department of Youth Observation and Protection* (Unpublished master's thesis). Sukhothai Thammathirat University, Nonthaburi.
- Satsangan, N. (2000). *The principle of cultural anthropology*. 4thed. Bangkok: Rama Printing.
- Sengpracha, N. (1998). *Human and society*. 4thed. Bangkok: O. S. Printing House.
- Supap, S. (2003). *Sociology*. 23rded. Bangkok: Thai Watana Panich.
- Thepsitha, S. (1998). *Social control*. Bangkok: The National Council on Social Welfare of Thailand.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นายอับดุลลอฮ์หมัดหมัดหะ		
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5311120011		
วุฒิการศึกษา			
	วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2552

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

ทุนบัณฑิตศึกษา โครงการวิจัยแบบมุ่งเป้าภายใต้โครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

Laeheem, K. and Madreh, A. 2014. Youth Supervision Based on Islam Provided by Muslim Leaders in Southern Thailand. Kasetsart Journal : Social Science, 35(1), xxx-xxx.